

Tartu Ülikool
Majandusteaduskond

Kertu Süld

**TARTU LINNA TÄISKASVANUTE
HARRASTUSKOORIDE RAHASTUSMUDELID**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: dotsent Mervi Raudsaar

Tartu 2019

Suunan kaitsmisele .....

(juhendaja allkiri)

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

(töö autori allkiri)

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. HARRASTUSKOORIDE RAHASTAMISVÕIMALUSED.....	8
1.1. Harrastuskoorid kui osa loomemajandusest.....	8
1.2. Mittetulundusühingute rahastusmodelid loomevaldkonnas.....	11
1.3. Harrastuskooride rahastusvõimalused Eestis	16
1.4. Tartu harrastuskooride liikumise taustast	26
2. TARTU LINNA KOORIDE RAHASTAMINE.....	29
2.1. Andmed ja metoodika	29
2.2. Tartu linna harrastuskoorid	31
2.3. Harrastuskooride tulud	36
2.4. Rahastusvõimalused	40
KOKKUVÕTE.....	47
VIIDATUD ALLIKAD	50
LISAD	64
Lisa 1. Intervjuu Tartu Ülikooli akadeemilise naiskoori (TÜAN) praeguse presidendi Marili Pärteliga.....	64
Lisa 2. Intervjuu Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakonna kultuuriteenistuse peaspetsialisti Kristiina Avikuga.....	75
Lisa 3. Tartu linnas tegutsevad koorid hooajal 2017/2018	80
SUMMARY	85

SISSEJUHATUS

Loomemajandust (inglise keeles *creative economy*) defineeritakse kui majandusvaldkonda, mis põhineb „individuaalsel ja kollektiivsel loovusel, oskustel ja andel, on võimeline looma heaolu ja töökohti intellektuaalse omandi loomise ja peamise müügiargumendina kasutamise kaudu ning kus loovisikud on protsessides kesksel kohal“ (Josing *et al.* 2018: 6). Selle sektori iseärasuseks on selle mitmekesisus: ettevõtted pakuvad nii avalikku teenust, tegutsevad ärikasumist motiveerituna või kombineeritult; tegutsejateks on organisatsioonid ja inividid, aga ka võrgustikud. Eripärana tuuakse välja sotsiaalsete eesmärkide olulisust lisaks majanduslikele. (Tafel-Viia *et al.* 2014) Rahvusvaheliselt on tegemist heaolu loova noore valdkonnana, samas kui Eestis on kultuuri ja loomingut peetud varasemalt äriliste eesmärkideta nähtuseks. Loomemajandusele on tavapärane, et kõik valdkonnad pole ärilisi eesmärke taotlevad – keskendutakse ka Eesti kuvandi loomisele. Nii lähtutakse majanduslikus aspektis loomingu lisandväärtusest majandusele, mistõttu on loomemajandust käsitletud eraldi sektorina juba üle veerandsaja aasta. Eestis moodustas loomemajanduse sektor 2015. aastal ligikaudu 3% majandusest, selle kogutuluks oli 1,5 miljardit eurot. (Josing *et al.* 2018)

Koorides laulmine on Eestis üks levinuimaid rahvakultuuri harrastusi. Statistikaameti järgi tegeles 2017. aastal koorimuusikaga Eestis 40 171 inimest, neist Tartumaal 6165 inimest. Kokku harrastab rahvakultuuri 88 342 inimest, mis tähendab, et koorilauljad moodustavad neist peaaegu poole – 45%. (KU61: Rahvakultuuri ...) Selleks oli Eestis kokku 1439 kollektiivi, millest 173 asuvad Tartu maakonnas (KU65: Harrastuskollektiivid ...). Harrastuskooris laulmist loetakse tõsiseks vaba aja tegevuseks, mida iseloomustab süstemaatilisus, regulaarsus ja planeeritavus ning tegevusele pühendunud ühiste huvidega inimeste grupp. See tegevus on inimese elus olulisel kohal ja loob rahuldustunde uude oskuste, kogemuste või saavutuste kaudu. (Fridolin 2017)

Kooriproovid ongi harilikult regulaarselt ja nendes tehtav töö süstemaatiline ning pingutustnõudev, kuid tegevus toob kaasa nii isiklikke kui ka sotsiaalseid hüvesid. Harrastuskoorid tegutsevad peamiselt aga mittetulundusühingutena ning nende tegutsemise eesmärk on iseseisvuse ajal nihkunud keele ja kultuuri säilitamiselt meelelahutuslikule ja kogukondliku ühistegevuse poolele ning kodanikuühendused on pidanud oma niši leidma. Seetõttu on autoril huvi keskenduda kooride rahastusmodelitele: kas domineeriv on sõltumine toetustest või on võimalik välja arendada ka loomemajanduslik teenus, et muuta oma tegevus jätkusuutlikumaks.

Tafel-Viia ja teised (2014) toovad välja, et Tartu näol on tegu kultuurikireva ja loomeettevõtluslinnaga, kus soositakse nii valdkondadevahelist koostööd kui ka organiseeritud loomeettevõtluse teket. Oluline on linna roll Eesti hariduse ja kultuuri keskusena suuresti tänu ülikoolile, kuid järjest rohkem on tähelepanu pööratud loomeettevõtete arengu toetamisele: näiteks loodi 2009. aastal Tartu loomemajanduskeskus. Teadaolevalt esimese eestikeelse koorikontserdi andis 1836. aastal EELK Tartu Maarja koguduse koor, mida peetakse ka üheks vanimaks eestikeelseks kooriks (Püttsep 2009: 22), ning just Tartus toimus 150 aastat tagasi Eesti esimene üldlaulupidu, kus osales 46 meeskoori ja 5 puhkpilliorkestrit, kokku 878 muusikut (Rahvakultuur 2019). Ka viimased aastad on Tartu koorimaastikku edendanud ja toonud linna mitmeid tähtsündmusi. 2018. aasta juunis toimus Tartus üliõpilaskontsert Gaudeamus, mis ühendab Eesti, Läti ja Leedu üliõpilaskoore, -tantsurühmi ning -orkestreid (Ajalugu 2019). 2019. aasta juunis tähistatakse aga Tartus suurejooneliselt laulupeo juubelit: kolme päeva sisse mahuvad nii laulupidude ühiskontsert, ajastukontserdid kui ka tantsuetendus ning rongkäik koos laulupeo peakontserdiga (Tartu laulupidu 2019).

Kõikide nende suursündmuste toimumise eelduseks on aga tugev harrastuskooride tegutsemiskultuur Tartus, millega ka töö autor on ülikooliõpingute algusest peale tihedalt seotud olnud. Samas on tegemist valdkonnaga, mis on killustatud ja mille kohta ühtseid ülevaatlikke andmeid ei leidu. Tjarve ja teised (2018) töid välja, et harrastuskunstide finantsaspekte on akadeemilises diskussioonis analüüsitud harva, sest tavaliselt keskendutakse sotsiaalsetele mõjudele ja funktsioonidele: nendes organisatsioonides osalemine rikastab nii osalejate elu kui ka kogukonna elujõulisust (Laius, Kübar 2007). Ka Araku (2015) uuringus töid nii Tartu kooride dirigendid kui ka esindajad välja, et nad

vajaksid rohkem infot rahastamisvõimaluste kohta. Nii on käesoleva töö eesmärgiks selgitada välja Tartu linnas tegutsevate täiskasvanute harrastuskooride rahastusmodelid. Selleks püstitas töö autor järgnevad uurimisülesanded:

- 1) anda kirjanduse põhjal ülevaade loomemajanduse ja harrastuskooride olemusest,
- 2) anda kirjanduse põhjal ülevaade kooride rahastusmodelitest,
- 3) analüüsida Tartu täiskasvanute harrastuskooride majandusaruandeid,
- 4) anda soovitusi harrastuskooride rahastusmodelite arendamiseks.

Bakalaureusetöö esimese peatükis annab autor teoreetilise ülevaate harrastuskooridest kui loomemajanduse osast ning nende rahastamismudelitest ja võimalustest Eestis. Töö teises peatükis analüüsib autor Tartu linnas tegutsevate täiskasvanute harrastuskooride rahastusmudeleid. Selle aluseks on Äriregistrisse esitatud harrastuskooride majandusaasta aruanded, samuti viis töö autor läbi kaks intervjuud. Kuigi Eesti Konjunkturiinstituudi uuring (Josing *et al.* 2018) toob välja, et mittetulundusliku sektori Äriregistrile esitatavate majandusaasta aruannete tase on nende uuringute läbiviimise jooksul paranenud, siis vaadeldud harrastuskooride puhul kõikus tase oluliselt – varieerus nii andmete esitamiskiis kui ka hulk, mis tegi võrdlemise raskemaks.

Töö autor tänab juhendaja Mervi Raudsaart, kelle ettepanekud ja toetus aitas oluliselt kaasa töö valmimisele. Samuti tänab töö autor retsensent Jaan Loogat tagasiside eest töö esimesele versioonile ning intervjuueeritavaid.

Märksõnad: koorid, loomemajandus, finantseerimine, rahataotlused, Tartu linn

1. HARRASTUSKOORIDE RAHASTAMISVÕIMALUSED

1.1. Harrastuskoorid kui osa loomemajandusest

Mõistega „loomemajandus“ tähistatakse kultuuri ja majanduse kattuvusala, kus ühenduvad mõlema valdkonna tunnusjooned (Tafel-Viia et al. 2014). Loomemajanduse valdkondi võib ühe võimalusena jagada tuluallikate järgi: kas teenitakse ise tulu või finantseerivad tegutsejaid riik mitmete fondidega või omavalitsused. Loomemajanduse eripärana ei tegutseta ainult kommertseesmärkidel, vaid oluline roll on ka Eesti kultuuri säilitamisel, seda rahvakultuuri näol juba okupatsiooniperioodil (Palmaru 2005), väärtustamisel ja tutvustamisel võõrsil, aga ka hariduse edendamisel, regionaalarengus ja muus. (Josing *et al.* 2018) Loovettevõtjate peamiseks eesmärgiks on luua ja strateegiliselt pakkuda intellektuaalset kapitali või loomingut (O'Hara 2014). Üheks suureks probleemiks loomemajanduse arendamisel on majandusliku mõtlemise domineerimine kultuurilise arusaama üle: see ühelt poolt takistab mõistmast sektorisest ebavõrdsust valdkondade vahel, teisalt aga pärsib kultuuri arendavate mittekapitalistlike praktikate mõistmist (Banks 2018).

Eesti Konjunkturiinstituudi (EKI) uuringu 2015. aasta andmete põhjal oli muusikavaldkonnas kokku töötajateta mittetulundusühinguid 429 tükki ja nende kogutuluks oli 7026 eurot, ning töötajatega mittetulundusühinguid 610, kogutuluga 17,4 mln eurot. Muusikavaldkonnas tegutses enim ettevõtteid ja asutusi – kokku 2169, mis moodustab 24% loomemajanduse koguarvust. Mittetulundusühingutest tegutseb muusikavaldkonnas loomemajanduse sektoris 28% ettevõtetest – protsentuaalselt küll teisel kohal, kuid arvuliselt suurim hulk, kus pea iga neljas muusikavaldkonna organisatsioon oli mittetulunduslik. (Josing *et al.* 2018)

Üks oluline teema valdkondade mõtestamisel on eristada, kus on kultuuriloomes ehk loometegevuse ja loomemajanduse kui kultuuriloomes tulemuse majandusliku realiseerimise või selleks vajalike majanduslike tingimuste loomise vaheline piir.

Väljaspool kommertssektorit on sageli tingitud ebavõrdsused selles, kuidas riiklikult toetatakse kunsti või muid kultuuritegevusi (Banks 2018). Kultuuriturul sagedaseks turutõrkeks on pakkumisest väiksem nõudlus, mistõttu nähakse lahendusena avaliku sektori sekkumist (Tafel-Viia *et al.* 2014). Selle leevendamiseks on Eestis tegutsemas aktiivselt Kultuurkapital, mis pakub rahastusvõimalusi nii amatööridele kui ka professionaalidele erinevatest kultuurivaldkondadest. Riiklik toetus on oluline, et kultuur saaks lisaks säilimisele ka areneda: näiteks kultuuriajakirjandus kannab laiemat ühiskondlikku ja hariduslikku taotlust, kuid tõenäoliselt ei toimiks see vaid ärilistele alustele tuginedes (Tafel-Viia *et al.* 2014).

Sellise toetussüsteemi puudumisel muutub ka kooridele oluliseks ettevõtlusaspekt (Karnaukhova 2012). Üheks võimaluseks kooridel ettevõtlust teha on korraldada kontserttegevust, samas on piletimüügiga tulude teenimine keeruline, sest müügiedukust mõjutavad mitmed tegurid. Kontserdipiletite pakkumine on alati piiratud, kuna see sõltub toimumiskoha suurusest. Nõudlust aga iseloomustab tõsiasi, et see ei ole alati ühesugune ja kindel: seda mõjutavad nii ürituse toimumisaeg ja -paik kui ka erinevat tüüpi kohtade saadavus (Tompkins 2019). Uudseks aspektiks loomemajanduse rahastamise ning kaasamise puhul on ühisrahastus: see on võimaldanud muusikutel olla otseses kontaktis oma jälgijatega ning tänu ühisrahastusele on mõnedki tulu mittetootvad ettevõtmised toimuda saanud (Cameron 2016). Samas on ühisrahastuse näol tegemist küllakti uue nähtusega, mille kõik mõjud ei ole veel teada.

2015. aasta kohta Äriregistris aruande esitanud erinevaid tulu teeninud ühinguid ja ettevõtjaid oli kokku muusikavaldkonnas 1907, koos sidusaladega 2169. Valdkonna kogutulu oli 86 miljonit eurot ilma ja 141,4 miljonit eurot koos sidusaladega, mis oli 61% rohkem kui 2011. aasta kaardistuse põhjal. Muusikavaldkonna sidusaladeks on muusikariistade valmistamine ja müük, salvestiste paljundamine ja müük, erakoolid ning kontserdikorraldusega seotud abitegevused. (Josing *et al.* 2018) Muusikavaldkonna teenuste mahtu mõjutab oluliselt digitehnoloogia levik: kasvab digitaalse muusika turg ja sealtskaudu kättesaadavale muusikale kulutatakse järjest rohkem. Digitehnoloogia tulekut peetakse muusikamaailmas, eriti helikandjate alal kolmandaks suuremaks struktuurseks muutuseks peale raadio levikut ja plaadimüügi revolutsiooni (Tschmuck 2003). Ka koorid jäädvustavad oma muusikalist taset helisalvestustega, mis enamasti avalikustatakse just

CD-de kujul – seetõttu on töö autori arvates lähitulevikus huvitav jälgida, kuidas kohandutakse digitaalsete lahenduste levikuga.

Loomemajanduse uurimine on siiani akadeemilisel tasandil puudulik. Kultuuriökoonoomika (inglise keeles *cultural economics*) uurib, kuidas kultuuritegevust ja -institutsioone majandada, kuid erinevalt loomemajandusest peetakse silmas kultuuriloomet, mitte sellega seotud tulu teenimisele suunatud tegevust. (Tafel-Viia *et al.* 2014) Suurimaks just muusikavaldkonnaga seotud loomemajanduse probleemiks tuuakse välja ettevõtlusega seotud hariduse puudumist (Josing *et al.* 2018). Selle olemasolu aitaks kaasa mitte ainult nende endi karjäärile, vaid kogu loomemajandusvaldkonna arengule nii Eestis kui ka ekspordis välismaale ajal, mil Eesti muusikat märgatakse ja tunnustatakse rahvusvaheliselt üha rohkem.

Kultuurimänedžerid vahendavad loometalenti inimestele, kes soovivad sellest kasumit toota (O'Hara 2014). Eestis on erinevates kultuurivaldkondades mänedžeridest puudus. Muusikamänedžeride ametiülesanded ja vajalikud oskused varieeruvad sõltuvalt muusika tegemise eesmärgist ning stiilist (Wickström *et al.* 2015). Muusikavaldkonna uurimise kohta toob O'Hara (2014) välja, et peamiselt keskendutakse kirjanduses kunstnike endi ettevõtlusoskustele, mitte mänedžeride omadele, samas kui mänedžerist kirjutatakse kui ettevõtjast. Eestis õpetatakse kultuurikorraldust rakenduskõrgharidusena Viljandi Kultuuriakadeemias ja magistriastmes nii Tartu Ülikoolis kui ka Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias. Klassikalise muusika valdkonnas on see-eest suurenemas järjest kõrgharitud muusikute hulk, kes soovivad ise olla enese tööandjateks selle asemel, et töötada püsivalt vaid ühe orkestri juures (Wickström *et al.* 2015).

Rahvusvaheliselt on loovettevõtluse õpetamine kohati killustatud ja ühise eesmärgita, sest lisaks klassikalisele ettevõtlusõppele on kultuurivaldkonnas tegutsejatel vaja mõista ettevõtlust laiemalt, et valmistada õppureid paremini ette professionaalseks karjääriks kultuurivaldkonnas ning osata töötada ka mittetulunduslikes organisatsioonides (Beckman 2007). Muusikaettevõtluse õpetamises on sageli välja jäetud innovatsiooni õpetamine, samal ajal kui muusikakursused keskenduvad loovusele ja ärikursused ettevõtlusele (O'Hara 2014). Ka populaarmuusikas on üha olulisem muusikute oskus ise töötada, eriti algusfaasis, sest järjest vähem üritavad suurfirmad riske võtta, mistõttu on eelised artistidel, kelle meeskonnas on juba näiteks oskusi ettevõtluses või IT-valdkonnas

(Wickström *et al.* 2015). Sama kehtib ka kooride, eriti just harrastuskooride kohta, kus lauljad üritavad ise võimalikult palju ära teha oma oskustele tuginedes.

EKI loomemajanduse uuringus on vaatluse alt välja arvatud harrastustegevus, mis majanduslikult lisaväärtust ei tooda. Samas on harrastustegevus oluline lisaks emotsionaalsetele ja sotsiaalsetele kasudele eelkõige hariduslikust vaatepunktis: loominguga tegelemise huvi ja harjumus soodustab uute loovisikute kasvamist ning aktiivne harrastustegevus suurendab oskust professionaalide loomingut hinnata ja tarbida (Josing *et al.* 2018). Kushneri (2011) väitel on koorilauljad osa loomemajandusest, kes ei tegutse rahalistel eesmärkidel, vaid kunstilistel taotlustel.

Harrastuskoorid on tihedas konkurentsisis nii omavahel kui ka teiste vabaaja tegevustega, et leida rohkem soovitud eeldustele vastavaid harrastajaid, ja esituskunstidena publiku tähelepanu nimel (Kushner 2011). Üheks võimaluseks majanduslikult edukas olla on leida oma ainulaadne nišš muusikas, näiteks väiksema rahvusgrupi rahvamuusika (Karnauhova 2012) – Eesti puhul on selle strateegia heaks näiteks Kihnu või Setomaa juurtega kollektiivid, kes tegutsevad regulaarselt oma piirkonna kultuuri tutvustamise ja säilitamise nimel. Koorimuusika valdkonnas on Eestis aga levinud harrastuskooridele üles ehitatud laulu- või kooristuudiod. Need on peamiselt suunatud küll lastele ja noortele, kuid leiavad järjest rohkem võimalusi ka täiskasvanutele lähenemiseks ning nende kaasamiseks: näiteks hiljuti avatud E Stúdio koori- ja tantsukoolis on tegutsemas lapsevanematele suunatud tasuline hobikoor (Jõgi 2018). Kui seda siduda ka harrastajate tasemel muusikateooria õpetamisega, võiks kooristuudiotel võimalik olla oma niši leidmine täiskasvanud tarbijate seas.

1.2. Mittetulundusühingute rahastusmudelid loomevaldkonnas

Kultuurivaldkonnas on mittetulundusühingute peamiseks traditsioonilisteks tuluallikateks riiklikud toetused, sealhulgas ka kohalike omavalitsuste toetused, või fondid, sponsorlussuhted ettevõtetega, eraisikute annetused või ise teenitav tulu, sealhulgas liikmemaksud (Preece 2015; Schatterman, Bingle 2017; Brabham 2017; Tjarve *et al.* 2018). Mittetulundusühingu missioon mõjutab seda, kust toetusi taotletakse ja millistes mahtudes: ühingute huvides on saada tulusid erinevatest allikatest, et hajutada

riske, mis võivad tekkida mõne toetaja eemaldumisest. Erinevaid allikaid kombineerides saavad organisatsioonid oma tulused maksimeerida ja seetõttu varieerub organisatsiooniti erinevate rahastusallikate kasutamise määr (Preece 2015; Schatterman, Bingle 2017). Ühest mudelit sissetulekuallikate optimaalseks jaotamiseks ei ole, kuna rahastuse vajadus sõltub organisatsiooni enda teenimissuutlikkusest, aga ka näiteks tegutsemispiirkonnast, osalejate vanusest või sihtrühmast (Laius, Kübar 2007).

Ühiskondlikult on oluline toetada võimalikult mitmekesist kodanikuühiskonda, mis on aluseks kultuurile (Ruutsoo 2001). D'Andrea (2017) toob välja, et kultuuri rahastamine on oluline, sest on valdkondi nagu sümfooniaorkestrid ja ooperiteatrid, mis tõenäoliselt ei oleks elujõulised ilma avaliku sektori toetuseta. Rahastus mõjutab nii kollektiivi strateegiat kui ka juhtimist ja kontrollsüsteeme (Stockenstrand, Ander 2014). Kultuurivaldkonnas eelistatakse ennekõike turvalisust ja jäetakse innovatsioon viimasele kohale, seda eriti eksperthinnangutega seotud toetuste puudumisel (Wilkerson 2012). Eksperthinnangutest sõltuvate toetusotsuste puhul tuuakse aga probleemina välja subjektiivsust ja huvide konflikti (Nõmm *et al.* 2010), seda eriti Eesti piiratud kultuuriringkonna puhul. Mida stabiilsem ja ennustatavam on rahastus, seda rohkem saab panna loominguline kollektiiv rõhku eristumisele ja kvaliteedile. See võimaldab leida ja luua unikaalseid lähenemisi. Ebastabiilse rahastusega ja kulude minimeerimisele orienteeritud kollektiiv on sunnitud aga tegutsema piiratud tingimustes. (Stockenstrand, Ander 2014)

Kunsti ja kultuuri saab käsitleda kui avalikku hüvist (Brabham 2017): kultuuriorganisatsioonid lähendavad kogukondi ning parandavad piirkonna elukvaliteeti, samuti meelitavad need turiste (Schatterman, Bingle 2017). Finantstulemuste väärtustamine on seadnud paljudes kultuuriorganisatsioonides küsimuse alla kvaliteedi kui kõige aluse põhjuslikkuse, kui samal ajal on see näitajana oluline toetajate vaatepunktist. Kulutõhususe poole püüdlemine takistab erioskuste arendamist läbi pikaajalise kollektiivse õppimise. (Stockenstrand, Ander 2014) Muusikavaldkonnas on aga just orkestrite ja kooride puhul oluline pikaajaline koostöö ja kollektiivne õppimine, et saavutada ühine kunstiline tase.

Institutsionaalne rahastamine (inglise keeles *institutional funding*) on rahastus, mille teostab kollektiiv, näiteks riigi või ettevõtte antav toetus (Alexander 2014: 365). Nii on

laialt levinud erinevad riiklikud ja kohalikud toetusmeetmed. Nende rahastuste puhul on oluline, milline on taotleja missioon ehk et organisatsioon tegeleks või suunaks oma tegevust kindlale piirkonnale või eesmärkidele, mis rahastajale olulised on (Preece 2015; Alexander 2014). Lätis on toodud avaliku sektori rolli ülesandena esile, et kindlustataks laulu- ja tantsupeotraditsiooni jätkumine (Tjarve *et al.* 2018) – sarnaseid paralleele saab leida ka Eestis kultuuri väärtustamisel, kus peetakse oluliseks rahvakultuuri traditsiooni säilimist (Palmaru 2005).

Mittetulundusühingute sõltumine riiklikust rahastusest varieerub ühingu tüübist lähtuvalt (Chavesc *et al.* 2014; Laius, Kübar 2007). Riikliku rahastusega saab jälgida mittetulundusühingute ja nende juhtide finantskäitumist (Woronkowicz, Lee 2018), sest sellega kaasnevad reeglina nõuded ja regulatsioonid, aga ka aruandlus. Eduks on oluline osata efektiivselt toimida bürokraatlikus kontekstis, jälgides reegleid, tähtaegu ja tingimusi nii aruandluses kui ka taotlustes (Preece 2015). Seetõttu on oluline, et taotlussüsteemid oleksid läbinähtavad ja nendevahelised andmed sobituksid omavahel tervikpildi saamiseks. Mida paremini on korraldatud riiklik toetussüsteem, seda selgemini on tuvastatavad problemaatilised valdkonnad. Riikliku toetuse saamine on positiivseks signaaliks teistele toetajatele ehk see näitab, et tegemist on usaldusväärse ja kogukonnale olulise ettevõtmisega (Schatterman, Bingle 2017; Preece 2015). Hästi läbi mõeldud rahastussüsteem on oluline ka kohalikul tasandil: avaliku raha läbinähtav kasutamine on kooskõlas sealsete maksumaksjatest elanike huvidega (Tõnisson *et al.* 2010).

Rahastuse saamiseks on oluline oskus küsida (Alexander 2014): täita korrektselt taotlusvorme, näidata nendes oma panust kogukonda ja kultuuri ning vajadusel ka majanduslikku kasu ettevõttele. Samas ei garanteeri ükski toetuste jagamisele keskendunud lähenemine, et rahastamisel lähtutaks ainult kunstilistest tugevustest ja taotlustest, vaid mõjutavaks saavad ka poliitilised ning majanduslikud tegurid (D'Andrea 2017). Killustatud rahastussüsteemi puhul raskendab rahastuse küsimist toetusvormide erinevus, kus üldiselt soovitakse küll samasid andmeid, kuid varieeruda võivad detailid (Nõmm *et al.* 2010). Samamoodi mõjutab see aruandlust ja järelevalvet (Nõmm *et al.* 2013). Heaks näiteks on Eesti Kultuurkapitali taotlemis- ja aruandluskeskkond e-kulka, kus on omavahel ühendatud üheaegne suhtlemine erinevate sihtkapitalide ja ekspertgruppidega.

Ettevõtted panustavad vaid organisatsioonidesse, mis aitavad neil ärieesmärke saavutada (Alexander 2014): koostöö mittetulundusühingutega tähendab võimalust näidata enda sotsiaalset vastutustundlikkust nii klientidele kui ka investoritele (Weinstein, Cook 2011). Eratoetuste suurus ei sõltu riiklikust toetusest (Schatterman, Bingle 2017), pigem näitab riiklik toetus ettevõtetele, et tegemist on usaldusväärse partneriga. Erasektori võtmeteguriks on tegutsemine: soovitakse näha reaalseid tulemusi, mis toetusest saadakse. Selle jaoks on oluline omada tugevat juhtimiskompetentsi, et sponsorlussuhet säilitada. (Preece 2015) Koostöö ei tähenda ilmtingimata rahalist panust mittetulundusühingusse või heategevusorganisatsiooni, vaid pakkuda võib ka tehnoloogilist või kommunikatsioonialast tuge, oskuslikku vabatahtlikku tööjõudu või muud. Koostöö kultuurivaldkonnaga seotud ühendusega võib soodustada loovust, empaatiat ja originaalsust ettevõttesiseselt, ka mõjub see atraktiivselt uutele potentsiaalsetele töötajatele. (Weinstein, Cook 2011) Ka Lillemets (2011) toob välja, et kui siduda mittetulundussektorit rohkem ärisectoriga, aitaks see kaasa majanduslike teadmiste arendamisele ja levitamisele mittetulundussektoris.

Ettevõtted eeldavad saada kasu oma annetustest: koostööst muusikutega loodetakse näiteks reklaami, erisoodustusi või -üritusi või sissepääsu lava taha, samuti mainimisi või reklaame kavaraamatutes või kontserdipaikades (Alexander 2014; Weinstein, Cook 2011). Ettevõtetele on oluline, et nende nime kajastataks ja seeläbi ka seostatakse palju. Prestiizsete ürituste toetamine tõstab ettevõtte mainet, mistõttu on näiteks Ühendkuningriigis suurimate kultuuri toetajate seas tubaka-, kütuse- ja pangandusettevõtted (Alexander 2014). Ka Eestis on näha, et just kriitilisemates valdkondades tegutsevad ettevõtted panustavad ühiskonda, toetades näiteks oluliste hoonete rajamist või ülalpidamist: nii Tallinnas kui ka Tartus on A. Le Coqi nimelised spordirajatised, Tallinnas asub ka Alexela kontserdimaja.

Lisaks ettevõtetele on mittetulundusühingutele oluline ka toetus indiviididelt: Preece'i järgi (2015) näitab see tugevat seost kogukonnaga, mis võib hiljem soodustada riikliku toetuse saamist. Erasikutest toetajad eelistavad tuntud ja turvalisi nimesid, jättes kõrvale paljulubavaid uusi tegijaid (Wilkerson 2012), ehk kokkuvõttes mõjutab sotsiaalse võrgustiku suurus ja suhete tugevus toetuste saamise edukust. Peamiseks võtmeteguriks on hästi väljendatud visioon, soovituslikult läbi isiklike lugude ja naljade, kuid mille kõrval on oluline suhestumine ja emotsionaalne side (Preece 2015).

Mittetulundusühingud saavad ise tulu teenida pileti- või toodete, sealhulgas meenete müügilt või osalustasudega hariduslikelt ettevõtmistelt (Bennet 2014). Tulu teenimise võtmeteguriks on seotus ja ühendumine publikuga, mida mõjutavad nii teeninduskvaliteet kui ka kunstiline tase. Teatri ja kontsertide puhul on oluline, et külastaja saaks kogeda terviklikku elamust alates piletimüügist kuni sündmuse lõpuni, ja see eeldab organisatsioonilt tugevat juhtimisoskust ja teeninduskogemust. (Preece 2015) Mida parema tervikliku elamuse inimene külastusest saab, seda parem on sideme loomine olnud ka pikaajalises perspektiivis. Samas võib suurem kommertstulu vähendada inimeste kaasatust ja nende panust mittetulundusühingusse (Schatterman, Bingle 2017), kui tajutakse, et organisatsioon saab ise piisavalt edukalt hakkama.

Harrastuskunstid sõltuvad oma toimimises osalejate enda üles näidatud initsiatiivist, mistõttu tuleks ka finantsvastutus viia personaalse tasandini. Suurem rõhk indiviidide panusele aitaks jaotada riske ja tugevdada rahastusallikate mitmekesisust ning panustaks harrastuskunstide sektori jätkusuutlikkusesse pikaajaliselt. (Tjarve *et al.* 2018) Sarnane riskide jaotamise põhimõte peaks kehtima nii Eestis kui ka mujal, et muuta mittetulundusühinguid paindlikumaks. Mittetulundusühingute üheks võimaluseks kulude katmisel on liikmemaksude kogumine. Tjarve ja teiste (2018) uuringust selgus, et harrastuskollektiivide liikmed on valmis oma rahaga panustama väiksemate igapäevategevuste või mitteametlike ürituste kuludesse, kuid avaliku sektori toetust eeldatakse näiteks prooviruumi rendi-, juhendaja palga-, transpordi- ja kostüümikulude katmiseks. Teisisõnu ollakse valmis panustama iseenda sotsiaalsesse kapitali ja heaolusse, kuid toetusega soovitakse hüvitada kollektiivseid kulusid. Toetuste taotlemisel tuuakse omafinantseeringuna ära ka vabatahtlikku tööd kui mitterahalist omafinantseeringut (Nõmm *et al.* 2013).

Wilkerson (2012) toob rahastusmodelina välja võimaluse rahastada kultuurivaldkonda läbi kultuuri tarbimise, see tähendab, et kindel summa kogutaks näiteks iga ürituse pileti, raamatumüügi või müüdud helikandja pealt. Selline lähenemine aitaks siduda tulu teenimisele keskendunud meelelahutussektorit ja mittetulunduslikku kunstisektorit, kus Ameerika näitel on väga suur lõhe. Eestis toimub nii praegu Eesti Autorite Ühingu eestvedamisel autoritasude kogumine, mis moodustaks Wilkersoni pakutud mudelis ühe osakese tervikust.

Kirjandusest järeldeb, et rahastajad jälgivad erinevaid aspekte harrastuskollektiivide juures, mis mõjutavad nende toetuste andmise eelistusi ja otsuseid. Riiklike ja kohalike omavalitsuste jaoks on oluline ühingu missioon ning panus kogukonda, samas kui erasektor teeb valikuid ärieesmärkidest lähtuvalt. Ettevõtjad ootavad koostööst reaalseid tulemusi ja nende motiiviks on enda maine tõstmine. Erasikuid ajendab tegutsema isiklik ja emotsionaalne suhe ühingu või ettevõtmisega ning nende lugu või visioon, ka on neile oluline, et tegemist oleks usaldusväärse ja tuntud kollektiiviga. Samas ilmnes, et kollektiivide liikmete omaosalus sõltub sellest, mis otstarbel seda raha kasutatakse ja kuidas harrastaja ise sellest kasu saab.

1.3. Harrastuskooride rahastusvõimalused Eestis

Loomemajanduse toetusi saab jagada kaheks: regulaarseteks tegevustoetusteks või projektipõhisteks. Kui projektipõhiste toetuste puhul on määratletud harilikult ka majanduslikud eesmärgid, siis regulaarsed tegevustoetused on peamiselt kultuuripoliitika osa, tagamaks kultuurinõudluse rahuldamist, rahvusvahelistumist ning Eesti (rahvus)kultuuri arendamist ja säilitamist (Josing *et al.* 2018). Käesolevas peatükis on töö autor lahti kirjutanud harrastuskooride toetusvõimalused Tartu linna põhjal.

EKI uuringus (Josing *et al.* 2018) toodi olulisemate loomesektori rahastajatena välja Kultuuriministeerium, Eesti Kultuurkapital, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus ja Hasartmängumaksu Nõukogu. Kokku panustab avalik sektor panustab muusikasse 26% valdkonna kogutulust ehk 36,7 miljonit 141 miljonist eurost, toetades Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse, kolme kontserdiorganisatsiooni (Eesti Kontsert SA, Eesti Filharmoonia Kammerkoor SA, Eesti Riiklik Sümfooniaorkester SA) ja kolme munitsipaalset kontserdiorganisatsiooni (Tallinna Filharmoonia, Pärnu Linnaorkester, Narva Linna Sümfooniaorkester) tegevust.

Nõukogude aja järelmõjuna on võtnud eestlastel aega mittetulundussektori edukas toimima hakkamine nii ühiskondlikus kui ka kultuurivaldkonnas: seda põhjustavad nii inimeste individualistlik suhtumine kui ka valitsussektori roll ühiskonnas (Kala 2008). Ka muusikavaldkonnas riigi rahastusest sõltuvate asutuste suure arvu põhjustajaks on iseseisvumisega kaasnenud majandusliku olukorra muutus. Kõik kohaliku eelarve alla

kuulunud kultuuriasutused võeti esialgu peale taasiseseisvumist riigieelarvelise toetuse peale, kuid see osutus üle jõu käivaks: tegevustoetuste eraldamine asendus projektipõhisusega, oluliseks muutus Eesti Kultuurkapitali (KULKA) roll (Nõmm *et al.* 2010). Seetõttu on ka harrastuskoorid Eestis olnud vähemotiveeritud ise endale tulu teenima ning sõltutakse suures osas riiklikest või kohalike omavalitsuste toetustest.

Kultuurkapital rahastab kultuuri ning sporti aastas keskmiselt 30 miljoni euroga (Saks 2019). Nii Kultuuriministeeriumi kui ka Eesti Kultuurkapitali toetused on suunatud erinevat tüüpi kollektiivide põhitegevustele, kuid neis esineb kattuvusi: ka riigiasutused ja muud Kultuuriministeeriumilt tegevustoetust saavad asutused taotlevad projektipõhiseid toetusi KULKA-st oma põhitegevuste rahastamiseks. EKI analüüsis soovitakse lahendusena koondada mainitud asutuste põhitegevuse toetamiseks mõeldud rahastust rohkem Kultuuriministeeriumi eelarvesse, et vähendada survet Kultuurkapitalile ja projektipõhise rahastusega kaasnevaid riske. (Josing *et al.* 2018)

Ideaalolukorras sooviks Eesti Kultuurkapitali juhataja Kertu Saks, et KULKA toetaks eelkõige loovisikuid ja projektipõhiseid ettevõtmisi, Kultuuriministeerium aga riigieelarveliste asutuste põhitegevust ning rahvuskultuuriliselt olulisi pikaajalisi tegevusi. Praegu aga on valdkondlikud piirid erinevad: kunsti ja näitekunsti puhul toetab riik paljusid valdkondlike suuremaid asutusi ise, kuid spordis ja rahvakultuuris on see jäänud KULKA sihtkapitalidele. (Saks 2019) Sarnaselt EKI analüüsile (Josing *et al.* 2018) toob Saks välja, et kultuuri rahastamises esineb ebamäärasust ja kattuvust ning puudub ühtne infosüsteem toetusvajaduste ja toetajate kaardistamiseks. Erinevad asutused koguvad andmeid vastavalt oma süsteemidele ja seetõttu puuduvad analüüsiks sobivad võrdlusandmed. (Saks 2019)

Lauristini ja Vihalemma aruandest (2013) ilmneb, et laulu- ja tantsupeo puhul on nii naised kui ka kõrgharidusega inimesed valmis usinamalt üritust toetama oma rahalise või ka ajalise ressursiga, näiteks vabatahtlikuna korralduses osaledes. Rahaliselt ollakse valmis soetama laulu- ja tantsupeo pileteid, suur osa vastanutest olid valmis hankima endale või lastele rahvariided. Kõige vähem oldi valmis tegema rahalisi annetusi peo korraldamiseks või ostma kallimaid toetajapääsmeid. Viimase kümnendi jooksul on Eestis välja arendatud ka mitu ühisrahastusplatvormi nagu Hooandja, mis võimaldavad rahval panustada nii kultuuri- kui ka muude valdkondade projektidesse.

Tartu linn toetab koore tegevustoetusena nii pearaha kui ka saavutustoetuste kujul ning projektipõhiste toetustega. Saavutustoetust antakse välja kolmes astmes lähtuvalt ühingute tegevusest ja tegevuse ulatusest ning selle jagamise otsustab ekspertidest ja katusorganisatsioonide esindajatest koosnev komisjon lähtuvalt kooride aktiivsusest (Avik 2019). Kokku maksis linnavalitsus rahvakultuuriühingutele 2017. aastal toetusena 104 113 eurot (Linn toetab ... 2019). Kõik toetuste andmise korrad on ära toodud vastavates õigusaktides. Tegevustoetust maksab linn vähemalt 16liikmelistele kollektiividele tartlastest harrastajate eest, kes on kas noored ehk 7—26aastased või eakad ehk üle 60aastased (Avik 2019). Toetuse suuruseks oli 85 eurot ning sellega toetas linn 2017. aastal kokku 531 noore ja 238 eaka harrastust (Linn toetab ... 2019). Kultuuriosakond keskendub oma tegevuses mainitud vanusegruppidele ja 2017. aastal said huvitegevuse toetust oma tegevuse korraldamiseks 24 koori. Kõikidel ühingutel on võimalik taotleda toetust ka välismaal esinemas või konkurssidel käimiseks. (Avik 2019)

2017. aasta eelarves kavandati vaba aja ja kultuuri kuludeks kokku 8 177 632 eurot. Sellest rahvakultuurile ehk ennekõike Tiigi Seltsimajale oli arvestatud 299 762 eurot ja kontsertorganisatsioonidele 22 500 eurot. Olulise kasvuna oli eelarveraamatus välja toodud, et 18 613 euroga finantseeritakse rahvakultuurialaste ürituste täiendavaid kulusid, mille alla kuulusid ka kooride, orkestrite ja tantsurühmade XII noorte laulu- ja tantsupeol osalemisest tingitud kulud. (Tartu linna 2017. a ... 2017)

Kultuuriosakonnas oli kultuuriprojektide toetusteks eelarves kokku 580 900 eurot. Ette on nähtud toetusi nii uutele muusikaprojektidele, näiteks Tartu Pauluse Kirikumuusika Seltsi kontserdisarjadele (kokku 1600 eurot) ja Tartu Jazzklubile (5000 eurot), kui ka juba tuntud muusikafestivalidele nagu IdeeJazz (20 000 eurot) ja Nüüdismuusika Festival AFEKT (20 000 eurot). Koorimuusika seisukohast planeeriti toetus 5000 euro ulatuses Gaudeamuse 2018. aasta laulu- ja tantsupeoks – seni oli seda toetatud reservfondist või lisaelarvest. Reservfond on kavandatud linnaeelarvesse ettenägematute väljaminekute tegemiseks ning see jaotatakse aasta jooksul valdkondade vahel vastavalt reaalsetele vajadustele. (Tartu linna 2017. a ... 2017)

Tartu kollektiividel on võimalus küsida toetust lisaks linnale ka **sihtasutusest Tartu Kultuurkapital**. Tartu Kultuurkapitali missiooniks on Tartu-kesksete projektide ja loomingulise tegevuse toetamine sealse kogukonna huvides, selleks rahalisi vahendeid

kogudes ja sihtotstarbeliselt jagades. Nad toetavad nii üksikisikuid stipendiumitega kui ka juriidilisi isikuid projektitoetustega. (Sihtasutus Tartu Kultuurkapital 2019)

SA Tartu Kultuurkapital asutati 1991. aasta lõpus Tartu Linnavolikogu otsusega. Nende eesmärgiks on toetada Tartu linnas kultuuri, teadust, haridust ja sporti. Selle vara moodustub linna eelarve eraldisest annetustest, kingitustest, päranditest, majandustegevusest, ürituste korraldamisest ja väärtpaberitelt teenitavatest tuludest ning muust. Tartu Kultuurkapitali tegevust korraldab nõukogu ning tegevust juhib juhatus. (Sihtasutuse ... põhikiri 2019)

Eesti Kultuurkapital ehk KULKA on avalik-õiguslik asutus, mille missiooniks on eesti kultuuri elujõu tugevdamine kultuuri ja spordi toetamise kaudu (Eesti Kultuurkapital 2019). Kultuurkapitali ülesanneteks on toetada kunsti ja spordiga seotud projekte, ühendusi ning teadusuuringuid, samuti soodustada nende valdkondade arengut; toetada valdkondades silmapaistnud või arenguvõimelisi isikuid ning nende mälestuste jäädvustamist; toetada riiklikult oluliste kultuuriehitiste rajamist või renoveerimist. Nende ülesannete täitmiseks maksab Kultuurkapital preemiad, stipendiume ning erinevaid toetusi. (Eesti Kultuurkapitali seadus 2019)

Peale taasiseseisvumist taastati Eesti Kultuurkapital seaduse vastuvõtmisega 1. juunil 1994. aastal. Sellele eelnenud diskussioonide käigus leiti ühe lähenemisena, et kogu kultuuri finantseerimine võiks olla kultuurkapitalikeskne, samuti arutati sihtkapitalide arvu ning kultuurkapitali ja ministeeriumi seoste üle. (Kultuurkapitali ajalugu 2019) Kultuurkapitali tulu moodustub alkoholi- ja tubakaaktsiisist (3,5%), hasartmängumaksust (46%), varalistest annetustest ja pärandustest, Kultuurkapitali vara paigutamistest saadud tulust ning muust majandustegevusest saadavast tulust (Kultuurkapitalist 2019). Kultuurkapital eraldab oma aastatulust 75% sihtkapitalide ning 25% maakondlike ekspertgruppide käsutusse (Eesti Kultuurkapitali seadus 2019). Eesti Kultuurkapitali alla kuuluvad kaheksa sihtkapitali ja viisteist maakondlikku ekspertgruppi. Sihtkapital on struktuuriüksus, mis tegeleb konkreetsele kultuurivaldkonnale eraldatud raha jaotamisega. Maakondlikud ekspertgrupid on struktuuriüksused, mis tegutsevad igas maakonnas ja jaotavad maakonna kultuurivaldkonnale eraldatud raha. (Kultuurkapitalist 2019)

Kultuurkapitali tegevust juhib 11 liikmest koosnev nõukogu, mille esimeheks on kultuuriminister kui valdkonna eest vastutav minister (Eesti Kultuurkapitali seadus 2019). Kultuurkapitali struktuuriüksustest on Tartu linnas tegutsevatele kooridele võimaluseks küsida toetust helikunsti või rahvakultuuri sihtkapitalist või Tartumaa ekspertgrupist. Kultuurkapitali juhataja Kertu Saksi väitel (2019) on oluline, et Eestis kehtib seadusena ühiskondlik kokkuleppe, mis tagab, et Eesti Kultuurkapitali jaotuspõhimõtted on koostatud kultuuri- ja spordiinimeste, mitte poliitiliste eelistuste põhjal. Sihtkapitalide ja ekspertgruppide nõukogud koosnevad vastavate valdkondade spetsialistidest, kes langetavad otsuseid rahvuskultuuri toetamise üle lähtuvalt erialasest pädevusest.

Helikunsti sihtkapitali eesmärgiks on edendada ja säilitada professionaalset muusikakultuuri. Selleks toetavad nad lisaks loovisikute ja muusikategelaste tegevusele, õppele ja mälestuste jäädvustamisele ka muusikakultuuri edendavaid ühinguid ja nende projektipõhiseid ettevõtmisi, valdkonna populariseerimist, rahvusvahelist suhtlust ning Eesti heliloomingu ja interpretatsioonikunsti jäädvustamist, säilitamist ja levitamist. Siiski on projektitoetuste tingimustes välja toodud, et üldjuhul harrastustegevust ning sellega seotud kontserte, salvestusi ja muud sellist ei toetata. Tegevustoetuste juures samas seda piirangut toodud ei ole, vaid on märgitud, et toetatakse „muusikakultuuri edendavaid loomeliite ja loomingulisi kollektiive“, mida saavad taotleda lisaks erialaliitudele ka mittetulundusühingud ning sihtasutused. (Helikunsti sihtkapitali ... 2019)

Rahvakultuuri sihtkapitali eesmärgiks on säilitada, arendada ja toetada rahvakultuuri valdkonda ja rahvusliku identiteedi hoidmist. Seetõttu toetavad nad nii avalike kultuuriürituste korraldamist kui ka regionaalset kultuurielu edendavaid projekte, samuti huviharidust, publikatsioone, loomeinimesi, välisõpinguid ning erialaliitude ja harrastusgruppide tegutsemist. Projektitoetuste puhul oodatakse üldjuhul, et omaosalus või kaasfinantseering moodustaks vähemalt 10% projekti kulude kogumahust. Tegevustoetust saavad rahvakultuuri sihtkapitalist taotleda viis üle-eestilist rahvakultuuri keskseltsi, kus esindab koore Eesti Kooriühing, lisaks üleriigilised kollektiivid või üleriigilise mõjuga rahvakultuuri erialaliidud või -ühingud. (Rahvakultuuri sihtkapitali ... 2019) Hetkel on rahvakultuuri sihtkapital toetustaoetluste poolest kõige ülekoormatum ja killustatum, sest selle alla kuulub kogu mitteprofessionaalne kultuuri- ja sporditegevus ning ka kogu sihtkapitalide rahastatava vahele jääv tegevus. Seetõttu on Kultuurkapital

teinud Kultuuriministeeriumile ettepaneku alustada toetuste võrdlemise ja andmete kogumise korrastamisega just tollest valdkonnast. (Saks 2019)

Tartumaa ekspertgrupp toetab muuhulgas maakondlikult oluliste kultuuri- ja spordisündmuste korraldamist, samuti seltsitegevuse arendamist ning kollektiivide osavõttu kohalikest, üleriigilistest või rahvusvahelistest sündmustest. Lisaks toetatakse rahvariiete soetamist, maakondliku tähtsusega trükiste väljaandmist ja kunstnike näitusi, soodustatud on noortele suunatud tegevuste ja äärealadel toimuvate ürituste korraldamise toetamine. Projektitoetustes peab omaosalus ja/või kaasfinantseering moodustama vähemalt 10% projekti kulude kogumahust. Kooride seisukohalt on oluline välja tuua, et ekspertgrupp ei toeta CD-de väljaandmist, välja arvatud salvestusstudio rendikulud, samuti ei toetata kodulehe valmistamist ega sellega kaasnevat ja muid halduskulusid. Tegevustoetusi Tartumaa ekspertgrupp ei määra. (Tartumaa ekspertgrupi ... 2019)

Kultuuriministeeriumi kaudu rahastab muusikavaldkonda riik. Ministeeriumi eelarvest toetatakse aastaringselt kolme organisatsiooni (Eesti Filharmoonia Kammerkoori, SA ERSO ja SA Eesti Kontserdi) tegevust, lisaks jagatakse toetusi nelja programmi kaudu. Programmide maht on umbes 1,05 miljonit eurot ja toetusi jagatakse avaliku taotlusvooru alusel. Ükski neist programmidest otseselt koorimuusika toetamiseks pole mõeldud, kuid kaudselt saavad koorid neist toetust siiski küsida – näiteks heliloomingu tellimiseks või üldisest muusikavaldkonna toetusprogrammist. Lisaks toetab riik olulisi rahvusvahelisi projekte eraldi programmist, soodustamaks Eesti kultuuri eksporti ja toetamaks kultuurikollektiivide liikumist rahvusvahelisel tasandil. (Rahastamine 2019a) Riigikontroll toob Kultuuriministeeriumi suurima probleemina välja riigi rolli ebatäpse määratluse ning pikaajalise rahastamise plaani puudumise (Nõmm *et al.* 2013), samuti rahastamise eesmärkide liigse üldisuse, mis raskendab tulemuslikkuse hindamist (Nõmm *et al.* 2010).

Rahvakultuuri valdkonda toetab riik nii tegevus- kui ka projektitoetuste kaudu läbi programmide (Rahastamine 2019b):

- laulu- ja tantsupeo toetusprogramm, mida koordineerib Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutus (ELTSA);
- rahvakultuuri mentorprogramm, mida koordineerib Rahvakultuuri Keskus ja kus tõstetakse valdkonnas tegutsevate spetsialistide taset;

- rahvakultuuri maakondlikku toetust ja vaimse kultuuripärandi säilimist toetavat kultuuriruumide programmi koordineerib samuti Rahvakultuuri Keskus;
- programm „Eesti rahvarõivas“ keskendub rahvarõiva kui ajaloolise pärandi tutvustamisele ja näidiskomplektide valmistamisele.

Neist mainitud programmidest on laulu- ja tantsupeo toetusprogramm see, millega harrastuskoorid ka kokku puutuvad. Laulu- ja tantsupeo protsessis osalevate kollektiivide toetusprogramm (LTP TTP) on riiklik programm, mille rahastamist ja järelevalvet teostab ELTSA. Tegemist on hooajapõhise programmiga, mille toetuse suurus sõltub riigieelarve eraldisest. Kooridele vahendab programmi Eesti Kooriühing. LTP TTP kaudu saavad kollektiivid taotleda tegevustoetust või arendusstipendiumi ning kollektiivide juhid õppetipendiumit. (Laulu- ja tantsupeo ... 2019a) Hooajal 2018/2019 on tegevustoetuse kogumahuks 300 eurot kollektiivi kohta ning selle saamise eelduseks on registreerumine 2019. aasta laulu- ja tantsupeole, aktiivne tegutsemine hooajal 2017/2018 ning varasemate LTP TTP-ga seotud lepinguliste kohustuste korrektne täitmine (Laulu- ja tantsupeo ... 2019b).

Kultuuriprojekte on sageli rahastanud ka Hasartmängumaksu Nõukogu, mis aga Riigikogu otsusega lõpetas 2019. aasta algusest tegevuse (Hasartmängumaksu Nõukogu 2019). Riigikontroll on mitmel korral (Nõmm *et al.* 2010; Nõmm *et al.* 2013) välja toonud, et omavahel kattusid nii Eesti Kultuurkapitali kui ka Hasartmängumaksu Nõukogu rahastuspõhimõtted ja -eesmärgid, samuti taotlejad ise. Seega oli Hasartmängumaksu Nõukogu tegevuse lõpetamine kultuuri rahastamise killustatuse vähendamiseks hea samm, kuna see vähendab ülalpidamiskulusid riigi perspektiivist, muusikute perspektiivist aga taotlemise ja aruandluse kulusid.

Eesti Autorite Ühing (EAÜ) on organisatsioon, mis esindab kollektiivselt kirjandus-, kunsti- ja muusikateoste autoreid ning autoriõiguste omanikke. EAÜ taasloodi 8. oktoobril 1991. aastal, olles õiguslikuks järglaseks 1932. aastal loodud Eesti Autorikaitse Ühingule. EAÜ-d kõrgeim juhtimisorgan on üldkoosolek. Rahalised vahendid saadakse autoritasude haldustasudest, kingitustest, annetustest, pärandustest, neile antud ülesannete täitmise eest või muudest eraldistest (Eesti Autorite ... 2017). EAÜ ülesandeks on ka koguda ning maksta autoritasusid nii Eesti kui ka välismaa autoritele (Eesti Autorite ... 2017). EAÜ kogub teoste kasutamise eest tasusid vastavalt kehtestatud määradele:

näiteks kooriteoste avaliku esitamise eest on see 7% kontserdi sissepääsutasust (Kontserdi tariifid 2019). Tasude kogumise aluseks on kasutajate, autorite või kolmandate poolte neile esitatud teave, samas on EAÜ-l õigus teha ka erandeid ja mitte koguda tasu näiteks heategevusürituste toimumisel. (Tasude kogumise ... 2019)

Lisaks autoriõigustega seotud tegevusele toetab EAÜ erinevaid kultuuriprojekte, sealhulgas muusikaautorite loometegevust, muusikakultuuri edendavaid ühingu, projektipõhiseid muusikaüritusi, heli- ja esituskunsti jäädvustamist ja levitamist ning eesti kunstiga seotud projekte, samuti noorte muusikute osalemist rahvusvahelistel üritustel. Toetusi antakse välja üks kord aastas. Eesti muusika ekspordiprojekte toetatakse kaks korda aastas MTÜ Eesti Muusika Ekspordi kaudu, millele eraldab EAÜ iga aasta kindla summa. (Toetuste taotlemine 2019)

Ühisrahastamist (inglise keeles *crowdfunding*) on defineeritud mitmeti läbi erinevate fookuste. Elenurm ja teised (2017: 15—16) toovad kokkuvõtva selgitusena välja, et „ühisrahastus võimaldab ettevõtjal kaasata väliseid (rahalisi) vahendeid laiemalt rahvamassilt selliselt, et iga isik panustab vaid väikese summa ning investeeringute tegemine toimub spetsiaalsete veebipõhiste platvormide vahendusel ja toetub paljuski ettevõtja sotsiaalsele võrgustikule“. Ühisrahastusega on seotud kolm osapoolt: projekti algataja, toetajad ning rahastamiseks mõeldud platvorm (Galuszka, Bystrov 2014). Kooridel võimaldab ühisrahastus koguda toetust spetsiifiliste projektide korraldamiseks, kuid teha seda struktureeritumalt (Pärtel 2019) ja laiemalt rahvahulgalt, kui ainult annetuste küsimisega ulatus oleks.

Ühisrahastusplatvormid on veebikeskkonnad, mis pakuvad investeerimisvõimalust nii väikeinvestoritele kui ka investeerimiskaudsetele inimestele, kes soovivad ettevõtet toetada. Tegemist on nii Eestis kui ka maailmas kasvava alternatiivse rahastamise viisiga: Eestis tegutseb kümnekond platvormi, mis on seotud erinevate valdkondade ja ühisrahastuse mudelitega. (Elenurm *et al.* 2017) Ühisrahastusplatvormid on pigem uus ja väheuuritud nähtus, mille mõju on nähtud peamiselt positiivsena, kuid Cameron (2016) on teoretiseerinud, et pikemas perspektiivis jääb ühisrahastusele eelkõige turundusvahendi ülesanne. Ka on võimalik, et ühisrahastuse võidukäik võib tähendada riiklike toetuste vähenemist (Brabham 2017), kui nähakse, et organisatsioonid saavad ise rahva huvist lähtuvalt raha kogumisega hakkama.

Turundus on ühisrahastusplatvormidega tihedalt seotud juba praegu (Beth 2013): ühelt poolt on platvormiga liitumine heaks võimaluseks enda ettevõtte ja selle pakutava toote või teenuse tutvustamiseks laiematele ringkondadele, kuid samas on ka projektide edukus seotud sellega, kui hästi ettevõtte ise oma projekti reklaamib. Eduka projekti korraldamiseks tuleb seda hästi tutvustada ning detailselt kommunikeerida (Scherer, Winter 2015), samuti tuleb läbi mõelda premeerimissüsteem (Pärtel 2019). Samas toodi seda Elenurme ja teiste uuringus (2017) ühe puudusena välja: nimelt ootasid ettevõtjad platvormilt suuremat tuge nii turunduses kui ka investorite leidmiseks, keerukust valmistas investoritele kasutajaks registreerimise protsess.

Ühisrahastus ei paku ilmtingimata võimalust ära majandamiseks, kuid see suurendab muusiku tuntust ning võimaldab juba olemasolevaid suhteid fännidega tugevdada (Wang 2016) ning see on võimalus nõudlusest ja pakkumisest tekkinud turutõrgetest mööda minna (Cameron 2016). Just need uudsed, tugevamad suhted muusiku ja fännide vahel on kõige tähtsamaks tulemuseks ühisrahastusest (Scherer, Winter 2015). Ka on ühisrahastusega tegelemiseks tarvis, et muusikutel oleksid teatud kompetentsid ja valmidus uusi ülesandeid enda kanda võtta (Galuszka, Brzozowska 2017). Kampaania korraldamisele peaks eelnema põhjalik analüüs ja kommunikatsiooniplaani koostamine.

Ühisrahastusplatvormide areng on ühelt poolt laiendanud investorite ringi, teiselt poolt aga võimaldanud rohkematest valdkondadest ettevõtetel investeringuid kaasata, sealhulgas ka loomeettevõtetel. Äriinglid on seni olnud skeptilised loomeettevõtlusesse investeerimise suhtes, eriti, kui nende ettevõtete tegevus ei seostu infotehnoloogiaga. Sama kehtib sotsiaalse ettevõtluse kohta: seda pigem nähakse nii-öelda superinglite pärusmaana, kus tegutsemise eelduseks ei ole enam majanduslikud kasud. Nii sotsiaalne kui ka loomeettevõtlus on äriinglitele veel võõrad valdkonnad, mille potentsiaali alles õpitakse tundma. Nii ongi ühisrahastamine üheks uueks investeringute kaasamise võimaluseks just loomemajandusega tegelevatele ettevõtetele, kuigi keerulisem on sotsiaalsetel ettevõtetel, kus on palju mittetulundusühingud, mis ei hakka tõenäoliselt üldse raha teenima. (Elenurm *et al.* 2017)

Ühisrahastuskampaania korraldamisel tuleb valida selleks sobiv platvorm: koorid eelistavad sageli keskkondi, mis on juba oma nime poolest tuntud (Beth 2013). Elenurme ja teiste (2017) uuringus toodi loomeettevõtlusfookusega platvormidena esile Fundwise

ja Hooandja, millest esimene on ja teine ei ole investorile finantstulu pakkuv ühisrahastusmudel – seetõttu ongi vaadeldud alljärgnevalt Hooandja keskkonnas esinenud harrastuskooride projekte. Hooandja loodi 2012. aastal ning see oli esimene mittetulunduslik ühisrahastusplatvorm Kesk- ja Ida-Euroopas (Elenurm *et al.* 2017). Rahastuse saamiseks tuleb koguda Hooandjas lõpptähtajaks oma soovitud summast 100% või rohkem. Toetajateks saavad olla erinevad inimesed, kelleni info jõuab läbi erinevate kanalite. Projekti ülesse laadimine Hooandja keskkonda on tasuta, kuid eduka projekti puhul on teenustasuks 7% lõppsummast. (Kuidas Hooandja ... 2019) Hooandja tugevuseks Eesti mittetulundusühingute seas on selle platvormi tuntus (Pärtel 2019), mistõttu on võimalik, et sealt avastavad projekte ka inimesed, kes otseselt toetust küsiva indiviidi või kollektiivi jälgijate sekka ei kuulu.

Ettevõtjalt on võimalik saada toetust läbi annetuste või koostöö korras. 2016. aastal oli riigiettevõtetest üks suurimaid spordi ja kultuuri toetajaid Eesti Energia, mille meediasuhete juht Kaarel Kuusk põhjendas toetusi hooliva ja vastutustundliku ettevõtte kuvandi hoidmisega – ettevõtte toetab mitut Ida-Virumaal toimuvat sündmust nagu Narva Energiajooks ja Eesti Kaevandusmuuseumis toimuv muusikafestival Mägede Hää (Mets 2017). Sport, eriti meeskonnaalad nagu jalgpall, on üldiselt rahvale kaasahaaravamad ja seepärast on need ka sponsorite poolt soositud. Tele2 müügi- ja turundusdirektor Kristjan Seema järgi eelistavad ettevõtted kultuuri toetamisele sporti, sest seal on kergem külastajatele toetajaid välja tuua kui kultuuriürituste puhul. (Saarmann 2017a)

Suure muusikavaldkonna, sealhulgas kooriliikumise toetajana paistab silma Alexela, mis pälvis 2016. aastal ka Kultuuriministeeriumilt „Aasta kultuurisõbra“ tiitli. Muusikavaldkonnast toetavad nad või on toetanud näiteks Eesti Kontserti, Põhjamaade Sümfooniaorkestrit, Leigo Järvemuusika Festivali ja Eesti Meestelaulu Seltsi; lisaks toetab Alexela erinevaid spordialasid ja -üritusi ning mitmeid heategevusfonde ja sotsiaalvaldkonnas tegutsevaid liitusid. (Saarmann 2017b) Ligi 30 aastat tegutsenud Tarmeko kammerkoori dirigent Laine Randjärv on Postimehes (Saar 2018) välja toonud, et kui kuni taasiseseisvumiseni toetas Tarmeko koori kontserditegevust, reise ja rahvariiete ostmist, siis alates 1990. aastate keskpaigast tegutses koor vabatahtlikult nüüdse ajani, mil AS Tarmeko on neid taas toetama hakanud.

Seega on harrastuskooridel Tartus võimalik saada toetust nii avalikust sektorist kui ka erasektorist. Avaliku sektori puhul on olulisteks rahastajateks üleriigiliselt Kooriühing Kultuuriministeeriumi toetuste vahendajana ja Eesti Kultuurkapital, kohalikul tasandil linna eraldatavad toetused ja Tartu Kultuurkapital. Erasektorist raha kaasamise peamiseks viisiks on annetused, mida kogutakse eraisikutelt ka läbi Hooandja, ning koostööd ettevõtetega.

1.4. Tartu harrastuskooride liikumise taustast

1865. aastal asutati Eestis esimesed ametlikult registreeritud seltsid, mille peamiseks tegevusalaks oli koorilaul. Tartus kandis see nime Vanemuine, seltsi esimeheks sai Johann Voldemar Jannsen. Seltsi juurde loodi meeskoor ja aasta hiljem segakoor ning nende üheks esimeseks peamiseks ülesandeks oli üldlaulupeo korraldamine. (Püttsep 2009: 9) 17.—20. juunil 1869. aastal toimuski Tartus esimene eestlaste laulupidu. Peo ülesehituse oli Jannsen küll suures osas sakslastelt üle võtnud, kuid sündmus lõi võimaluse tänapäevase laulupeo kui rituaali ning eestlaste grüpiidentiteedi kujunemisele: eestlased ei liikunud maal palju ringi, mistõttu ühine laulupidu võimaldas rahval suhelda nii omavahel kui ka ühiskonna juhtivate tegelastega (Allandi 2019). Viimane kord, kui üldlaulupidu Tartus peeti, oli V laulupidu 1894. aastal (V laulupidu 2019) – tänapäeval enam üldlaulupidusid Tartus ei korraldata, kuna Tähtvere laululava nii suurt rahvahulka ei mahuta ja sobib seega paremini väiksemate sündmuste jaoks (Püttsep 2009: 6, 30, 90).

1926. aasta juuli alguses toimus Tartumaa I laulupidu. Maakondlikud laulupeod olid olulised nii üldlaulupeo eelproovidenä kui ka laulupidude vahelisel ajal Eesti koorimuusikaträdiitsiooni hoidmiseks ning arendamiseks. (Püttsep 2009: 60—61) Peod toimuvad tänapäeval iga viie aasta tagant ja nendega tähistatakse aastapäevade möödumist esimesest üldlaulupeost. Näiteks 1969. aastal peeti Tartu juubelilaulupidu, kus sarnaselt esimesele üldlaulupeole astusid üles ainult pasuna- ja meeskoorid, sealhulgas ka poistekoorid (Püttsep 2009: 82), tänavu tähistatakse aga 150 aasta möödumist üldlaulupeost. 2007. aastast on avatud Tartu Linnamuuseumi haruna Tartu Laulupeomuseum, mis asub Jaama tänaval Vanemuise Seltsi endises hoones (Muuseumi tutvustus 2019).

Teine Tartust alguse saanud oluline koorisündmus on üliõpilasfestival Gaudeamus. Esmakordselt toimus ühine üliõpilaslaulupidu 1956. aastal Tartus Richard Ritsingu eestvedamisel (Ajalugu 2019). Üritus toimub erinevates Balti riikide linnades, viimati toimus festival 2018. aastal Tartus. Üliõpilasfestivali Gaudeamus peetakse Balti riikide üheks liitvaks sündmuseks, eriti okupatsiooni ajal, kui saadi näidata oma ühemeelsust ja lauluusku (Püttsep 2009: 78—79). Lisaks Eesti, Läti ja Leedu üliõpilastele on festivalil osalejaid olnud veel muuhulgas Gruusiast, Moldaaviast, Valgevenest, Venemaalt, Taanist ja Ameerika Ühendriikidest; tipphetkedel osales festivalil ligi 7000 koorilauljat, tantsijat ja orkestranti (Ajalugu 2019).

Põhjamaade Üliõpilaskooride Festival (*Nordic Student Singers' Summit* või rootsi keeles *Nordiska Studentsångarmötet*, lühendatult NSSS) toimub iga kolme aasta tagant erinevates Põhjamaade või Balti riikides. Viimati, 2017. aastal toimus see Oulus, Soomes, kuid 2014. aastal korraldati festivali Tartus. (NSSS 2017 will ... 2019) Tartus toimunud festival oli järjekorras üheksas ning kandis nime „Me/We“. Festival sai alguse Linköpingi linnas 1987. aastal, kus ürituse korraldajaks oli sealse ülikooli meeskoor dirigent Hans Lundgren. (Lundgren 2019) Tartu NSSS-i peakorraldajateks olid Tartu Üliõpilasmaja, SA Tartu Muusikafestival ning kooridest Tartu Ülikooli akadeemiline naiskoor, lisaks aitasid neid Tartu linn, SA Tartumaa Turism ning teised koorid Tartu Ülikoolist ja Tallinna Tehnikaülikoolist (Korraldajad 2019).

Tartu kooriliikumise üheks alustalaks on aktiivse koorieluga Miina Härma Gümnaasium ning Tartu Karlova kool (Pärtel 2019). Karlova kooli esimesed üldmuusikaklassid loodi Uno Uiga initsiatiivil koolis 1961. aastal, samal ajal Tartu Poistekooriga. Koorimuusika süvaõppega klassid avati koolis 1980. aastal, kaks aastat hiljem asutas Lennart Jõela ka neidudekoori Kurekell. (Püttsep 2009: 92—93) Nii Tartu Poistekoor kui ka neidudekoor Kurekell on ühelt poolt koolikoorid, kuid teisalt võetakse konkursi alusel vastu lauljaid ülelinnaliselt. Miina Härma Gümnaasiumis tegutseb viis koori, millest enamust juhatab Kadri Leppoja (Laulukoorid 2019a), samuti on koolist välja kasvanud Tartu Noortekoor. Kõrgemat muusikaalast haridust pakub Tartus Heino Elleri nimeline Tartu Muusikakool, kus tänaseni valmistatakse nad ette keskharidusega muusikuid. Tuntumatest Tartu koorijuhtidest on kooli lõpetanud näiteks Richard ja Alo Ritsing ning Vaike Uibopuu. (Elleri kooli ajaloost 2019)

Tänapäeval tuuakse Tartu puudusena välja professionaalse koorimuusika väikest osakaalu, kuid nagu Pärtel (2019) tõi intervjuus välja, siis on hakanud see muutuma ja Tartus korraldavad kontserte üha enam ka erinevad Tallinna tipptasemel koorid. Näiteks 2017. aastal korraldas Eesti Kontsert Tartus 45 kontserti, neist 34 Vanemuise kontserdimajas ja teised nii Elleri kooli Tubina saalis kui ka Tartu Pauluse või Jaani kirikus. Kokku külastas neid üritusi umbes 14 400 inimest (Statistiline ülevaade 2018). Tartu koorielu paremaks ülevaateks on Tiigi Seltsimaja kodulehel juba mitmendat aastat üleval ka Tartu koorikontsertide kalender (2019), mida saavad jälgida nii publikud kui ka korraldajad. Kalender on Google Calenderi põhine ning kõikidele huvilistele tasuta kättesaadav nii info jagamiseks kui ka otsimiseks, samuti jagavad nad teavet Facebookis.

2. TARTU LINNA KOORIDE RAHASTAMINE

2.1. Andmed ja metoodika

Töö metoodikaks valis töö autor juhtumianalüüsi (*case study strategy*). Juhtumianalüüs võimaldab ühe konkreetse olukorra abil mõista suuremat pilti ja luua üldistusi või leida selgitusi ja uusi lähenemisi (Dumez 2015). Lähenemise eripäraks on selle unikaalsus: iga juhtum on tihedalt seotud kindla aja ja kohaga (Harland 2014). Andmekogumine toimus kahes etapis: esmalt kasutas autor kvantitatiivseid andmeid Äriregistrist ning seejärel toimusid kvalitatiivsed intervjuud koori juhatuse esindaja ja rahastajaga. Intervjuude puhul kasutati andmeanalüüsiks temaatilist analüüsi. Kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete andmete kombineerimine võimaldab saada rohkem vastastikku täiendavaid andmeid (Yin 2006), mis antud juhul aitasid lahti seletada kooride poolt Äriregistrisse esitatud andmete tausta või neis esinevaid ebatäpsusi.

Autor kasutas poolstruktureeritud intervjuusid, kus küsiti küsimusi kooride rahastusteede kohta, mis tulenesid teooriast. Samas võimaldas antud intervjuumeetod küsida ka täpsustavaid küsimusi ja tuua sisse uusi teemasid vastavalt vajadusele. Intervjuu koori esindajaga kestis 23 minutit ja see salvestati, hiljem salvestus transkribeeriti ja see oli analüüsi aluseks (lisas 1). Tartu Ülikooli akadeemiline naiskoor (TÜAN) on üks Tartu tuntumaid harrastuskollektiive, mis esindab hästi Tartu ülikoolikooride liikumist ja näitlikustab ka Tartu Üliõpilasmaja rolli kooride perspektiivist. Töö autor on selle kooriga isiklikult seotud, mis võimaldas paremini süveneda koori rahastuse nüanssidesse. Rahastajate vaatepunkti täiendamiseks viidi läbi intervjuu Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakonna kultuuriteenistuse peaspetsialistiga, kelle tööülesanded hõlmavad linna kultuuriosakonnas rahvakultuuriühingute toetamise korraldamist ning toetusmeetmete arendamist. Intervjuu rahastaja esindajaga viidi läbi e-kirja teel (lisas 2). Selle intervjuu eesmärgiks oli saada täiendavat teavet Tartu linna otsustest ja meetmetest kooride rahastamisel.

Kõikidest Tartu linnas tegutsevatest täiskasvanute kooridest on välja arvatud vaid Vanemuise ooperikoor kui Tartu ainus professionaalne koorikollektiiv. Kokku oli hooajal 2017/2018 täiskasvanute harrastuskoore 54, millest 21 olid leitavad Äriregistrist iseseisvate juriidiliste isikutena. Neist omakorda kahte koori ei saa kasutada andmete võrdluseks: Luuska Lauluühingu viimast majandusaasta aruanne oli aastast 2015 ja neil on Äriregistris kustutamishoiatus; samas Kliinikumi naiskoori esmakanne registrisse tehti 22.12.2017 ja ühtegi aruannet neil käesoleva aasta märtsi keskpaigaks, mil töö autor alustas majandusaasta aruannete uurimist, veel esitatud ei olnud.

Niisiis võrdles töö autor 19 koori majandusaasta aruandeid järgnevatest perioodidest:

- suurema osa ehk 14 koori aruanded on 2017. aastast ning nende majandusaastad kattuvad kalendriaastaga;
- ühe koori, meeskoor Gaudeamuse 2017. aasta aruannet polnud Äriregistris saadaval ja nende puhul on kasutatud 2016. aasta aruannet;
- nelja koori majandusaastad ei kattu kalendriaastaga, mistõttu on naiskoori Emajõe Laulikud, Tartu Ülikooli akadeemiline naiskoori ja kammerkoori Kolm Lindu puhul on võetud aluseks aruanne perioodi 01.07.2017—30.06.2018 kohta ning Tartu Hansa segakoori puhul perioodi 01.09.2017—31.08.2018 kohta.

Põhjuseks, miks osade kooride majandusaastad ei kattu kalendriaastaga, on sellise süsteemi parem sobivus koori aktiivse tegutsemishooajaga. Tartu Ülikooli akadeemilise naiskoori president selgitas seda intervjuus töö autorile nii: „*Juhatus vahetub alati nagu samal hetkel – ametlikult lõpeb siis hooaeg 30. juunil ja sellel hetkel on ametis MTÜ uus juhatuse ka. Et muidu oleks lihtsalt väga keeruline, peab tegema eelmise presidendi mingeid asju või poole hooaja pealt neid majandusaasta aruandeid ja selliseid asju esitama, et meil on praegu lihtsalt see, et üks MTÜ juhatuse vastutab hooaja rahaliste küsimuste eest, esitab ära majandusaasta aruande selle seisuga, millega tema hooaeg lõppes.*“ (Pärtel 2019)

Vaadeldud kooridest 18 on mittetulundusühingud ja üks sihtasutus.

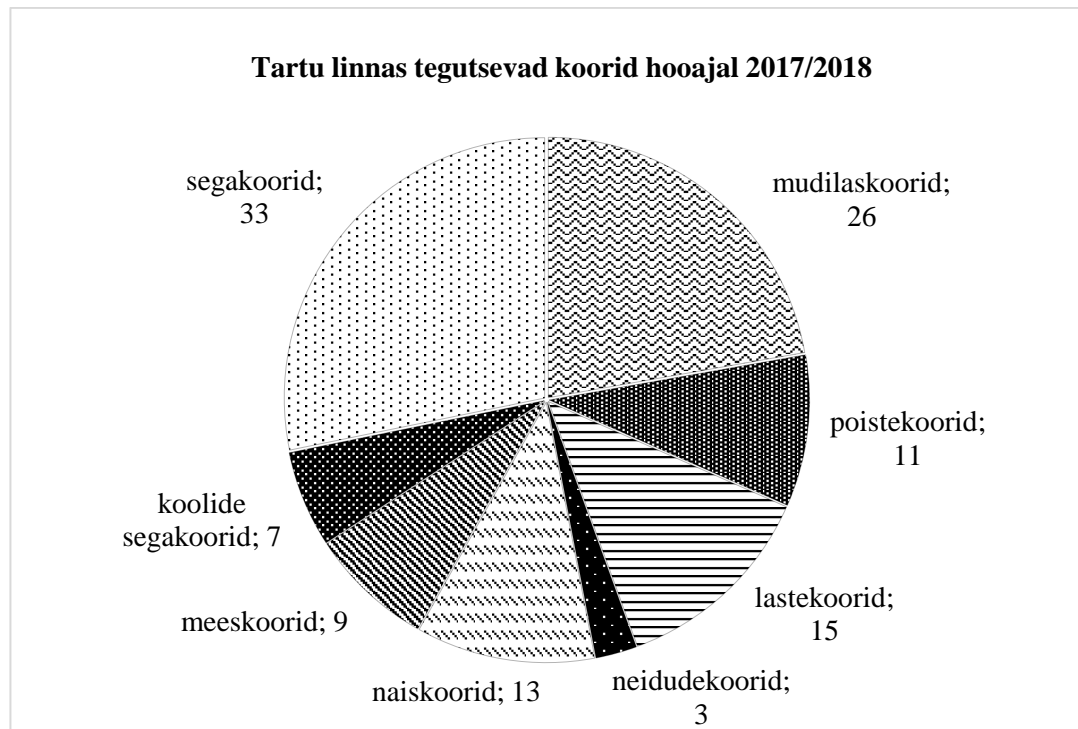
2.2. Tartu linna harrastuskoorid

2018. aasta veebruaris lõppes registreerimine tulevasele laulu- ja tantsupeole, kuhu registreerus Tartu linnast kokku 111 koori ja orkestrit. Võrreldes eelmise üldlaulupeoga, on lisandunud kuus koori, neist kaks segakoori (Vanemuise teatri segakoor ja kammerkoor Kolm Lindu) ning kolm naiskoori (Kliinikumi naiskoor, Tartu Haridustöötajate Naiskoor, kammernaiskoor Liivitar). (Tartu linnast ... 2019) Kui võrrelda 150 aasta taguse kooriliikumise algusajaga, soovib juba Eesti suuruselt teisest linnast pääseda üldlaulupeole enam kui kaks korda rohkem kollektiive kui esimesel peol kokku osales.

2017. aasta oli laulupeoaasta, kui Tallinnas toimus 30. juunist 2. juulini XII noorte laulu- ja tantsupidu (Mina jään 2019), kus osalesid paljud Tartu noorte- ja üliõpilaskollektiivid. Nais-, mees- ja segakooridele oli palju tähtsamaks tähiseks novembris Tartus toimunud Lõuna-Eesti koorimuusika maraton, kui ühel päeval toimusid kolmes kirikus Tartu ja Tartumaa kooride laulupäevad. Maratonlaulupäeva eesmärgiks oli suunata tähelepanu ja koguda toetust Tartu Maarja kirikule, mis loodeti 2019. aasta Tartu laulupeoks taastada kui esimese üldlaulupeo peaproovi toimumispaik. (Koorilauljad aitavad ... 2019)

Professionaalseid koore on Tartu linnas vaid üks ehk Vanemuise ooperikoar, kuid see-eest on palju kõrgel tasemel tudengitega seotud koore, seda nii Tartu Ülikooli ja Eesti Maaülikooli sees kui ka kõrgkoolide üleselt, näiteks Tartu Üliõpilassegakoor (Pärtel 2019). Lisaks tegutseb korporatsioonide koore, mille näol on sageli tegemist nii-öelda laulupeokooridega, kus tegevuse eesmärgiks tänapäeval on pakkuda oma liikmetele eelkõige võimalust osaleda laulupidudel (Püttsep 2009: 121).

Tiigi Seltsimaja kodulehel on välja toodud nii rahvakultuuri valdkonnas tegutsevad teatrid, erinevad ringid, puhkpilliorkestrid kui ka rahvatantsurühmad ja laulukoorid hooaja 2017/2018 seisuga. Selle registri järgi (Laulukoorid 2019b) tegutses mainitud hooajal Tartus kokku 116 harrastuslikku laulukoori. Kooriliikide jagunemine harrastuskooride lõikes on näha joonisel 1, kooride loetelu liikide kaupa on ära toodud lisas 3. Kõige rohkem on sega- ja mudilaskoore, esimesi koos koolikooridega kokku 40 ja teisi 26 koori, mis iseloomustab ka Eesti koorimaastiku ja laulupidude üldist tendentsi.

Joonis 1. Tartu linnas tegutsevad koorid hooajal 2017/2018 (autori koostatud, Tiigi Seltsimaja laulukooride registri (2019) põhjal)

Kaks aastat varem toimunud koorimuusika konverentsi teatmikus (2015) oli nimekirjas välja toodud 114 koori. Vahepealse ajaga on täiskasvanutega seotud kooriliikidest meeskoore ühe ja naiskoore nelja koori võrra rohkem. Sellised väiksed muutused kooride arvus on loomulikud, eriti koolikooride puhul, kus mudilaskooride arv sõltub sageli koorihuviliste või viisi pidavate laste hulgast vastavas vanuseklassis. Lisaks võis koolikooride arvu mõjutada viimastel aastatel toimunud uuendused Tartu linna koolivõrgus. Täiskasvanute kooride hulka mõjutab sageli laulupidude toimumise rütm, kus kollektiivid või kogukonnad organiseeruvad just pidustustel osalemise eesmärgiga.

Nii piirkondlikku kui ka riiklikku kultuuripoliitikat viib ellu linnavalitsuse kultuuriosakond. Nende ülesandeks on nii arengukavade ja eelarvestrateegiade koostamine ning üldiselt valdkonna arengus osalemine, aga ka toetusliikide ja stipendiumite menetlemine ja arendamine (Kultuuriteenistus 2019). Koorimuusikat kirjeldati 2017. aasta eelarves (Tartu linna 2017. a ... 2017) Tartu ühe prioriteetse valdkonnana, mistõttu loodi ka vastava peaspetsialisti töökoht, kelle ülesandeks on kooriliikumise raskuskeskme toomine Tartusse ning linna positsiooni kehtestamine

koorimuusikalinnana. Tartu linnas tegutseb kultuurivaldkonnas peamise asutusena Tiigi Seltsimaja, mida haldab linnavalitsus (Tiigi Seltsimaja põhimäärus 2013).

Tiigi Seltsimaja on ainus kultuurikeskus, mis kuulub Tartu linna kultuuriosakonna allasutuste nimekirja (Kultuuriosakonna allasutused 2019). Seltsimaja eesmärgiks on edendada ja tutvustada rahvakultuuri ning koordineerida koorilaulu, rahvatantsu, puhkpillimuusika, folkloori ja rahvamuusika valdkondade tegevust Tartu linnas. Ka on see üle-eestiliste rahvakultuurialaste keskseltside ja organisatsioonide esindajaks Tartu linnas, näiteks töötab seal ELTSA Tartu linna kuraator. (Tiigi Seltsimaja 2019) Seltsimaja asutati 5. novembril 1998 Tartu linnavolikogu määrusega (Ajaloost 2019), selle hetkel kehtiv põhimäärus on kinnitatud Tartu linnavolikogu otsusega 12. septembril 2013. aastal. Määrusega on defineeritud, et seltsimaja on Tartu linnas „rahvakultuuri valdkonna kompetentsikeskuseks“. (Tiigi Seltsimaja põhimäärus 2013)

Tiigi Seltsimaja korraldab Tartus kooriliikide laulupäevi ja valdkondlikke üritusi (Pärtel 2019; Tiigi Seltsimaja 2019), sealhulgas laulupidude eelproove. 2015. aastal korraldas Tiigi Seltsimaja koos Tartu Ülikooli akadeemilise naiskooriga koorimuusika konverentsi, mis kaardistas koorimuusika hetkeseisu ja väljavaateid lähitulevikuks. Korraldajate eesmärgiks oli ka meelde tuletada Tartut kui koorimuusikalinna, tuua välja dirigenditöö kitsaskohti ja uurida kooriliikumise rahastamist. (Koorimuusika konverents 2019)

Rahvakultuurile oli 2017. aastal kultuurivaldkonnas planeeritud 319 762 eurot, sellest enamus Tiigi Seltsimaja tegevuseks. 2016. aasta eelarvega võrreldes on tööjõukulud peaaegu 12 000 eurot suuremad, kuna suurendati koosseisu. Võrreldes eelnenud aastaga, olid majandamiskulud suurenenud peaaegu 9000 võrra, kuna eelarvesse kavandati laulu- ja tantsupeo osalemiskulud, näiteks rongkäigu kujundus, busside üürimine ning majutuspaikade turva- ja meditsiiniteenus. Lisaks arvestati investeerimistegevuse kuludesse kokku 20 000 eurot laulupeoliikumises osalevate kollektiivide rahvariiete soetamiseks. (Tartu linna 2017. a ... 2017) Rahvakultuuriühingute rahastamisega seltsimaja seotud ei ole – seal töötavad valdkondade eksperdid on kaasatud toetusmeetmete arendamisesse ning teavitustöösse (Avik 2019).

Mittetulundusühing Tartu Üliõpilasmaja korraldab ja koordineerib Tartu Ülikooli, Eesti Maaülikooli ning teiste kultuurialasest loomingulisest tegevusest huvitatute tööd (Äriregister: Mittetulundusühing Tartu Üliõpilasmaja 2018). Tartu Üliõpilasmaja

asutasid 1999. aastal Tartu Ülikool ja Eesti Maaülikool. Ettevõtmise visiooniks oli pakkuda ruume üliõpilaskollektiividele, aga ka korraldada kõrgkoolide ning linna üritusi. Üliõpilasmaja tegevust korraldab tegevjuht Kulno Kungla. (Merisalu 2019) Üliõpilasmajaga on hetkel seotud 12 kollektiivi (Äriregister: Mittetulundusühing Tartu Üliõpilasmaja 2018):

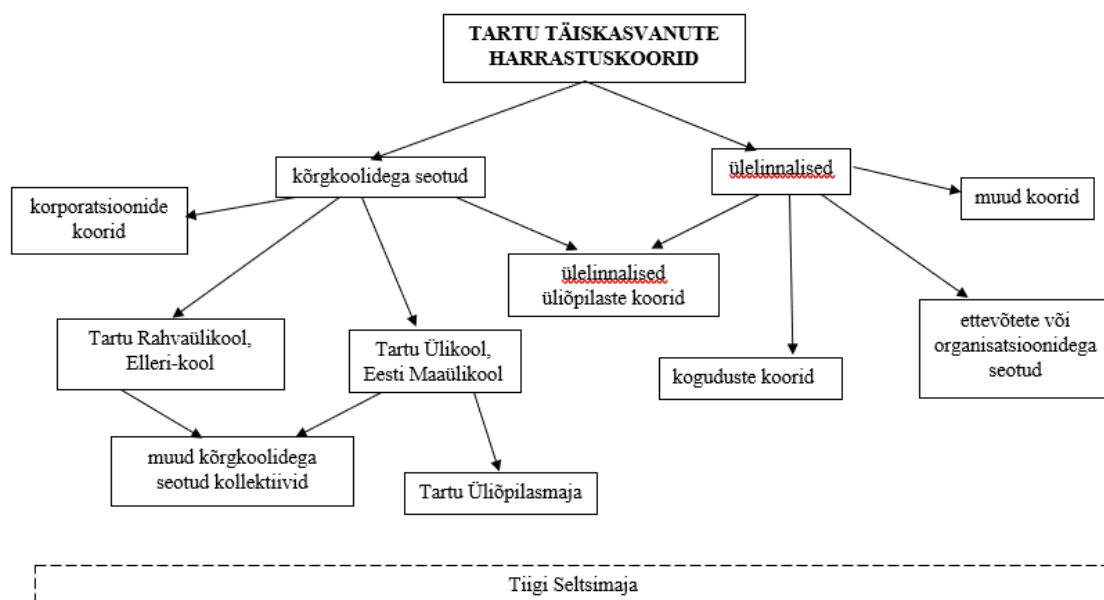
- neli koori (Tartu Akadeemiline Meeskoor, Tartu Ülikooli akadeemiline naiskoor, Tartu Ülikooli kammerkoor, Eesti Maaülikooli kammerkoor Camerata Universitatis),
- kaks orkestrit (Tartu Ülikooli sümfooniaorkester, Tartu Ülikooli akadeemiline puhkpilliorkester Popsid) ning vanamuusikaansambel Festivitas Artium Schola,
- kaks tantsuansamblit (Tartu Ülikooli rahvakunstiansambel, Eesti Maaülikooli rahvatantsuansambel Tarbatu),
- Tartu üliõpilasteater,
- Tartu Ülikooli kunstikabineti joonistusstudio ja
- Ülikooli kultuuriklubi.

2017. aastal oli üliõpilasmajaga seotud suuremateks üritusteks kaks korda aastas toimuvad Tartu Tudengipäevad, suvel Tallinnas toimunud noorte laulupidu ning kollektiivide muud ettevõtmised; lisaks jätkusid 2018. aasta Gaudeamuse ettevalmistused. Just tasuliste ürituste korraldamine on üheks viisiks, kuidas üliõpilasmaja raha teenib, lisaks reklaami- ja üürituludele. (Äriregister: Mittetulundusühing Tartu Üliõpilasmaja 2018) Üliõpilasmajale kuulub hoone aadressil Kalevi 24, kus tegutsevad mainitud 12 kollektiivist vaid neli: üliõpilasteater, kultuuriklubi ja rahvatantsuansamblid. Teised kollektiivid nagu koorid ja orkestrid tegutsevad erinevates ruumides üle Tartu, kuid siiski loodetakse, et üliõpilasmaja hoonet laiendatakse ja renoveeritakse ning kõik kollektiivid mahuvad ühte hoonesse, mis on nüüdisaegne ja vastab kollektiivide vajadustele. (Merisalu 2019) Näiteks Tartu Ülikooli kammerkoor ja Tartu Ülikooli akadeemiline naiskoor teevad oma iganädalasi proove ülikooli peahoone auditooriumites, mille eest tasub renti üliõpilasmaja (Pärtel 2019).

Tartu Üliõpilasmaja saab eraldisi oma juriidilisest isikust liikmetelt ehk Tartu Ülikoolilt ja Eesti Maaülikoolilt, lisaks veel Tartu Linnavalitsusest, Kultuurkapitalist ja sihtotstarbeliselt Gaudeamuse korraldamiseks Haridus- ja Kultuuriministeeriumist

(Äriregister: Mittetulundusühing Tartu Üliõpilasmaja 2018). Nii katavad ülikoolid suurema osa kollektiivide tegevuskulusid üliõpilasmaja kaudu: näiteks tavaliste prooviruumide rendi ja kunstilise personali palgakulud, mis ülikooli naiskoori presidendi hinnangul on amatöörkooride ühed suurimad kulutused; lisaks eraldab üliõpilasmaja iga aasta ühe summa kooridele vabal valikul kasutamiseks (Pärtel 2019). Toetused, mida üliõpilasmaja 2017. aastal oma kooridele eraldas, jäid vahemikku 2860—3900 eurot koori kohta (Äriregister: Mittetulundusühing Tartu Üliõpilasmaja 2018).

Järgnevalt on autor joonisega 2 illustreerinud Tartu täiskasvanute harrastuskooride koondumist. Kui laste- ja noortekooridest on enamus kollektiive seotud konkreetselt koolidega ja ülelinnalisi koore oli registris ära toodud vaid kolm, siis täiskasvanute puhul on need erisused jaotunud ühtlasemalt või isegi ülelinnaliste kooride ülekaalu suunas.

Joonis 2. Tartu linna täiskasvanute harrastuskooride struktuur (autori koostatud)

Nii Tiigi Seltsimaja kui ka Tartu Üliõpilasmaja on olulised üksused linna harrastuskooride liikumise arengus ja kestvuses. Kui üliõpilasmaja vastutab vaid nelja Tartu Ülikooli ja Eesti Maaülikooli kollektiivi tegevuskulude eest, siis seltsimaja ülesandeks on edendada Tartu kultuurielu ja koorikultuuri kõikide rahvakultuuriühingute heaolu nimel. Mõlemad asutused täidavad oma rolli linna kultuurimaastikul ja on vajalikud täiskasvanute harrastuskooriliikumise taustsüsteemi mõistmiseks.

2.3. Harrastuskooride tulud

Alljärgnevas tabelis 1 on ära toodud Tartu linna harrastuskooride tulude suurusjärgude jagunemine kooride arvu kaupa. Selle põhjal saab väita, et kooride rahastused erinevad omavahel väga suures ulatuses. Kõige väiksemate tulude poolest on märkimisväärsed Mäluasutuste segakoor MASK, aastatuluga 100 eurot; neile järgnes naiskoor Cantare, mille aastatulu oli 1456 eurot. 2017. aastal keskmine kooride aastatulu jäi vahemikku 10 000—15 000 eurot, selles suurusjärgus olid nelja koori tulud.

Tabel 1. Tartu linna harrastuskooride jagunemine tulude suurusjärgude kaupa 2017. aastal

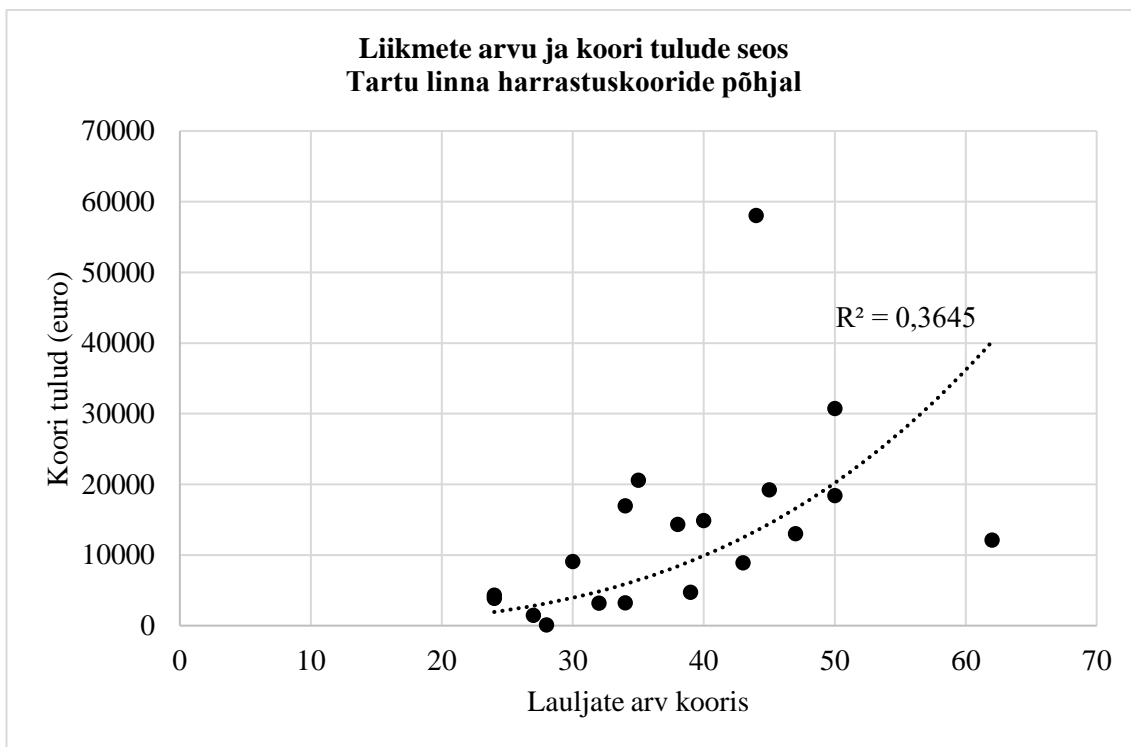
Aastatulu, eurodes	Kooride arv
< 1000	1
1000—5000	6
5000—10 000	2
10 000—15 000	4
15 000—20 000	3
20 000—25 000	1
25 000—30 000	0
30 000—35 000	1
35 000 <	1

Allikas: autori koostatud kooride majandusaasta aruannete põhjal

Tulude põhjal tuli 2017. aasta ekstreemumitena välja E Stuudio noortekoor, mille aastatulu oli 58 065 eurot, ja sellele järgnes Tartu Üliõpilassegakoor, mille aastatulu oli 30 719 eurot. E Stuudio noortekoori kõrgeid tulusid ja kulusid põhjendavad 2017. aastasse jäänud välisreisid, kui koor käis 4.—12. juuli eesti kultuuri Inglismaal tutvustamas (Vähi, Karelson 2019) ning 6.—15. november Singapuris (Koolitusreis Singapuri 2019). Lisaks käis koor 2018. aasta alguses, 21. veebruarist 13. märtsini Austraalias (E Stuudio noortekoori ... 2019), millega kaasnenud tulud ja kulud mõjutasid ka tõenäoliselt 2017. aasta lõpus majandustegevust.

Kooride tulud ja kulud olid üldiselt pigem tasakaalus. Uuringust (Arak 2015) selgus, et peamised Tartu kooride kuluallikad on transport, dirigentide palgad, kulutused ühiste koosviibimiste tarvis ning kontserdisaalide rent. Sama ilmnes ka kooride majandusaasta aruandeid lugedes: suurimad kulud kaasnesid välisreiside ja kontsertide korraldamisega, veel olid kõrged transpordikulud, erinevad ruumide rendikulud (sh majutus) ning ka palgakulud.

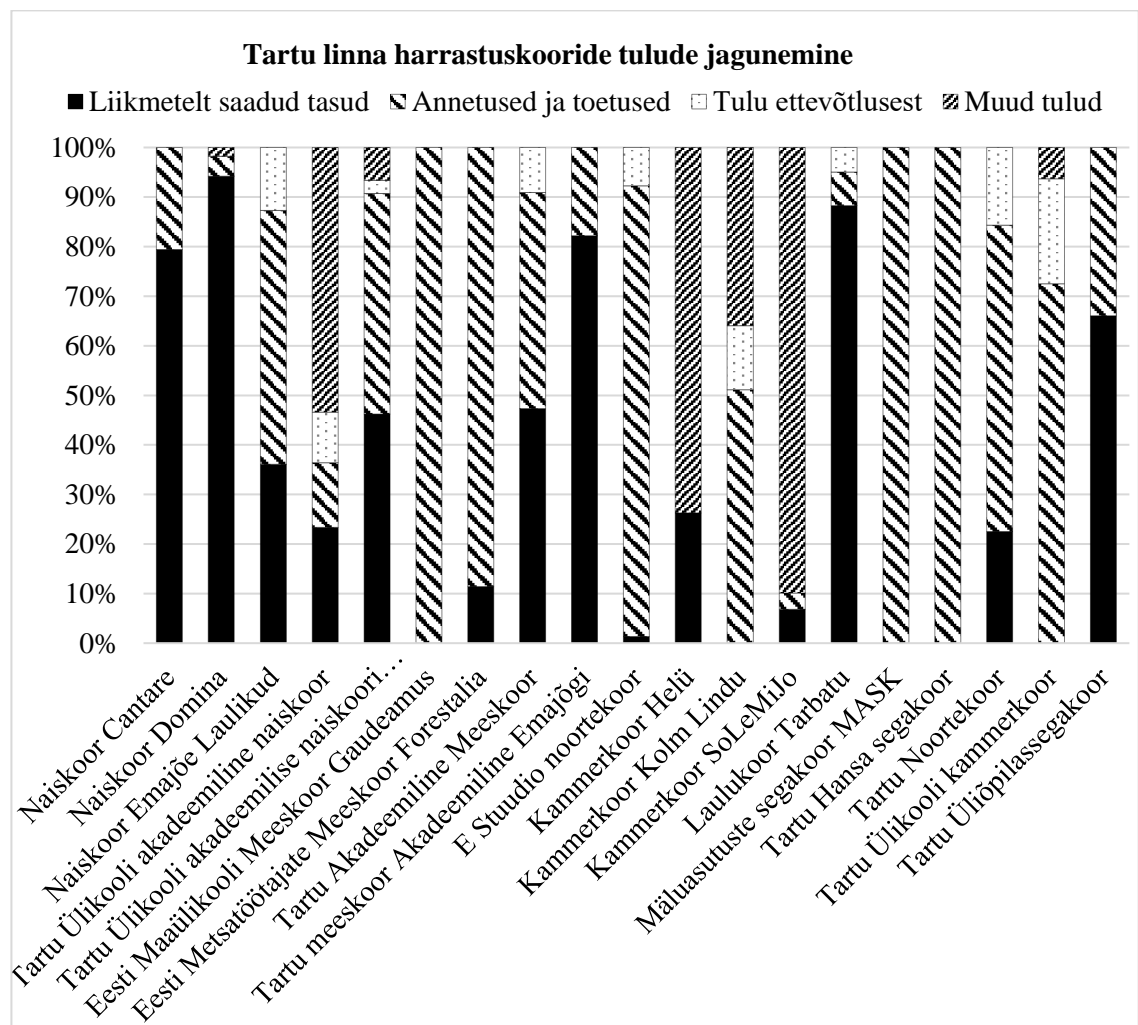
Seda, kuidas on omavahel seoses harrastuskoori liikmete arv ja koori tulud, näitab järgnev joonis 3. Ekstreemumina kõrgete tulude tõttu esineb taaskord E Studio noortekoor, kuid teised koorid paiknevad pigem lähestikku. Kõige suurema lauljate arvuga eristub kooridest Tartu Noortekoor, kus on kirjas 62 lauljat – teistel kooridel jäi lauljate arv ligikaudu vahemikku 25—50 inimest.

Joonis 3. Liikmete arvu ja koori tulude seos Tartu linna harrastuskoorides 2017. aastal (autori koostatud kooride majandusaasta aruannete põhjal)

Liikmete arvu ja koori tulude korrelatsioonikordaja on 0,3645 ehk esineb suhteliselt nõrk seos. Üheks selle põhjuseks võib autori arvates olla tõsiasi, et kui tegemist ei ole tegevustoetusega, siis tavaliselt liikmete arv ei mõjuta toetuse suurust. Projektitoetuste määramisel lähtutakse projekti üldisest eelarvemahust: kui projekt ei eelda just majutust või transporti, siis koorilauljate arv ei mõjuta otseselt üldiseid kulusid nagu prooviruumi renti või reklaamikulusid. Tartus eraldavad liikmete arvu järgi toetusi Tartu linn noorte või eakate kodanike huvitegevuse toetamiseks ning Tartu Üliõpilasmaja kaudu ülikoolid registreeritud tudengite ja vilistlaste arvu põhjal (Sõrmus, Pool 2017). Liikmete arvu nõrka seost koori tuludega võib seletada ka tõsiasi, et kooride rahastuse sõltuvus liikmemaksudest varieerub oma osakaalu poolest koori kogurahastuses, aga ka liikmemaksude suurusel.

Joonisel 4 on näidatud harrastuskooride tulude jagunemine erinevate tuluallikate vahel lähtuvalt sellest, kuidas koorid ise olid oma tulusid majandusaasta aruandes märkinud. Jooniselt on näha, et on koore, kes sõltuvad väga palju liikmetasudest või annetustest ja toetustest. Kui ükski vaadeldud kooridest ei tegutses ainult liikmetasude põhjal, siis ainult annetustele ja toetustele tuginedes tegutsesid 2017. aasta andmete põhjal tervelt kolm koori. Muude tulude alla olid mitmed koorid aruannetes märkinud näiteks konkurssidelt või festivalidelt saadud auhinnarahasid ja preemiaid.

Joonis 4. Tartu linna harrastuskooride tulude jagunemine 2017. aastal (autori koostatud kooride majandusaasta aruannete põhjal)

Seega olid kõik kirjandusest ilmnunud rahastusvõimalused – riiklikud või kohalike omavalitsuste toetused, annetused eraisikutelt või ettevõtjatelt ning ise teenitud tulu ja omaosalus – esindatud. Joonisega 4 on illustreeritud tulude jagunemist, kus on näha ka see, kuidas koorid on läbi erinevate rahastajate oma riske jaotanud. On koore, kes on

kombineerinud ligikaudu võrdselt liikmetelt saadud tasusid ning annetusi ja toetusi: heaks näiteks on naiskoor Emajõe Laulikud ning Tartu Akadeemiline Meeskoor, kusjuures mõlema koori puhul on esindatud ligikaudu 10% ulatuses ka ettevõtlusest teenitud tulud. Samas on palju koore, kes sõltuvad oluliselt annetustest ja toetustest ning ise ei tegele ettevõtlusega ega kogu liikmemakse. Selline lähenemine võib koorile mõjuda halvasti üldise majandusliku olukorra muutudes, mistõttu võiksid need koorid oma tegevuse jätkusuutlikkuse tagamiseks läbi mõelda plaani, kuidas asendada toetusi teiste rahastusallikatega.

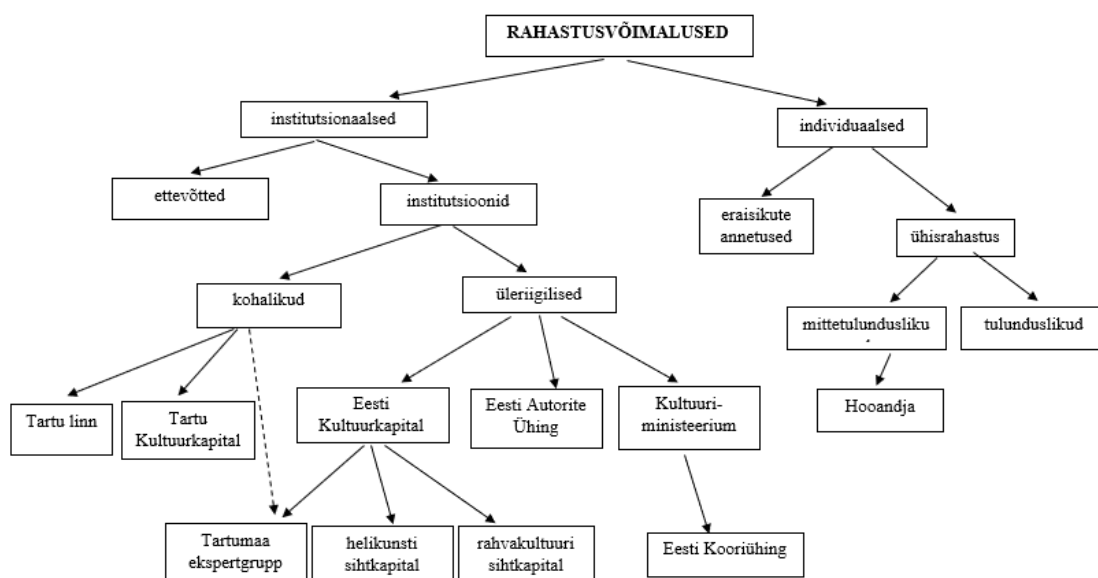
Kooride kui mittetulundusühingute jaoks on olulised liikmetelt saavad tasud: uuritud 19 koorist 10 koguvad liikmemakse või ka omaosalusi nii ürituste kui ka koorireiside jaoks, millega kaetakse sageli näiteks transporti, toitlustust ja majutust (Pärtel 2019). Tartu koorijuht Laine Randjärv tõi intervjuus Postimehele (Saar 2018) välja, et kooride kui vabatahtliku huvitegevuse toetamiseks kõik omavalitsused võimalusi ei leia, mistõttu on inimlik, et täiskasvanute harrastuskoorid sõltuvad lauljate liikmemaksust. Liikmemaksude osakaal koori tuludes varieerub nagu ka liikmemaksude suurus või tasumise tihedus kooriti. Näiteks Tartu Ülikooli akadeemilise naiskoori liikmemaksuks on 4 eurot kuus kõikidele koorilauljatele (Pärtel 2019) ning soovi korral on võimalik tasuda ka suuremat toetajamaksu (Sõrmus, Pool 2017), naiskooril Emajõe Laulikud aga 10 eurot tudengitele või reservliikmetele ja 20 eurot kuus töötavatele lauljatele (Tere tulemast ... 2019).

Koorid ise saavad teenida tulu esinemiste ja kontsertidega, seda siis kas honorari näol või piletimüügist. Teise võimalusena teenivad koorid tulu omatoodangu müügist: majandusaasta aruannetes oli eraldi välja toodud plaatide ja kalendrite müüki, kuid valik erineb kooriti – näiteks Tartu Ülikooli akadeemilise naiskoori valikusse kuuluvad ka kruusid, vihmavarjud, märkmikud, T-särgid ja sepisnagid (Pärtel 2019). Tulu ettevõtlusest teenivad vaid pooled vaadeldud kooridest ning sedagi üsna väikeses ulatuses – vaid ühel kooril üheksast, Tartu Ülikooli kammerkooril, ületas see 20% piiri. Kontsertide piletitulu ei olnud majandusaasta aruandes eraldi märkinud ükski vaadeldud kooridest, kuid intervjuus tõi ülikooli naiskoori president välja, et „*see on ikkagi väga nagu marginaalne, mis sealt õnnestub nii-öelda teenida, et üldiselt ikkagi heal juhul tuleb nulli*“ (Pärtel 2019). Ettevõtluse suurendamine läbi omatoodangu müügi aitaks kooridel

saavutada suuremat sõltumatust toetussüsteemidest: omatoodangu valiku laiendamine helikandjatelt elustiilitoodeteni võiks aidata kaasa ka koori kui brändi tutvustamisele.

2.4. Rahastusvõimalused

Eelnevalt töö esimeses peatükis käsitletud rahastusvõimaluste jagunemine ja omavahelised seosed on ära toodud joonisel 5. Joonisel on näha, et kõige mitmekülgsemad on erinevate organisatsioonide pakutavad võimalused, seda nii kohalikul kui ka üleriigilisel tasandil. Samas takistab see killustatus rahastajaid sektori tegelikust seisukorrast kokkuvõtlikku ülevaadet saamast, toetuste taotlejatele tähendab paljudest erinevatest allikatest rahastuse saamine ka lisatööd aruandluses. Kooride vaatepunktist on selline avaliku sektori toetussüsteemide jaotatus hea, sest see hajutab riske ja võimaldab teinekord summaarselt suuremat toetust saada, kui vaid ühest organisatsioonist korraga oleks võimalik.

Joonis 5. Rahastusvõimalused Tartu linna harrastuskooridele (autori koostatud)

Kooride majandusaasta aruannetes oli välja toodud nii sihtfinantseeringuid kindlate projektide ellu viimiseks kui ka mittesihotstarbelisi toetusi. Alljärgnevas tabelis 2 on esitatud kooride majandusaasta aruannetes näidatud toetusi andnud organisatsioonid ning neist rahastust saanud kooride arv. Kõige levinum on kokku kaheksat koori rahaliselt

toetanud Tartu linn nii Tartu Linnavalitsuse kui ka KOVi eelarve eraldise nimetuste all. Tartu linnale järgneb Eesti Kooriühing, kust said toetust viis koori. Kõige vähem ehk vaid üks vaadeldavatest kooridest on sel hooajal kasutatud ühisrahastust. Mitte ükski kooridest ei ole välja toonud toetuse andjana Eesti Autorite Ühingut või mõnda muud organisatsiooni või fondi ega otseselt ka Kultuuriministeeriumi.

Tabel 2. Tartu linna harrastuskooride toetajate jagunemine kooride kaupa 2017. aastal

Toetaja	Kooride arv
Eesti Kooriühing	5
Eraldis riigieelarvest	2
Eraldis KOVi eelarvest	5
Hooandja MTÜ	1
Tartu Linnavalitsus	3
Tartu Kultuurkapital	2
Eesti Kultuurkapital	2
Muu annetuse või toetuse (nii eraisik kui juriidiline)	4

Allikas: autori koostatud kooride majandusaasta aruannete põhjal

Tartu linna jaoks nende peamine ülesanne „tagada kvaliteetne huvitegevus nendele vanusegruppidele (7—26aastased või enam kui 60aastased) ja rahvakultuuri puhul on kindlasti oluline ka pärimuse hoidmise aspekt“ (Avik 2019). Koorimuusikas valiti kõrgeima saavutustoetuse ehk 3189 euro vääriliseks Tartu Akadeemiline Meeskoor, Tartu Noortekoor ja E Stúdio noortekoor, millega tunnustatakse Eestis ja välismaal silmapaistnud kollektiive. (Linn toetab ... 2019) Sõrmuse ja Pooli järgi (2017) on näiteks Tartu Ülikooli akadeemilise naiskoori linnalt saadav toetus viimastel aastatel varieerunud vahemikus 1700—2700 eurot, sõltuvalt siis esinduskooriks nimetamisest ja registreerunud alla 26aastaste Tartu kodanike arvust koorist. Aviku (2019) sõnul on linnal plaanis eraldada saavutus- ja huvitegevustoetus, et oleks paremini võimalik toetada 27—59aastaste lauljatega kooride tegevust ning saavutustoetusele kandideerimist.

Reservfondi suuruseks 2017. aastal oli 500 000 eurot. Sellest toetati E Stúdio noortekoori 2500 euroga kontsertreisil Ühendkuningriikidesse ja veel 1700 euroga Singapuris toimunud kontsert- ja koolitusprogrammis osalemist; lisaks toetati 2000 euroga Elleri tütarlastekoori osalemist koorikonkursil Iirimaa (toetus kanti MTÜ-le E Stúdio Noortekoor) ning 500 euroga laulukoori Tarbatu kontsertreisi Peterburi. (Eraldused 2017. a ... 2019)

Tartu Kultuurkapitali kui ühe toetaja märkisid 2017. aastal oma majandusaasta aruannetes kaks koori: Tartu Üliõpilassegakoor ja Tartu Ülikooli akadeemiline naiskoor.

Eesti Kultuurkapitali märkisid majandusaasta aruandes oma toetajana kaks koori, Tartu Ülikooli kammerkoor ja Tartu Üliõpilassegakoor. Tartu Ülikooli kammerkoor küsis edukalt toetust 2017. aastal rahvakultuuri sihtkapitalist viis korda (kokku eraldati 7700 eurot) ja Tartumaa ekspertgrupist kolm korda (kokku eraldati 750 eurot) nii enda kontserttegevuse kui ka ühisprojektide jaoks. Tartu Üliõpilassegakoor küsis 2017. aastal rahvakultuuri sihtkapitalist edukalt toetust kaks korda (kokku eraldati 4260 eurot) ja Tartumaa ekspertgrupist kaks korda (kokku eraldati 700 eurot) rahvusvahelistel koorifestivalidel ja -konkursitel osalemiseks. (Eraldatud stipendiumid, ... 2019) Helikunsti sihtkapitalist kumbki kooridest toetust ei taotlenud (Esitatud taotlused 2019).

Majandusaasta aruannetes töid **Kooriühingult** 300 euro suuruse toetuse saamise eraldi välja viis koori: naiskoor Cantare, naiskoor Emajõe Laulikud, Tartu Ülikooli akadeemiline naiskoor, Tartu Ülikooli kammerkoor ja Tartu Üliõpilassegakoor. Sellest võib järeldada, et laulupeoliikumisega seotud toetusprogrammist on aktiivsed koorid teadlikud ja nad kasutavad seda järjepidevalt. Lisaks on 2018. aasta suvel toimunud rahvusvahelise koorifestivali Europa Cantat XX järel näidanud Kooriühing üles initsiatiivi toetada näiteks ka festivalil esinenud Tartu Ülikooli akadeemilise naiskoori konkurss-reisi Vietnamsisse (Pärtel 2019), mis on tõendiks, et Kooriühing märkab ja väärtustab Tartus tegutsevaid koore.

Kaks koori olid majandusaasta aruandes märkinud ka saadud eraldise riigieelarvest, eraldi Kultuuriministeeriumi ei olnud keegi märkinud. Samas võib oletada, et eraldisena käsitleti seda sama laulupeo protsessis osalevate kollektiivide toetust.

Eesti Autorite Ühing toetas 2017. aastal 76 esitatud taotlusest 68-t. Koorimuusikavaldkonnas oli eraldatud Eesti Kooriühingule kokku üle kümne tuhande euro nii XV rahvusvaheline koorifestival „Tallinn 2017“ kui ka XX rahvusvahelise muusikafestivali EUROPA CANTAT 2018 ettevalmistamiseks. Otseselt koori oli toetatud ühel juhul: Tartu Ülikooli akadeemilisele naiskoorile eraldati 1000 eurot tärkava koorihelilooja programmi jaoks. (EAÜ poolt 2017 ... 2019) See ei kajastunud aga majandusaasta aruandeid analüüsides, sest naiskoori majandusaasta ei kattu kalendriaastaga ja nende jaoks jäi see toetus vaadeldud perioodist eelnevasse

majandusaastasse. Seega kui eeldada, et kõik kaheksa mitterahuldatud toetusetaotlust ei olnud kooride taotlused, järeldub, et EAÜ ei ole üle Eesti kooride seas levinud organisatsioon. Et praegu toetuste saamise allikad kattusid kooridel osaliselt, tasuks otsida veel organisatsioone ning fonde, sealhulgas ka erakapitalil põhinevaid, kes kultuuri toetamisega tegelevad.

Ühisrahastus võimaldab kooridel koguda toetust spetsiifiliste projektide jaoks laiemalt rahvahulgalt. Järgnevasse tabelisse 3 on töö autor koondanud kõikide Hooandja platvormil toimunud Tartu linna täiskasvanute harrastuskooride projektid. 2017. aastal otseselt ükski koor Hooandjat pole kasutanud, kuid kuna naiskoori Emajõe Laulikud majandusaasta ei kattu kalendriaastaga ja seetõttu oli vaatluse all periood 1. juuli 2017 – 30. juuni 2018, kajastus koori tuludes nende 2018. aasta jaanuaris lõppenud projekt. Hooandjast said nad 2122 eurot, millest siis 7% kuulus vahendustasuna maksmisele.

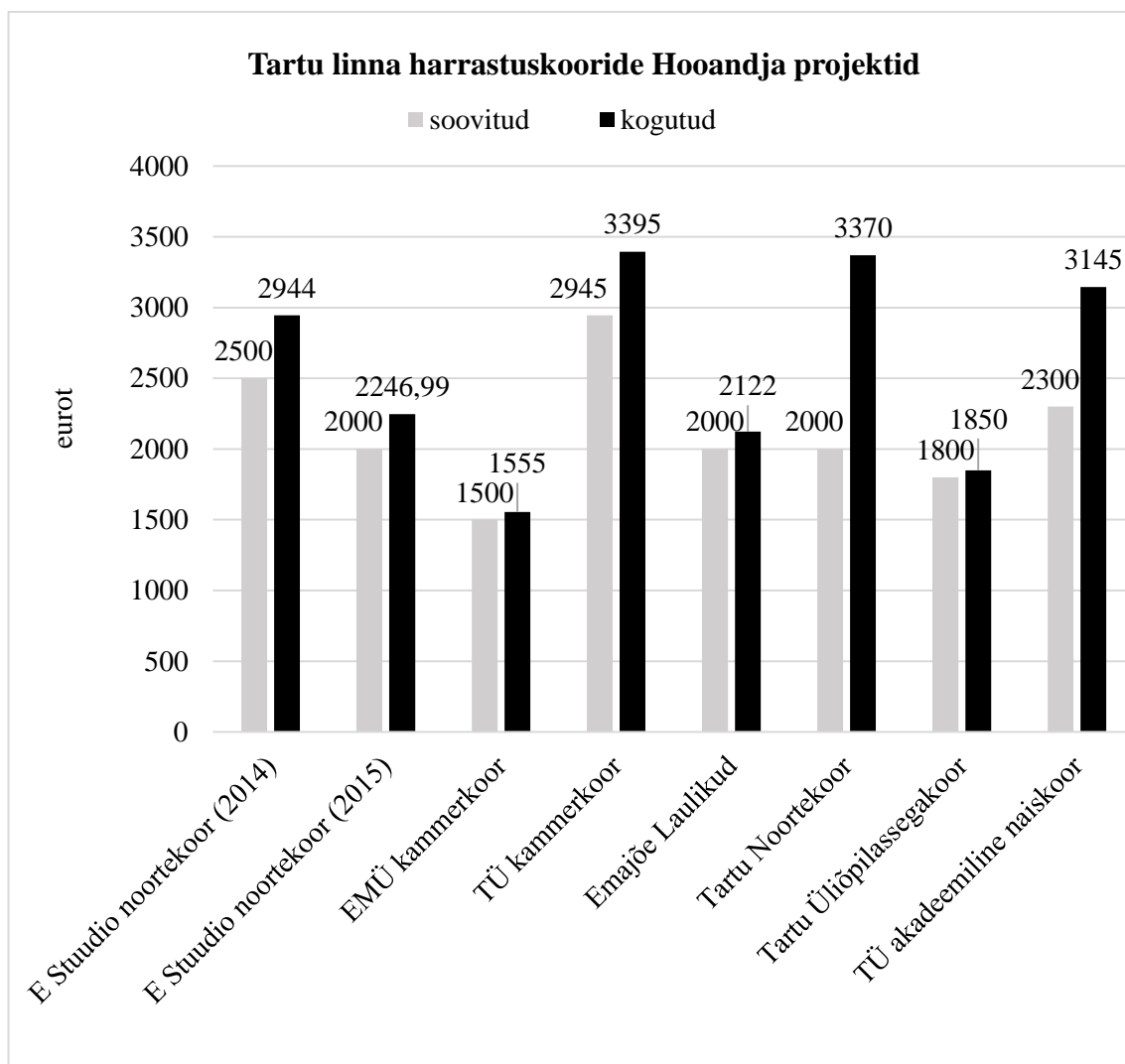
Tabelist on näha, et Tartus tegutsevad koorid kasutavad Hooandjat pigem harva ja ühekordse eesmärgi nimel – samas on kõik projektid olnud edukad ehk ületanud oma soovitud eesmärgi. Kahel korral on eesmärgiks olnud helikandja väljaandmine ja kahel korral etenduse lavale toomine, kolmel korral aga välisreisile sõitmine. Seega on ühisrahastuse näol tegemist potentsiaalirohke valdkonnaga kooridele, kuigi senist edukust võis mõjutada projektide toimumisperioodide hajusus: toetuste kogumise perioodid ei ole kattunud ehk inimesed ei ole pidanud valima üheaegselt toimuvate projektide vahel. Kooridel tasuks ühisrahastamist rohkem kasutada, et seeläbi suhelda ka oma kuulajaskonnaga väljaspool kontserdisaali.

Tabel 3. Tartu linna harrastuskooride projektid Hooandjas läbi aegade

Projekt	Projekti lõpp	Kogutud summa (soovitud summa), eurodes	Kogutud	Hooandjaid	Viide
E Stuudio noortekoori ja Johan Randvere ühine plaat uue Eesti heliloominguga	14.12.14	2944 (2500)	118%	113	(E Stuudio noortekoori ja ... 2019)
E STuudio noortekoor ning Veljo Tormise koorimuusika Kanadas ja USA's	26.07.15	2246,99 (2000)	112%	68	(E Stuudio noortekoor ... 2019)
Eesti Maaülikooli kammerkoor rahvusvahelisele koorifestivalile	09.03.16	1555 (1500)	104%	65	(Eesti Maaülikooli ... 2019)
Tartu ülikooli kammerkoori 45. aastapäeva lavastus "Südamepeitjate planeet"	12.05.16	3395 (2945)	115%	98	(Tartu Ülikooli ... 2019)
Naiskoori Emajõe Laulikud kontsert-etendus "15 magamata aastat"	31.01.18	2122 (2000)	106%	65	(Naiskoori Emajõe ... 2019)
Tartu Noortekoori CD	01.04.18	3370 (2000)	169%	134	(Tartu Noortekoori ... 2019)
Tartu Üliõpilassegakoori esinemisrõivad	04.10.18	1850 (1800)	103%	75	(Tartu Üliõpilassegakoori ... 2019)
TÜ akadeemilise naiskoori osalemine Vietnami koorikonkursil	07.04.19	3145 (2300)	137%	84	(TÜ akadeemilise ... 2019)

Allikas: autori koostatud Hooandja portaali andmete põhjal

Joonisel 6 on välja toodud kooride kaupa nende soovitud ja kogutud summad. Keskmiselt on Tartu koorid küsinud Hooandja kaudu 2131 eurot ning teeninud tegelikult 2578 eurot, toetajaid on keskmiselt olnud 88 inimest projekti kohta. Kõige edukama projekti läbi aja on teinud Tartu Noortekoor oma helikandja väljaandmiseks (Tartu Noortekoori ... 2019), neile järgneb Tartu Ülikooli akadeemiline naiskoor, kes tegi kooridest kampaaniat kõige viimati väliskonkursile sõitmiseks (TÜ akadeemilise ... 2019).

Joonis 6. Tartu linna harrastuskooride ühisrahastuskampaaniad Hooandja keskkonnas (autori koostatud)

Neli koori olid märkinud majandusaasta aruannetes, et olid saanud muid **annetusi või toetusi**, seda nii eraisikutelt kui ka juriidilistelt isikutelt. Annetuste hankimiseks on kooridel erinevaid meetodeid, näiteks Tartu Ülikooli akadeemilisel naiskooril on arvelduskonto leitav kodulehel ja harilikult ära trükitud ka kontsertide kavades (Pärtel 2019). Sellise teabe korduv ja avalikult esitamine aitab toetamisvõimalust kuulajaskonnale meelde tuletada.

Ühe koostöövõimalusena **ettevõtete** ja kooride vahel on võimalus kutsuda kollektiive honorari eest esinema üritustele, kuid see eeldaks etteplaneeritumat ja tihedamat suhtlust osapoolte vahel: „aga tavaliselt on need kas siis nagu jõuluajal olnud, mis on nagu hästi

keeruline aeg lihtsalt, ja tulevad ka nagu mitte piisava etteatamisega, meil on ikkagi noh, see koorihooaeg on ikkagi väga pikalt ette paigas“ (Pärtel 2019).

Tartu linna jaoks on oluline sealsete ettevõtete panus kultuurivaldkonda: iga-aastaselt tunnustatakse üheksas kategoorias valdkonna parimaid, sealhulgas aasta kultuurisõbralikumad ettevõtet, milleks 2018. aastal oli hotell London (Avik 2019). Seda, kas mõni koor ettevõtetega regulaarset koostööd teeb, ei tulnud majandusaasta aruannete põhjal välja. Sageli suheldakse teiste eraettevõtetega, olles ise kliendi rollis, kui näiteks on vaja rentida busse; trükkida noote, kavasid või plakateid või midagi muud (Pärtel 2019). Küll aga oletab töö autor, et tõenäoliselt on kooridel välja kujunenud kindlamad ettevõtted, kelle poole pöörduakse regulaarsemalt tagasi ja kes võib-olla pakuvad siis ka soodsamaid hindasid. Selle uurimiseks oleks tarvis läbi viia eraldi uuring kooride esindajate või ettevõtete, näiteks trükikodade esindajate seas. Kooridel tasuks seega luua ja hoida koostöösuhteid ettevõtetega, kelle teenuseid regulaarselt kasutatakse, et tagada teenuse järjepidev kvaliteet ning püsikliendina endale paremad pakkumised kujundada.

Tartu linna täiskasvanute harrastuskooride rahastusmudel on esindatud erinevad rahastuse saamise allikad. Kõige olulisemad on liikmetelt saadud tasud, seda nii liikmemaksude kui ka omaosaluste kujul, ning annetused ja toetused. Just liikmetelt saadavate tasude osakaal koori kogutuludest varieerub oluliselt, kuid pigem võiksid koorid seda suurendada, et tagada suurem iseseisvus ja väiksem sõltuvus toetustest. Toetusi saavad harrastuskoorid peamiselt Eesti Kooriühingult ning kohalikult omavalitsuselt ehk Tartu Linnavalitsuselt, olulised on ka Eesti ja Tartu Kultuurkapitali toetused. Ettevõtlusega ise teenitav tulu moodustab koori rahastusest väikese osa ning seda võimalust ei kasuta veel kõik kollektiivid. Ka ühisrahastust kasutatakse vähe, kuid annetusi saadakse eraisikutelt ja ettevõtetelt selleväliselt.

KOKKUVÕTE

Käesoleva töö eesmärgiks oli välja selgitada Tartu linnas tegutsevate täiskasvanute harrastuskooride rahastusmudelid. Selleks uuris töö autor 19 koori majandusaasta aruandeid Äriregistrist ja viis läbi intervjuud nii linnavalitsuse kultuuriteenistuse peaspetsialistiga kui ka ühe koori esindajaga. Harrastuskooridest olid esindatud nii nais-, mees- kui segakoorid, millest enamus on mittetulundusühingud.

Loomemajandus on kultuuri ja majanduse tunnusjoontega valdkond, millel tegevusel võib olla eesmärgiks kultuuri säilitamine ja väärtustamine äriedukuse poole püüdlamise asemel. Seega sõltub valdkond nii avaliku sektori kui ka erasektori toetustest, et ületada turutõrkeid ja tagada erinevate kultuuriliikide ühtlane areng. Oluline on ka ettevõtlusaspekt: kultuurikollektiivid peavad leidma endale sobiva viisi ise tulu teenimiseks, et vähendada sõltuvust toetustest ja olla suuteline tegutsema ka nende vähenemisel või puudumisel. Harrastuskoorid tegutsevad kunstilistel eesmärkidel ega tooda majanduslikult lisaväärtust, koorid pakuvad osalejatele võimalust sotsialiseerumiseks, võimaldavad rahulolutunde teket ning soodustavad uute loovisikute kasvamist.

Peamised rahastusvõimalused kultuurivaldkonnas on riiklikud või kohalike omavalitsuste toetused, koostöö ettevõtetega, eraisikute annetused või ühisrahastus ning ise ettevõtlusest teenitav tulu ja osalejate omapanus. Nende võimaluste kombineerimine varieerub kooriti, sõltudes tegevuse eesmärgist ja kunstilistest taotlustest, aga ka osalejate vanusest ja tegutsemispiirkonnast. Rahastajate suur hulk hajutab toetustest sõltumise riske kollektiivide jaoks ning võib võimaldada summaarselt koguda suuremat toetust, kuid sellega kaasnevad suuremad kulud toetuste taotlemisest ja aruandlusest. Erinevate rahastajate eelistused sõltuvad nende prioriteetidest: kui näiteks riiklikud ja kohalikul tasandil jälgitakse ühingu missiooni ning panust kogukonda, siis ettevõtete jaoks on oluline koostöö läbi oma maine tõstmine ning eraisikute jaoks isiklik suhe kollektiiviga.

Tartu linn on pika ja tugeva kooriliikumise ajalooga linn, kust on alguse saanud mitmed kooride suursündmused. Harrastuskoorid, ennekõike ülikoolide kollektiivide on sageli nende korraldamise juures olulist rolli mänginud. Ka tänapäeval toimub linnas regulaarselt suuremaid koorisündmusi, viimati 2018. aastal suvel. Tartu linn toetab kooriliikumist nii tegevus- kui ka saavutustoetusega, mida kooridele makstakse, samuti kuulub linna alla Tiigi Seltsimaja, mis koordineerib piirkondlikku kultuuritegevust ja korraldab maakondlikke sündmusi keskseltside kohaliku esindajana. Tartu linnas tegutses hooajal 2017/2018 kokku 54 täiskasvanute harrastuskoori. Üle aastate on see arv väikeses ulatuses varieerunud, sõltudes näiteks laulupidude toimumisaegadest, kuid üldiselt on linnas harrastuskooride hulk pigem suur. Kui seda arvu vähendada läbi kooride liitmise, võiks see aidata muuta töökorraldust efektiivsemaks, kuid teisalt vähendada ja luua suurem killustatus kõlakvaliteedis.

Harrastuskooride sissetulekud varieeruvad oluliselt, sõltuvas kooride aktiivsusest ja kunstilistest eesmärkidest. Palju sõltutakse erinevatest toetustest ja annetustest, kuid ligi pooltel vaadeldud kooridest panustavad ka lauljad liikmemaksude või omaosalusega. Peamised toetuste saamise kohad on Tartu linn ning Eesti ja Tartu Kultuurkapital, samuti toetab laulupeoliikumises osalejaid Kultuuriministeerium läbi Eesti Kooriühingu. Sõltuvus toetustest on pigem suur, aga selle jaotumine erinevate rahastajate vahel hajutab riske kooride jaoks. Ka tasuks uurida rohkem erakapitalil tegutsevate fondide kultuuri toetamise meetmeid.

Peaaegu pooled koorid teenivad ise tulu ettevõtlusest, saades esinemiste eest honorari või müües meeneid, näiteks helikandjaid. Ise teenitava tulu osakaal võiks olla kooridel suurem, kuid samas on see rahvakultuuriühingute puhul sageli turutõrgetest tingitud, et vajatakse avaliku sektori toetusi. Kooride ettevõtlikkust pärssib kultuurikorralduse või loomemajandusega tegelevate spetsialistide puudus: harrastuskoorid tegutsevad sageli vabatahtlikkuse alusel. Koori esindajate pädevuse tõstmine oleks üheks võimaluseks ettevõtlikkuse suurendamisel, kuid pole selge, kes seda peaks eest vedama, kas kohalik omavalitsus, Kooriühing harrastuskooride keskseltsina või keegi kolmas. Kui aga igal kooril oleks oma mänedžer või kultuurikorraldaja, kes saaks keskenduda koori kui ärimudeli või brändi arendamisele, võiks see aidata kaasa harrastuskooride suuremale lõimumisele loomemajandusega.

Ettevõtetega koorid tihedalt koostööd ei tee, küll aga tunnustab linn iga-aastaselt ettevõtteid, kes on suure panusega kultuuri silma jäänud. Selle asemel on aga Tartu koorid juba viis aastat stabiilselt kasutanud ühisrahastusplatvormi Hooandja, kus viiakse läbi kampaaniaid nii koori helikandjate väljaandamiseks, välisreisideks kui ka suurte projektide elluviimiseks. Hooandja on Eesti ainus mittefinantstulu pakkuv ühisrahastusmudel, mistõttu on see sobilik ka kooridele. Ühisrahastust on koorid kasutanud pigem vähe, kuigi tegemist on lahendusega, mis soodustab suhtlust oma kuulajatega ning võimaldab kaasata kogukonda. Seega on ühisrahastus võimaluseks vähendada sõltuvust toetustest ning seda võiksid koorid julgemalt kasutada.

Koorid ja koorimuusika on majanduse vaatepunktist väheuuritud valdkond, eriti, kui asi puudutab finantse. Töö autoril on hea meel, et ta sai sellesse panustada, kuid arenguruumi on veel palju, nagu ilmnes ka loomemajanduse või kultuurivaldkonna varasematest uuringutest. Kooride rahastamise uurimise jätkuks oleks oluline, kui loodaks üleriigiline toetuste taotlemise ja aruannete esitamise andmebaas, mis muudaks valdkonna läbipaistvamaks ja üheselt mõistetavamaks. See võimaldaks muuta kooride tööd efektiivsemaks ning aitaks teadvustada ja põhjalikumalt välja selgitada, mida erinevad rahastajad väärtustavad.

VIIDATUD ALLIKAD

- 1) Ajaloost. Tiigi Seltsimaja (2019). [URL: <http://tiigiseltsimaja.tartu.ee/sisu/ajaloost>]. Loetud: 09.03.2019.
- 2) Ajalugu. Gaudeamus (2018). [URL: <http://gaudeamus.ee/ajalugu/>]. Loetud: 23.03.2019.
- 3) **Alexander, V. C.** (2014). Art and the Twenty-First Century Gift: Corporate Philanthropy and Government Funding in the Cultural Sector. *Anthropological Forum*, Vol. 24, No. 4, pp. 364—380, DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/00664677.2014.947917>
- 4) **Allandi, M.** (i.a.). Laulupidu, kultuurimälu ja rahvuslik identiteet. [PDF: https://linnamuuseum.tartu.ee/wp-content/uploads/2018/05/2012_3_allandi.pdf]. Loetud: 15.04.2019.
- 5) **Arak, T.** (2015, 06. november). Tartu koorimuusika uuringu avaetapi esimesed tulemused. Esitlus, Tartu koorimuusika konverents 2015, Tartu. [URL: http://tiigiseltsimaja.tartu.ee/sites/tiigiseltsimaja.tartu.ee/files/konverents/tartu-koorimuusika-uuringu-avaetapi-kokkuvote/Uuringu-ettekanne_kuuljatele.pdf]. Loetud: 28.03.2019.
- 6) **Avik, K.** (2019). *Autori intervjuu*. Tartu, 16. ja 22. aprill.
- 7) **Banks, M.** (2018). Creative economies of tomorrow? Limits to growth and the uncertain future. *Cultural Trends*, Vol 27, No 5, pp. 367—380. DOI: <https://doi.org/10.1080/09548963.2018.1534720>.
- 8) **Beckman, G. D.** (2007). „Adventuring“ Arts Entrepreneurship Curricula in Higher Education: An Examination of Present Efforts, Obstacles, and Best Practices. *The Journal of Arts Management, Law, and Society*, Vol 37 No 2, pp. 87—112, DOI: 10.3200/JAML.37.2.87-112
- 9) **Bennet, R.** (2014). How small charities formulate marketing responses to major reductions in income: A study of nonprofit contemporary dance companies.

- Qualitative Market Research. *An International Journal*, Vol. 17 No. 1, pp. 58—76. DOI: 10.1108/QMR-10-2012-0045
- 10) **Beth, L. W.** (2013). The Power of Many: Crowdfunding for Choruses. *The Voice*, summer, pp. 22—27. [PDF: <http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&sid=1972f5bf-822d-41c8-8303-d40e57ef1af2%40pdc-v-sessmgr02>]. Loetud: 22.04.2019.
  - 11) **Brabham, D. C.** (2017). How crowdfunding discourse threatens public arts. *new media & society*, Vol. 19(7), pp. 983–999. DOI: 10.1177/1461444815625946
  - 12) **Cameron, S.** (2016). Past, present and future: music economics at the crossroads. *The Journal of Cultural Economics*, Vol 40, pp. 1—12. DOI: 10.1007/s10824-015-9263-4
  - 13) **Chavesc, M., Stephens, L., Galaskiewicz, J.** (2014). Does Government Funding Suppress Nonprofits' Political Activity? *American Sociological Review*, Vol 69, Iss 2, pp. 292—316. DOI: <https://doi.org/10.1177/000312240406900207>
  - 14) **D'Andrea, M. J.** (2017). Symbolic Power: Impact of Government Priorities for Arts Funding in Canada. *The Journal of Arts Management, Law, and Society*, Vol. 47, No. 4, pp. 245—258. DOI: <https://doi.org/10.1080/10632921.2017.1340209>.
  - 15) **Dumez, H.** (2015, 17. juuni). What Is a Case, and What Is a Case Study? *Bulletin of Sociological Methodology/Bulletin de Méthodologie Sociologique*, Vol 127, Iss 1, pp. 43—57. DOI: <https://doi.org/10.1177/0759106315582200>.
  - 16) E Stúdio noortekoor ning Veljo Tormise koorimuusika Kanadas ja USA's (i.a.). Hooandja. [URL: <https://www.hooandja.ee/projekt/est-koor>]. Loetud: 18.04.2019.
  - 17) E Stúdio noortekoori ja Johan Randvere ühine plaat uue Eesti heliloominguga (i.a.). Hooandja. [URL: <https://www.hooandja.ee/projekt/e-studio-noortekoori-ja-pianist-johan-randvere-uhine-cd-plaat-uee-est-heliloominguga>]. Loetud: 18.04.2019.
  - 18) E Stúdio noortekoori kontsertreis Austraaliasse (2019). EV100. [URL: <https://www.ev100.ee/et/e-studio-noortekoori-kontsertreis-austraaliasse>]. 23.03.2019.
  - 19) EAÜ poolt 2017 toetatavad projektid ja rahuldatud taotlused (i.a.). Eesti Autorite Ühing. [PDF: <https://www.eau.org/wp->

- content/uploads/2017/02/EA%C3%9C_poolt_2017_eraldatud_toetused.pdf].
Loetud: 05.05.2019.
- 20) Eesti Autorite Ühingu põhikiri (2017, 12. aprill). [PDF: <https://www.eau.org/wp-content/uploads/2017/03/EA%C3%9C-p%C3%B5hikiri-1.pdf>]. Loetud: 05.05.2019.
- 21) Eesti Kultuurkapitali seadus (2018, 24. oktoober). *Riigi Teataja*. [URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/124102018003?leiaKehtiv>]. Loetud: 01.04.2019.
- 22) Eesti Maaülikooli kammerkoor rahvusvahelisele koorifestivalile (i.a.). Hooandja. [URL: <https://www.hooandja.ee/projekt/eesti-maaulikooli-kammerkoor-rahvusvahelisele-koorifestivalile>]. Loetud: 18.04.2019.
- 23) **Elenurm, T., Lassur, S., Tafel-Viia, K., Joller, L., Hansen, K., Mühlberg, M.** (2017). Äriinglite ja ühisrahastuse võimalused alustavale ettevõtjale. [PDF: https://xn--ettevtluspe-jfbe.ee/wp-content/uploads/2016/09/Raport_ariinglite-ja-yhisrahastus_19.05.2017.pdf]. Loetud: 06.05.2019.
- 24) Elleri kooli ajaloost (i.a.). Heino Elleri nimeline Tartu Muusikakool. [URL: <https://www.tmk.ee/uldinfo/ajalugu>]. Loetud: 15.04.2019.
- 25) Eraldatud stipendiumid, toetused ja preemiad (i.a.). Eesti Kultuurkapital. [URL: <https://kulka.ee/avalik-teave/eraldused>]. Loetud: 05.05.2019.
- 26) Eraldused 2017. a reservfondist (i.a.). Tartu Linnavalitsus. [PDF: <https://www.tartu.ee/sites/default/files/uploads/Linnavarad/Linnaeelarve/Reservfond2017.pdf>]. Loetud: 08.04.2019.
- 27) Esinemised (2019). Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor. [URL: <http://www.naiskoor.ee/?id=47&lang=et>]. Loetud: 20.04.2019.
- 28) Esitatud taotlused (i.a.). Eesti Kultuurkapital. [URL: <https://kulka.ee/avalik-teave/esitatud-taotlused>]. Loetud: 05.05.2019.
- 29) **Fridolin, J.** (2017). Harrastuskoori motivatsioonist ja dirigendi rollist selle kujundamisel Noorte Segakoor Vox Populi koorimuusika lavastuste näitel. Töö doktorikraadi taotlemiseks. Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia. [PDF: <https://www.ema.edu.ee/wp-content/uploads/2017/04/Janne-Fridolin-dokt%C3%B6%C3%B6-19.04.17.pdf>]. Loetud: 26.03.2019.

- 30) **Galuszka, P., Brzozowska, B.** (2017). Crowdfunding and the democratization of the music market. *Media, Culture & Society*, Vol. 39 No 6, pp. 833–849. DOI: DOI: 10.1177/0163443716674364.
- 31) **Galuszka, P., Bystrov, V.** (2014). Crowdfunding: A Case Study of a New Model of Financing Music Production. *Journal of Internet Commerce*, Vol 13, pp. 233–252. DOI: 10.1080/15332861.2014.961349
- 32) **Harland, T. (2014).** Learning about case study methodology to research higher education. *Higher Education Research & Development*, Vol 33, No 6, pp. 1113—1122, DOI: 10.1080/07294360.2014.911253.
- 33) Hasartmängumaksu Nõukogu (2019). [URL: <https://www.hmn.ee/>]. Loetud: 31.03.2019.
- 34) Helikunsti sihtkapitali preemiate, stipendiumide ja toetuste määramise kord (2018, 28. detsember). Eesti Kultuurkapital. [URL: <https://kulka.ee/sihtkapitalid/helikunst/preemiate-stipendiumide-ja-toetuste-maaramise-kord>]. Loetud: 02.04.2019.
- 35) **Josing, M., Ahermaa, E., Vanamölder, A., Martens, K., Mattheus, Ü., Lepane, L., Tänav, K., Pulver, B., Orro, E., Viileberg, M., Nittim, K.** (2018, aprill). Eesti loomemajanduse olukorra uuring ja kaardistus. Eesti konjunktuuriinstituut: Tallinn. [PDF: https://www.kul.ee/sites/kulminn/files/1._eesti_lm_olukorra_uuring_ja_kaardistus_yldosa.pdf]. Loetud: 29.03.2019.
- 36) **Jõgi, A.** (2018, 31. august). Dirigent Külli Lokko lõi Apraaditehasesse koori- ja tantsukooli. *Tartu Postimees*. [URL: <https://tartu.postimees.ee/6152007/dirigent-kulli-lokko-loi-apraaditehasesse-koori-ja-tantsukooli>]. Loetud: 06.05.2019.
- 37) **Kala, K.** (2008). The social origins of the Estonian non-profit sector. *TRAMES*; 12 (62/57), pp. 441—449. DOI: 10.3176/tr.2008.4.05.
- 38) **Karnaukhova, O.** (2013). Ethno-cultural clusters and informaal entrepreneurship in Russia: the case of „Obukhovsky Choir“. *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*, Vol 7 No 4, pp. 340—353. DOI: 10.1108/JEC-06-2012-0038.
- 39) Kontserdi tariifid (i.a.). Eesti Autorite Ühing. [URL: <https://www.eau.org/teostekasutajale/muusikateoste-avalik-esitus/kontserdid/p13871/>]. Loetud: 05.05.2019.

- 40) Koolitusreis Singapuri (2019). E Studio noortekoor. [URL: <https://noortekoor.estudio.ee/event/koolitusreis-singapuri/>]. 23.03.2019.
- 41) Koorilauljad aitavad laulupeokirikut taastada (2017, 1 november). Tartu laulupidu 2019. [URL: <https://tartulaulupidu.ee/2019/koorilauljad-aitavad-laulupeokirikut-taastada/>]. 23.03.2019.
- 42) Koorimuusika konverents 2015 (2019). Tiigi Seltsimaja. [URL: <http://tiigiseltsimaja.tartu.ee/konverents>]. Loetud: 09.03.2019.
- 43) Koorimuusika konverentsi teatmik (2015, 6. november). Tartu, 16 lk. [PDF: http://tiigiseltsimaja.tartu.ee/sites/tiigiseltsimaja.tartu.ee/files/konverents/KMK_teatmik.pdf]. 02.03.2019.
- 44) Korraldajad (i.a.). NSSS 2014. [URL: <http://nsss2014.ut.ee/korraldajad.html>]. Loetud: 15.04.2019.
- 45) KU61: Rahvakultuuri harrastajad – aasta, maakond ning tegevusvaldkond (2018, 13. aprill). Statistikaameti andmebaas. [URL: <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/Saveshow.asp>]. Loetud: 02.03.2019.
- 46) KU65: Harrastuskollektiivid – aasta, maakond, tegevusvaldkond ning näitaja. (2018, 13. aprill) Statistikaameti andmebaas. [URL: <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/Saveshow.asp>]. Loetud: 02.03.2019.
- 47) Kuidas Hooandja töötab (i.a.). Hooandja. [URL: <https://www.hooandja.ee/alusta>]. Loetud: 08.04.2019.
- 48) Kultuurikompass (i.a.). Tartu 2024. [URL: <http://tartu2024.ee/kultuurikompass>]. Loetud: 20.04.2019.
- 49) Kultuurkapitalist (i.a.). Eesti Kultuurkapital. [URL: <https://kulka.ee/meist/kultuurkapitalis>]. Loetud: 01.04.2019.
- 50) Kultuurkapitali ajalugu (i.a.). Eesti Kultuurkapital. [URL: <https://www.kulka.ee/meist/ajalugu>]. Loetud: 01.04.2019.
- 51) Kultuuriosakonna allasutused (2019, 17. jaanuar). Tartu. [URL: <https://www.tartu.ee/et/kultuuriosakond#allasutused>]. Loetud: 09.03.2019.
- 52) Kultuuriteenistus (2017, 28. aprill). Tartu. [URL: <https://www.tartu.ee/et/kultuuriteenistus>]. Loetud: 28.03.2019.

- 53) **Kushner, R. J.** (2011). Scale, Scope and Structure in the Community Chorus Industry. *The Journal of Arts Management, Law, and Society*, Vol 41, pp. 38—54. DOI: 10.1080/10632921.2011.545724.
- 54) **Laius, A., Kübar, U.** (2007, 19. detsember). Millist rahastamist vajab kodanikuühiskonna arendamine. *Riigikogu toimetised*, nr 16. [URL: <https://rito.riigikogu.ee/eelmised-numbrid/nr-16/millist-rahastamist-vajab-kodanikuuhiskonna-arendamine/>]. Loetud: 06.05.2019.
- 55) Laulu- ja tantsupeo protsessis osalevate kollektiivide riiklik tegevustoetuse programm (i.a.). Eesti Kooriühing. [URL: <http://www.kooriyhing.ee/est/1627/ltpt-tegevustoetus>]. Loetud: 28.03.2019.
- 56) Laulu- ja tantsupeo protsessis osalevate kollektiivide toetusprogramm hooajal 2018/2019 (i.a.). Eesti Kooriühing. [URL: <http://www.kooriyhing.ee/est/1786/kollektiivide-tegevustoetus>]. Loetud: 28.03.2019.
- 57) Laulukoorid (2013, 9. jaanuar). Miina Härma Gümnaasium. [URL: https://mhg.tartu.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=130&Itemid=189]. Loetud: 20.04.2019.
- 58) Laulukoorid (2019). Tiigi Seltsimaja. [URL: <http://tiigiseltsimaja.tartu.ee/sisu/laulukoorid>]. Loetud: 09.03.2019.
- 59) **Lauristin, M., Vihalemm, P.** (2013). Minu laulu- ja tantsupidu: sotsioloogilise uuringu aruanne. [PDF: <https://www.kul.ee/sites/kulminn/files/laulupeo-uuringu-aruanne.pdf>]. Loetud: 31.03.2019.
- 60) **Lillemets, A.** (2011). Eesti sotsiaalse ettevõtluse kogemuste ja olukorra kaardistamine. [PDF: <https://heakodanik.ee/sites/default/files/files/Eesti%20sotsiaalse%20ettev%C3%B5tluse%20kogemuste%20ja%20olukorra%20kaardistamine.pdf>]. Loetud: 06.05.2019.
- 61) Linn toetab rahvakultuuri harrastamist ja ergutab parimaid saavutustoetusega (2017, 7. veebruar). Tartu Linnavalitsus. [URL: <https://tartu.ee/et/uudised/linn-toetab-rahvakultuuri-harrastamist-ja-ergutab-parimaid-saavutustoetusega>]. Loetud: 08.04.2019.

- 62) **Lundgren, H.** (2014, 24. aprill). NSSS 2014: kõne. [URL: <http://nsss2014.ut.ee/mewe-est/kone.html>]. Loetud: 15.04.2019.
- 63) Majandusaasta aruanne 01.01.2016—31.12.2016. Tartu Meeskoor Gaudeamus. (2017, 19. juuni). Äriregister. PDF, 12 lk. Alla laetud: 14.03.2019.
- 64) Majandusaasta aruanne 01.01.2017—31.12.2017. Eesti Metsatöötajate Meeskoor Forestalia. (2018, 15. juuni). Äriregister. PDF, 12 lk. Alla laetud: 14.03.2019.
- 65) Majandusaasta aruanne 01.01.2017—31.12.2017. Mittetulundusühing Kammerkoor SoLeMiJo. (2018, 8. juuni). Äriregister. PDF, 11 lk. Alla laetud: 14.03.2019.
- 66) Majandusaasta aruanne 01.01.2017—31.12.2017. Mittetulundusühing laulukoor TARBATU. (2018, 30. september). Äriregister. PDF, 12 lk. Alla laetud: 14.03.2019.
- 67) Majandusaasta aruanne 01.01.2017—31.12.2017. Mittetulundusühing Tartu Üliõpilasmaja. (2018, 19. märts). Äriregister. PDF, 20 lk. Alla laetud: 14.03.2019.
- 68) Majandusaasta aruanne 01.01.2017—31.12.2017. Mittetulundusühing Tartu Üliõpilassegakoos. (2018, 27. juuni). Äriregister. PDF, 15 lk. Alla laetud: 14.03.2019.
- 69) Majandusaasta aruanne 01.01.2017—31.12.2017. MTÜ E Stúdio Noortekoos. (2018, 27. juuli). Äriregister. PDF, 11 lk. Alla laetud: 14.03.2019.
- 70) Majandusaasta aruanne 01.01.2017—31.12.2017. MTÜ Kammerkoor Helü. (2018, 6. juuni). Äriregister. PDF, 12 lk. Alla laetud: 14.03.2019.
- 71) Majandusaasta aruanne 01.01.2017—31.12.2017. Mäluasutuste segakoos MASK. (2019, 4. veebruar). Äriregister. PDF, 11 lk. Alla laetud: 14.03.2019.
- 72) Majandusaasta aruanne 01.01.2017—31.12.2017. Naiskoos Cantare. (2018, 5. juuni). Äriregister. PDF, 11 lk. Alla laetud: 14.03.2019.
- 73) Majandusaasta aruanne 01.01.2017—31.12.2017. Sihtasutus Tartu Ülikooli Kammerkoos. (2018, 25. juuni). Äriregister. PDF, 15 lk. Alla laetud: 14.03.2019.
- 74) Majandusaasta aruanne 01.01.2017—31.12.2017. Tartu Akadeemiline Meeskoos. (2018, 26. juuni). Äriregister. PDF, 12 lk. Alla laetud: 14.03.2019.
- 75) Majandusaasta aruanne 01.01.2017—31.12.2017. Tartu Meeskoos Akadeemiline Emajõgi. (2018, 8. juuni). Äriregister. PDF, 11 lk. Alla laetud: 14.03.2019.

- 76) Majandusaasta aruanne 01.01.2017—31.12.2017. Tartu Naiskoor „Domina“. (2018, 18. veebruar). Äriregister. PDF, 10 lk. Alla laetud: 14.03.2019.
- 77) Majandusaasta aruanne 01.01.2017—31.12.2017. Tartu Noortekoor. (2018, 3. juuli). Äriregister. PDF, 11 lk. Alla laetud: 14.03.2019.
- 78) Majandusaasta aruanne 01.01.2017—31.12.2017. Tartu Ülikooli Akadeemilise Naiskoori vilistlaskoor. (2018, 4. juuli). Äriregister. PDF, 13 lk. Alla laetud: 14.03.2019.
- 79) Majandusaasta aruanne 01.07.2017—30.06.2018. Naiskoor Emajõe Laulikud. (2018, 31. detsember). Äriregister. PDF, 14 lk. Alla laetud: 14.03.2019.
- 80) Majandusaasta aruanne 01.07.2017—30.06.2018. Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor. (2018, 1. november). Äriregister. PDF, 19 lk. Alla laetud: 14.03.2019.
- 81) Majandusaasta aruanne 01.09.2017—31.08.2018. MTÜ Tartu Hansa Segakoor. (2018, 12. detsember). Äriregister. PDF, 10 lk. Alla laetud: 14.03.2019.
- 82) Majandusaasta aruanne 16.08.2017—30.06.2018. MTÜ Kolm Lindu. (2018, 30. november). Äriregister. PDF, 10 lk. Alla laetud: 14.03.2019.
- 83) Meist (i.a.). Eesti Kultuurkapital. [URL: <https://kulka.ee/meist>]. Loetud: 01.04.2019.
- 84) Meist (i.a.). Sihtasutus Tartu Kultuurkapital. [URL: <https://kultuurkapital.ee/meist/>]. Loetud: 08.04.2019.
- 85) **Merisalu, M.** (2019, aprill). 20 aastat uue maja ootel. Universitas Tartuensis. [URL: <https://www.ajakiri.ut.ee/artikkel/3165>]. Loetud: 11.04.2019.
- 86) **Mets, M.** (2017, 13. juuli). Pühapäevast on keelatud riigifirmadel spordi ja kultuuri toetamine. Äripäev. [URL: <https://www.aripaev.ee/uudised/2017/07/13/puhapaevast-on-keelatud-riigifirmadel-spordi-ja-kultuuri-toetamine>]. Loetud: 08.04.2019.
- 87) Mina jään. XII noorte laulu- ja tantsupidu. (2017). Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA. [URL: <https://2017.laulupidu.ee/>]. 23.03.2019.
- 88) Muuseumi tutvustus (i.a.). Tartu linnamuuseum. [URL: <https://linnamuuseum.tartu.ee/laulupeomuuseum/muuseumi-tutvustus/>]. Loetud: 15.04.2019.

- 89) Naiskoori Emajõe Laulikud kontsertetendus „15 magamata aastat“ (i.a.). Hooandja. [URL: <https://www.hooandja.ee/projekt/naiskoori-emajoe-laulikud-kontsert-etendus-15-magamata-aastat>]. Loetud: 18.04.2019.
- 90) NSSS 2017 will be held in Oulu, May 4 – May 7, 2017 (i.a.). NSSS 2017. [URL: <https://nsss2017.fi/>]. Loetud: 15.04.2019.
- 91) **Nõmm, K., Lintrop, H., Vares, T.** (2013, 6. veebruar) Kultuuri rahastamise eriaruanne: ülevaade kultuurivaldkonna auditeerimisel tähele pandust. Riigikontrolli aruanne Riigikogule. Alla laetud: <https://www.riigikontroll.ee/tabid/206/Audit/2274/Area/16/language/et-EE/Default.aspx>, 06.05.2019.
- 92) **Nõmm, K., Tambet, R., Hinno, M., Lintrop, H.** (2010, 28. jaanuar). Kultuuriministeeriumi, Eesti Kultuurkapitali ja Hasartmängumaksu Nõukogu toetused kontsert- ja etendustegevusele: kas riigieelarveliste toetuste jagamine kolme allika kaudu on põhjendatud ja tõhus ning kontroll tagab raha seadusliku ja eesmärgipärase kasutamise? Riigikontrolli aruanne Riigikogule. Alla laetud: <https://www.riigikontroll.ee/tabid/206/Audit/2126/Area/16/language/et-EE/Default.aspx>, 06.05.2019.
- 93) **O'Hara, B.** (2014, oktoober). Creativity, Innovation and Entrepreneurship in Music Business Education. *International Journal of Music Business Research*, Vol 3 No 2, pp. 28—60. [PDF: https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/35023459/volume-3-no-2-october-2014_ohara_end.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1555883302&Signature=8Y94wPmV1%2ByS8eVvnG62xF7iRVU%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DCreativity_Innovation_and_Entrepreneursh.pdf]. Loetud: 22.04.2019.
- 94) **Palmaru, R.** (2005, 14. detsember). Eesti kultuuripoliitika teelahkmel. *Riigikogu Toimetised*, nr 12. [PDF: <https://rito.riigikogu.ee/wordpress/wp-content/uploads/2016/03/Eesti-kultuuripoliitika-teelahkmel.pdf>]. Loetud: 08.05.2019.

- 95) **Preece, S. B.** (2015, suvi). Acquiring Start-Up Funding for New Arts Organizations. *Nonprofit Management & Leadership*, vol. 25, no. 4, pp. 463—474. DOI: 10.1002/nml.21131
- 96) **Pärtel, M.** (2019). *Autori intervjuu*. Tartu, 18. aprill.
- 97) **Püttsep, J.** (2009). *Kel on laulud laulda. 140 aastat Tartumaa laulupidusid*. Tartu: 143 lk.
- 98) Rahastamine (2014, 1. oktoober). Kultuuriministeerium. [URL: <https://www.kul.ee/et/tegevused/muusika/rahastamine>]. Loetud: 31.03.2019. (a)
- 99) Rahastamine (2016, 21. detsember). Kultuuriministeerium. [URL: <https://www.kul.ee/et/tegevused/rahvakultuur/rahastamine>]. Loetud: 31.03.2019. (b)
- 100) Rahvakultuur (2018, 5. juuni). Kultuuriministeerium. [URL: <https://www.kul.ee/et/tegevused/rahvakultuur>]. Loetud: 31.03.2019.
- 101) Rahvakultuuri sihtkapitali preemiate, stipendiumide ja toetuste määramise kord (2018). Eesti Kultuurkapital. [URL: <https://kulka.ee/sihtkapitalid/rahvakultuur/preemiate-stipendiumide-ja-toetuste-maaramise-kord>]. Loetud: 02.04.2019.
- 102) **Ruutsoo, R.** (2001, 18. juuni). Kodanikeühiskond, kolmas sektor ja sotsiaalne kapital. *Riigikogu toimetised*, nr 3. [URL: <https://rito.riigikogu.ee/eelmised-numbrid/nr-3/kodanikeuhiskond-kolmas-sektor-ja-sotsiaalne-kapital/>]. Loetud: 06.05.2019.
- 103) **Saar, J.** (2018, 19. märts). Laine Randjärv: koorijuhitöö enam ei toida. Postimees. [URL: <https://leht.postimees.ee/4443901/laine-randjarv-koorijuhitoo-enam-ei-toida>]. Loetud: 28.03.2019.
- 104) **Saarmann, T.** (2017, 14. veebruar). Eesti spordist ja kultuurist kaob välisfirmade raha. Ärioleht.ee. [URL: <https://arileht.delfi.ee/news/uudised/eesti-spordist-ja-kultuurist-kaob-valisfirmade-raha?id=77205850>]. Loetud: 08.04.2019. (a)
- 105) **Saarmann, T.** (2017, 15. veebruar). Müts maha: millised Eesti kapitalil põhinevad ettevõtted panustavad enim ühiskonda? Ärioleht.ee. [URL: <https://arileht.delfi.ee/news/uudised/muts-maha-millised-eesti-kapitalil>]

- pohinevad-ettevotted-panustavad-enim-uhiskonda?id=77230300]. Loetud: 08.04.2019. (b)
- 106) **Saks, K.** (2019, 3. aprill). Kultuurkapitali juht: Kultuurkapitali juht: Kulka rahajagamist ei tohiks poliitiliste maitse-eelistuste järgi ümber kujundada, ent reformi see vajab. Eesti Päevaleht. [https://epl.delfi.ee/news/arvamus/kultuurkapitali-juht-kulka-rahajagamist-ei-tohiks-poliitiliste-maitse-eelistuste-jargi-umber-kujundada-ent-reformi-see-vajab?id=85806983]. Loetud: 08.04.2019.
- 107) **Schatterman, A. M., Bingle, B.** (2017). Government Funding of Arts Organizations: Impact and Implications. *The Journal of Arts Management, Law, and Society*, Vol. 47, No. 1, pp. 34—46. DOI: https://doi.org/10.1080/10632921.2016.1255287.
- 108) **Scherer, H., Winter, C.** (2015, aprill). Success factors for music-based crowdfunding as a new means of financing music projects. *International Journal of Music Business Research*, vol. 4 no. 1, pp. 9—25. [PDF: https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/38948285/IJMBR_Volume-4-no-1-april-2015-final1.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1555883015&Signature=j2fYK0w59%2F1UvE07xAzkujh8lfY%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DInternational_Journal_of_Music_Business.pdf#page=9]. Loetud: 22.04.2019.
- 109) Sihtasutuse Tartu Kultuurkapital põhikiri (2015). SA Tartu Kultuurkapital. [URL: https://kultuurkapital.ee/meist/pohikiri/]. Loetud: 08.04.2019.
- 110) Statistiline ülevaade. Tartu 2017. (2018) [PDF: https://www.tartu.ee/sites/default/files/uploads/Statistika/2017/Tartu_stat_aastaraamat_veeb.pdf]. Loetud: 08.04.2018.
- 111) **Stockenstrand, A.-K., Ander, O.** (2014, sügis). Arts Funding and Its Effects on Strategy, Management and Learning. *International Journal of Arts Management*, Vol 17, No 1, pp, 43—53. ISBN 1480-8986.
- 112) **Sõrmus, E., Pool, K.** (2017, detsember). Makske rahad ära... *Tartu ülikooli akadeemilise naiskoori häälekandja U-duur*, nr 16. Tartu: 40 lk.

- 113) **Tafel-Viia, K., Viia, A., Terk, E., Lassur, S.** (2014, juuni). Loomemajandus maailmas ja Eestis: dilemmad ja võimalused. Riigikogu Toimetised, nr 29. [PDF: <https://rito.riigikogu.ee/wordpress/wp-content/uploads/2016/02/Loomemajandus-maailmas-ja-Eestis-dilemmad-ja-v%C3%B5imalused-K%C3%BClliki-Tafel-Viia-Andres-Viia-Erik-Terk-Silja-Lassur.pdf>]. Loetud: 15.04.2019.
- 114) Tartu koorikontsertide kalender (i.a.). Tiigi Seltsimaja. [URL: <http://tiigiseltsimaja.tartu.ee/sisu/tartu-koorikontsertide-kalender>]. Loetud: 20.04.2019.
- 115) Tartu laulupidu 2019. Laulupeo 150. sünnipäev. (i.a.) [URL: <https://tartulaulupidu.ee/2019/>]. 23.03.2019.
- 116) Tartu linna 2017. aasta eelarve. [PDF: https://www.tartu.ee/sites/default/files/uploads/Linnavarad/Linnaeelarve/2017_eelarveraamat.pdf]. Loetud: 08.04.2019.
- 117) Tartu linnast soovib laulu- ja tantsupeol osaleda 6354 tartlast (2018, 5. märts). Tiigi Seltsimaja. [URL: <http://tiigiseltsimaja.tartu.ee/pressikad/tartu-linnast-soovib-laulu-ja-tantsupeol-osaleda-6354-tartlast>]. Loetud: 08.04.2019.
- 118) Tartu Noortekoori CD (i.a.). Hooandja. [URL: <https://www.hooandja.ee/projekt/tartu-uliopilassegakoori-esinemisroivad>]. Loetud: 18.04.2019.
- 119) Tartu ülikooli kammerkoori 45. aastapäeva lavastus "Südamepeitjate planeet" (i.a.). Hooandja. [URL: <https://www.hooandja.ee/projekt/tartu-ulikooli-kammerkoori-45-aastapaeva-lavastus-sudamepeitjate-planeet>]. Loetud: 18.04.2019.
- 120) Tartu Üliõpilassegakoori esinemisrõivad (i.a.). Hooandja. [URL: <https://www.hooandja.ee/projekt/tartu-noortekoori-cd>]. Loetud: 18.04.2019.
- 121) Tartumaa ekspertgrupi preemiate, stipendiumide ja toetuste määramise kord (2018). Eesti Kultuurkapital. [URL: <https://kulka.ee/ekspertgrupid/tartumaa/preemiate-stipendiumide-ja-toetuste-kord>]. Loetud: 08.04.2019.

- 122) Tasude kogumise ja jaotamise üldpõhimõtted (i.a.). Eesti Autorite Ühing. [PDF: <https://www.eau.org/wp-content/uploads/2012/11/Tasude-kogumise-ja-jaotamise-%C3%BCldp%C3%B5him%C3%B5tted.pdf>]. Loetud: 05.05.2019.
- 123) Tere tulemast naiskoori Emajõe Laulikud kodulehele (2019). Emajõe Laulikud. [URL: <https://www.laulikud.ee/>]. Loetud: 21.04.2019.
- 124) Tiigi Seltsimaja (2019). [URL: <http://tiigiseltsimaja.tartu.ee/>]. Loetud: 09.03.2019.
- 125) Tiigi Seltsimaja põhimäärus (2013, 12. september). Tartu Linnavolikogu otsus nr 525. Tartu. [PDF: http://tiigiseltsimaja.tartu.ee/sites/tiigiseltsimaja.tartu.ee/files/pictures/pdf/pohimaarus_alus_2013.pdf]. Loetud: 09.03.2018.
- 126) **Tjarve, B., Zemite, I., Freiberga, K.** (2018, 9—11. mai). The Significance of Individual Contributions in Amateur Art Process in Latvia. *Economic Science for Rural Development Conference Proceedings*, No 49, Jelgava, LLU ESAF, pp. 419—426. DOI: 10.22616/ESRD.2018.161
- 127) Toetuste taotlemine (i.a.). Eesti Autorite Ühing. [URL: <https://www.eau.org/see-on-eau/eau-toetab/>]. Loetud: 05.05.2019.
- 128) **Tompkins, T.** (2019, aprill). An analysis of ticket pricing in the primary and secondary concert marketplace. *International Journal of Music Business Research*, vol. 8 no. 1, pp. 39—66. [PDF: https://musicbusinessresearch.files.wordpress.com/2019/04/volume-8-no-1-april-2019-tompkins_end.pdf]
- 129) **Tschmuck, P.** (2003). How Creative Are the Creative Industries? A Case of the Music Industry. *The Journal of Arts Management, Law, and Society*, Vol 33, No 2, pp. 127-141, DOI: 10.1080/10632920309596571
- 130) **Tõnisson, I., Rajangu, S., Vako, E.** (2010, 25. veebruar). Kodanikuühendustele kultuuri-, spordi- ja noorsootöötoetuste andmine valla- ja linnaeelarvest: kas toetuste maksmine on läbipaistev? Riigikontrolli aruanne Riigikogule. [PDF: https://heakodanik.ee/sites/default/files/files/RKTR_2129_2-1_4_1929_001-1.pdf]. Loetud: 06.05.2019.

- 131) TÕ akadeemilise naiskoori osalemine Vietnami koorikonkursil (i.a.). Hooandja. [URL: <https://www.hooandja.ee/projekt/tuan-osalemine-vietnami-rahvusvahelisel-koorikonkursil>]. Loetud: 18.04.2019.
- 132) V laulupidu (i.a.). Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA. [URL: <https://sa.laulupidu.ee/ajalugu/v-laulupidu/>]. Loetud: 15.04.2019.
- 133) **Vähi, K., Karelson, J.** (2017, 11. juuli). Tartu koor tegi BBC stuudios ajalugu. Menu.err.ee. [URL: <https://menu.err.ee/606748/tartu-koor-tegi-bbc-stuudios-ajalugu>]. 23.03.2019.
- 134) **Wang, C.** (2016, juuli-september). The Promise of Kickstarter: Extents to Which Social Networks Enable Alternate Avenues of Economic Viability for Independent Musicians Through Crowdfunding. *Social Media + Society*, pp. 1–12. DOI: 10.1177/2056305116662394
- 135) **Weinstein, L., Cook, J.** (2011, suvi). The Benefits of Collaboration Between For-Profit Businesses and Nonprofit Arts- or Culture-Oriented Organizations. *SAM Advanced Management Journal*, Vol 76 Iss 3, pp. 4—9.
- 136) **Wikström, D.-E., Lücke, M., Jóri, A.** (2015, aprill). Not without music business. The higher education of musicians and music Industry workers in Germany. *International Journal of Music Business Research*, vol. 4, no. 1, pp. 55—89. [PDF: <https://musicbusinessresearch.files.wordpress.com/2012/04/volume-4-no-1-april-2015-not-without-music-business.pdf>]. Loetud: 22.04.2019.
- 137) **Wilkerson, M.** (2012). Using the Arts to Pay for the Arts: A Proposed New Public Funding Model. *The Journal of Arts Management Law and Society*, 42, pp. 103—115. DOI: 10.1080/10632921.2012.726551.
- 138) **Woronkiewicz, J., Lee, S.** (2018, oktoober). Nonprofit cash holdings and spending: The missing role of government funding. *Nonprofit Management and Leadership*, Vol 29, Iss 3, pp. 321—340. DOI: <https://doi.org/10.1002/nml.21342>.
- 139) **Yin, R. K. (2006).** Mixed Methods Research: Are the Methods Genuinely Integrated or Merely Parallel? *Research in the Schools*, Vol 13, No 1, pp. 41—47. [PDF: <http://msera.org/docs/rits-v13n1-complete.pdf#page=48>]. Loetud: 07.05.2019.

LISAD

Lisa 1. Intervjuu Tartu Ülikooli akadeemilise naiskoori (TÜAN) praeguse presidendi Marili Pärteliga 18. aprillil Tartu Ülikooli peahoone juures.

Kertu: Siis ma alustangi alguses sellest, et Sa oled siis president alates 2018 suvest?

Marili: Jah.

K: Ja ka Sinu varasem seos koori juhtimisega – Sa oled olnud koorivanem?

M: Jah, ma olin koorivanem siis 2016/17 hooajal. Ja enne seda olin ma aasta tehniline¹, 2015/16. Ja kooris olen laulnud, nüüd siis on viies hooaeg, lõpeb.

K: Kuidas kirjeldaksid Tartu üldist koorimaastikku?

M: Nojah, iseenesest ju mitmekesine. Selles mõttes, et siin on nüüd küsimus, et millega võrrelda: et võrreldes nagu Tallinnaga ei toimu väga palju ja ei ole võib-olla nagu, just nagu mis puudutab professionaalset koorimuusikat, siis seda on siin ikkagi nagu oluliselt vähem. Samas võrreldes ükskõik missuguse teise Eestimaa kohaga, on ikkagi nagu väga palju eriilmelisi ja eri tasemega koore ka. Et meil on nagu amatöörkoorid, kes siin tegutsevad, on ikkagi paljud nendest on väga kõrgel tasemel: ülikooliga seotud igasugused tudengikoorid, mitte siis ainult nagu Tartu Ülikooli koorid, vaid ka ju Maaülikooli koorid ja ka ütleme, noh, igasugused teised – Üliõpilassegakoos ja muud nagu peamiselt tudengitest koosnevad kollektiivid. Et ja noh, järjest enam on ikkagi nagu, noh, teevad ka Tallinna koorid kontserti nii, et on nii Tallinnas kui ka Tartus, mis on sümpaatne. Mina nagu kooripublikuna iseenesest ei tunne väga palju millestki puudust, pigem ma ikkagi ei jõua nagu enamasti käia kuskil. Ja noh, järjepidevus ju ka: ütleme nagu Härma² ja Karlova kool³ ja noh, nihukesed teevad ikka ju korralikult tööd nagu

---

¹ Tehniline on ametikoht Tartu Ülikooli akadeemilises naiskooris, mida tavaliselt peab teist aastat kooris laulev laulja ja kes vastutab igasuguste tehniliste pisiasjade eest, näiteks ruumide avamise, lillede ostmise, bussi tellimise ja nii edasi. (siin ja edaspidi töö autori täpsustused)

² Miina Härma Gümnaasium

³ Tartu Karlova Kool

Lisa 1 järg

järeldasvuga ka. Ja Kurekell⁴ ja... ja noh, sihukesed asjad on olemas, et ma ei tea, minu meelest on nagu täiesti hästi, kuigi ma tean, et paljud nagu professionaalid ütlevad, et ah

Tartus toimu midagi, keegi ei viitsi siia tulla ja kõik on sihuke hästi nagu maha jäänud, aga ma võib-olla ei ole piisavalt professionaalne, et seda mõista.

K: Ja, aga nüüd lähme grammikese spetsiifilisemaks: kuidas Sa hindaksid või kirjeldaksid ülikooli naiskoori rahalist seisu? Et kui on midagi liiga salajast, siis ei pea ütlema.

M: Ei, ega siin ei ole midagi salajast. Üldiselt ikkagi amatöörkoori kohta on meil väga vedanud rahastusega. Et noh, meil on ikkagi nagu üliõpilasmaja: Tartu Üliõpilasmaja kaudu Tartu Ülikool katab suurema osa meie nagu põhilisi tegevuskulusid. Et me ei pea ise hankima rahastust ei oma kunstilise personali palkadeks ega oma igapäevaste prooviruumide rentimiseks, mis on ikkagi nagu kõige suuremad kulutused ilmselt, mis ühel amatöörkooril on. Et selles mõttes on nagu hästi. Samas jällegi, noh, nagu kontserdiprojektide jaoks saada nagu rahastust, konkreetsete korralduskulude jaoks ei ole nagu väga lihtne ja mingid piirid on seal ikkagi ees. Et noh, kui palju me saame kaasata mingeid teisi professionaale – alati nagu palgakulu on nagu kõige karmim asi üldse. Noh, nagu igasuguse ettevõtluse puhul see on kõige kulukam, lihtsalt inimesed. Et see on alati nagu küsimus, et noh, tahaks ju järjest rohkem nagu mingeid piire kombata ja mingeid uusi asju proovida, aga just, et selle jaoks on vaja nagu teisi inimesi juurde – kaua sa ise ikka kombid siin, ei jõua ju lõpmatuseni kõike välja mõelda. Et nende asjade jaoks on nagu keeruline leida, aga üldiselt selles mõttes, et me saame oma igapäevase tegevusega tegeleda ja proove teha ja meil on professionaalsed ja head inimesed, kes meiega töötavad – et me ei pea selle pärast muretsema ja ma arvan ikkagi, et see on nagu suur eelis, mis meil on.

K: Ja siis kõik on see... üliõpilasmaja kaudu käib kõik see?

---

⁴ Tartu Neidudekoor Kurekell

Lisa 1 järg

M: Jah, põhimõtteliselt, Tartu Ülikool eraldab raha – ma arvan, et see ei ole mingi saladus, et sihukeseid üldisi asju on ikkagi nagu, nagu väga okei rääkida... Jah, põhimõtteliselt on nii, et Tartu Ülikool eraldab...

K: Ma võin seda ka öelda, et mul on üliõpilasmaja aastaaruanne ka mul on olemas.

M: Ah, okei. ... eraldab üliõpilasmajale vahendid ülikooli kollektiivide tegevuse toetamiseks. Ja sealt siis makstakse kinni. Noh, põhimõtteliselt nagu meie, meie kunstiline toimikond ametlikult töötab Tartu Üliõpilasmajas. Et meie, MTÜ ise nagu ei maksa kellelegi palkasid. Täpselt samamoodi meie MTÜ ei maksa peahoone ruumide renti. Et see on nagu, käib kõik üliõpilasmaja kaudu pluss on meil seal siis veel mingi selline summa iga aasta, mida me saame oma vabal valikul nagu kasutada, mis on veel nagu üliõpilasmaja poolt kompenseeritud.

K: TÜAN on mittetulundusühing ja see on üks vähestest kooridest, mille aruandeaasta on 1. juulist 30. juunini. Oskad Sa teoretiseerida või äkki Sa tead, miks selline valik on tehtud?

M: Sellepärast, et see läheb nagu koori hooajaga kokku paremini kui see kalendriaasta. Kuna meil vahetub ka juhatus onju, noh, siis juhatus vahetub alati nagu samal hetkel – ametlikult lõpeb siis hooaeg 30. juunil ja sellel hetkel on ametis nagu MTÜ uus juhatus ka. Et muidu oleks lihtsalt väga keeruline, peab tegema nagu siis eelmise presidendi mingeid asju või poole hooaja pealt nagu neid majandusaasta aruandeid ja selliseid asju esitama, et meil on praegu lihtsalt see, et üks MTÜ juhatus vastutab hooaja rahaliste küsimuste eest, esitab ära majandusaasta aruande selle seisuga, millega tema hooaeg lõppes. See on selle pärast lihtsalt.

K: Ikka ja. Millised on koori jaoks kõige olulisemad tuluallikad?

M: Noh, ongi see, meil on siis otseselt see üliõpilasmaja kaudu tulev tegevustoetus. Noh, lisaks on onju Tartu linn, eraldab neid huvihariduse tegevustoetusi ja, noh, siis igasugused...

Lisa 1 järg

K: Need tegevustoetused on ainult noorte kohta?

M: Jah, jah. Aga noh, tegelikult on ka saavutustoetus onju olemas. Et kui sa oled nagu hea, siis maksab Tartu linn sulle ikkagi nagu rohkem kui nende peade pealt nagu tuleks, mis on, et alla 26 Tartusse sisse kirjutatud inimesed. Noh, siis me kogume liikmemaksu onju: MTÜ ikkagi osa sissetulekut on alati, tuleb oma lauljatelt ja samamoodi ka ju paljude projektide puhul – lauljad maksavad ise kinni transporti, toitlustust, majutust, noh, nagu selliseid asju. Ja siis on igasugused projektitoetused, mis on siis erinevate üksikute sündmuste jaoks, nagu ikka, küsitakse (Eesti) Kultuurkapitalilt, Tartu Kultuurkapitalilt. Varasemalt on küsitud Hasartmängumaksu nõukogust ka, mina seda ei ole teinud. Siis rahvakultuuri mingi sihtkapital või see⁵, mis nüüd hakkas mingi uue korra järgi välja andma – veel üks võimalus, kust põhimõtteliselt saab. Noh, sel aastal on meil tore kogemus, et Kooriühing toetas meid, meie seda Vietnami reisi⁶.

K: See on selle laulupeotoetuse⁷ väline onju?

M: Jah, see on laulupeotoetuse..., jah, ja laulupeotoetus muidugi ka on üks koht. Et ikka nagu neid taotlemisvõimalusi iseenesest on.

K: Väga hea. Milliste katusorganisatsioonide alla TÜAN kuulub? No Kooriühing ilmselt onju.

M: Jah-jah, Sa mõtled neid, jah, Kooriühingusse kuulub, Eesti Naislaulu Seltsi kuulub.

K: Niisiis Kooriühingu kaudu tulevad siis see tegevustoetus – on veel kuidagi mingisuguseid seoseid?

---

⁵ Võimalik, et intervjueritav pidas silmas Sihtasutus Eesti Rahvuskultuuri Fondi või Rahvakultuuri Keskust, mitte Eesti Kultuurkapitali alla kuuluvat rahvakultuuri sihtkapitali.

⁶ TÜAN osaleb Hoi Ani linnas 6. Vietnami rahvusvahelisel koorikonkursil, mis toimub tänavu 15.—19. maini.

⁷ Laulu- ja tantsupeo protsessis osalevate kollektiivide toetusprogrammi (LTP TTP)

Lisa 1 järg

M: Noh, otseseid nagu nii väga ju ei ole, et noh, eks me puutume nagu kokku turunduse mõttes ikkagi, nagu et aitavad alati sõna levitada meie nagu sündmustest ja selles osas nagu oleme kontaktis. Aga rohkem jah, mingit sihukest nagu regulaarselt sidepidamist nendega ei ole minu teada.

K: Kuidas on TÜAN seotud Tiigi Seltsimajaga? Kas ta aitab midagi korraldada või?

M: Organisatsioon kui TÜAN ilmselt otseselt ei ole, samas on ju paljud meie lauljad või noh, on nagu seotud mingite muude projektidega, mida korraldab Tiigi Seltsimaja. Noh, põhimõtteliselt on ju seesama Tartu laulupidu praegu, on nagu näide otsene, et noh, seal on Maarja Ülper⁸ ja ja Triin Koch⁹ on mõlemad nagu TÜANi inimesed, aga on selles osas nagu Tiigi Seltsimajaga seotud. Ja noh, suur osa ja üldse kõik need igasugused kohalikud laulupäevad ja asjad, neid korraldab Tiigi Seltsimaja, kuna me seal nagu osaleme, siis see on mingi kokkupuutepunkt. Oota, ma mõtlen, kas ma unustan midagi ära.

K: Kui seda koorimuusika konverentsi vist korraldasite koos...

M: Jah-jah-jah-jah, aga see on jällegi, nojah, jah, ikkagi seal oli korraldajaks Tartu Ülikooli akadeemiline naiskoor ka. Mitte ainult nagu mõned naiskoorilauljad on ju, kes olid otseselt selle korraldusega seotud? Jah, see vist oligi viimane sihuke, mis oli nagu ametlikult organisatsioonide vahel nagu koostööprojekt, et muidu need on ikkagi nagu üksikud inimesed. Me ei saa öelda, et ülikooli naiskoor kuidagi Tartu laulupidu korraldaks. Need on ikkagi nagu mõned inimesed, kes on sellega seotud.

K: Kuidas Tartu linn koori rahastamisega seotud on või on olnud?

M: On ikka! Noh, üks on see tegevustoetuste asi, millest me rääkisime, ja siis see saavutustoetused. Kultuuriprojektide taotlusvoorudest on naiskoor ikka nagu saanud

---

⁸ TÜANi I soprani laulja, Tartu 2019. aasta laulupeo projektijuht

⁹ TÜANi vilistlane ning TÜANi ja TÜKKi dirigent, Tartu 2019. aasta laulupeo muusikaline juht ja peadirigent

Lisa 1 järg

rahastust ja nüüd sel aastal siis hästi toredasti selle rahvariite uuendamisega seoses – et neil siis oli selline plaan või eesmärk seoses laulupeo aastaga panustada rohkem kooride esinemisriietesse ja nad tegid ise meile ettepaneku, et *davai*, et me anname raha teile, et mis teil on vaja ja kui palju teil on vaja rahvariite jaoks, ja saime sealt ikkagi nagu väga korraliku summa.

K: Aga üldiselt see initsiatiiv tuleb ikka enda poolt üles näidata, et mingit toetust saada, või kuidas see on?

M: Ikka ise tuleb taotleda, jah, see on ikkagi väga haruldane juhtum, et keegi sulle annab midagi. Kuigi jah, meil on kaks korda sellel aastal juhtunud, selles mõttes võib-olla nii haruldane ei olegi, et üks on see Tartu linna rahvariite asi ja teine on Kooriühingu see Vietnami toetus, mis oli seoses Europa Cantatil esinemisega. Aga jah, üldiselt ikka ei annagi, eks ole, kui ise ei küsi.

K: Naiskoor viis just läbi oma esimese ühisrahastuskampaania Hooandjas. Et kust selline otsus tuli?

M: No seoses selle Vietnami reisiga tuli ikkagi nagu kõik võimalikud variandid välja mõelda. Selle reisi eelarve on nagu lihtsalt hästi-hästi suur, põhimõtteliselt võrreldav vist ainult mingite juubeli sündmuste eelarvetega. Et noh, kui me nagu mõtleme eelmise hooaja peale, et siis seal olid küll suure eelarvega näiteks Eesti Vabariik 100 sündmused, aga need olid kolme koori¹⁰ peale kokku, aga et see on nagu ainult meie asi, siis see eelarve ikkagi oli nagu noh, üüratu. Ja siis tuli nagu kõik variandid välja mõelda ja selge oli, et mingi osa ka nagu põhineb annetustel ja siis oligi küsimus, kuidas neid annetusi nagu koguda. Et kas lihtsalt võtta nagu ühendust oma vilistlastega ja kuulutada, et annetage, või siis teha seda nagu kuidagi struktureeritult, mida Hooandja põhimõtteliselt pakub. Ja ma arvan, et see oli nagu igati mõistlik otsus või tasus ennast igati ära. See on

---

¹⁰ Tartu Ülikooli akadeemiline naiskoor, Tartu Ülikooli kammerkoor ja Tartu Akadeemiline Meeskoor andsid koos vabariigi juubelile pühendatud kontsertetenduse „Me hommikud, me päevad, öhtud, ööd“ (lavastaja Jaanus Tepomees, dramaturg Kaur Riismaa) Eesti Rahva Muuseumis 18.02.2018 kl 19.18 ning sellele eelneval päeval ka kontserdid erinevates Eestimaa paikades. (Esinemised 2019)

Lisa 1 järg

muidugi hästi suur töö, ma ei osanudki ette arvata, et kogu see auhinnandus ja kõik see, mis pärast järgneb, nii suur töö on, ja ma ei tea veel, kas või millal see kõik lõppeb, aga jah.

K: Aga kuidas Sa muidu hindad kampaania korraldamise ja läbiviimise protsessi, ja selle tulemust?

M: Ütleme nii, et me ei teinud seda üldse korralikult ja hoolimata sellest oli tulemus suurepärane. Et noh, tegelikult ju ikkagi nagu peaks seal olema väga korralik, noh, nagu analüüs kõigepealt enne, et need auhinnad välja mõelda, et see tekst kokku panna, et see video teha, et oleks nagu turunduslikult nagu superluks; siis see kogu see turundusplaan selle kampaania jooksul, et kus jagatakse, millal jagatakse, missugust infot avaldatakse ja nii edasi. Meil läks ikkagi niimoodi, et ma tegin seda suhteliselt üksinda, mis on mu enda, nagu ma kuidagi, see tundus mulle, et see ei ole nii keeruline, et mul oleks vaja mingit tiimi sinna. Tegelikult oleks sinna vaja olnud nagu tiimi, et need asjad paremini läbi mõelda. Aga kuna, noh, ja noh juhatus muidugi aitas neid auhindu ja teksti ja neid asju kõiki nagu välja mõelda, et selles mõttes ma ei kirjutanud seda nagu nullist üksi, aga ma ajasin kõiki neid asju nagu üksinda. Aga see jäigi kõik niimoodi, et ma mõtlesin, et ah, küll me vaatame jooksvalt, paneme kõigepealt kampaania üles ja noh, eks siis hakkab nagu vaatama, et mis selle turundusega saama hakkab, aga see läks nii ilusasti käima nagu kohe: kõik hakkaksid nagu hullult annetama lihtsalt mingi paari meili peale, noh, ma saatsin vilistlastele, meie oma listi, jagasime Facebookis, panime kodukale ja põhimõtteliselt kohe hakkas nagu ketrada. Ja siis need mingid viimase nädala tegevused, mõned, noh, teiste kooride juures käimised ja selle asja nagu tutvustamised ka juurde. Aga, noh, põhimõtteliselt selle protsessi puhul on ikkagi hästi palju meil nagu võimalik teha paremini ja võimalik teha teistmoodi järgmisel korral. Aga noh, seekord läks lihtsalt nii, ajalised ressursid ja kõik need asjad olid sellised, nagu nad olid.

K: Miks sai valituks just Hooandja platvorm? Ja kuidas siis selle keskkonnaga suhtlus siis oli, või nende organisatsiooniga?

Lisa 1 järg

M: Valisime Hooandja ikkagi ju selles mõttes, et ega mingit nagu niisugust korraldatud alternatiivi ei ole Eesti turul olemas. Et, noh, ainukene variant oleks olnud teha siis seda nagu ise, mõelda või, noh, luua nagu mingi tehniline lahendus, mis võimaldaks enam-vähem sama asja, mida me ka kaalusime, aga noh, kui me oleksime lasknud endale nagu teha reaalselt mingi kodulehe laienduse selle jaoks, siis see oleks läinud meile päris kalliks. Et noh, Hooandja küll võtab oma protsendi sealt ära, aga me oleksime igal juhul maksnud nagu rohkem selle eest. Pluss Hooandja on nagu tuntud platvorm ka, et inimesed käivad Hooandjas ja vaatavad seal neid projekte ka, et ma ikkagi usun, et see aitab ka sõna levitada. Ja üldiselt koostöö nendega on olnud nagu hästi meeldiv, et nad vastavad väga kiiresti ja väga operatiivselt toimus see kõik. Väga palju küll sellist, noh, ma käisin sellel kultuurikompassi¹¹ sellel hooandja kampaania tegemise mingisugusel seminaripäeval või mis iganes, ja seal mulle nagu jäi mulje, et nad nagu rohkem nõustavad ka selles osas, mis neid tekste ja videoid ja neid puudutab. Et noh, meil läks see küll niimoodi, et ma nagu pakkusin välja või saatsin selle mingi esimese musta versiooni videost ja nad ütlesid: „Jaa, superluks, kõik läheb!“ Teksti panime ja kõik superluks, kõik nagu sobib, et noh, selles mõttes nad nagu väga – ja ma ei usu, et see oli sellepärast, et noh, need kõik nagu nii täiuslik oli, et noh, ikka oleks ju võimalik nagu kindlasti paremaks teha. Et jah, nad nagu nii väga sellesse sisse ei süvenenud, et noh, kas kuskilt võiks nagu midagi parandada, aga iseenesest jah, kõik käis nagu väga kiiresti ja väga korrektselt ja väga hästi.

K: Kuidas muidu on koorile tehtavate annetustega lood? Et kas tehakse, kes teeb?

M: Ikka tehakse. Ja peamiselt vilistlased ikkagi. Meie vilistlased on imelised ja, noh, 74 aastat ajalugu muidugi on nagu abiks, et juba nagu see hulk, mis meil vilistlasi on, on nagu noh väga suur, aga noh, ennekõike ikkagi nagu selliseid lihtsalt niisama, et ah, annan midagi koorile, on nagu vähe, et need on ikkagi nagu sihtotstarbelised. Et siis me oleme küsinud siin rahvariiete jaoks ja ikka vilistlased on ühte koma teist andnud; kodulehe jaoks oleme ka küsinud, aga see vist ei ole nagu nii... Kodulehe tegemine – üldse üks asi,

---

¹¹ Tartu kultuurikorraldajate programm Kultuurikompass, mille esimene seminar „Kuidas teha edukalt ühisrahastust?“ toimus 10.01.2019 (Kultuurikompass 2019)

Lisa 1 järg

mille jaoks keegi raha ei anna, see tuleb kuskilt alati ise leida, et see on nagu suht võimatu olukord. Ja noh, nüüd Vietnami jaoks ikkagi väga lahkelt ja väga kenasti ja nagu suuri summasid. Et see on hästi tore.

K: Aga kuidas muidu see tee annetusteni... (*intervjueeritava telefon heliseb, paus*)
Kuidas muidu see võimalus annetada leitakse, et kas koor ise reklaamib seda või?

M: Jah, meil on ikkagi kodulehel kogu aeg üleval see, et me võtame lahkelt annetusi vastu. Ja ikkagi kavadesse on ka pandud, kontserdikavadesse, minu meelest praktiliselt alati see, et noh, kas siis rahvariite jaoks või mille iganes jaoks meil parasjagu tarvis on siis.

K: Üldist reklaami nagu siis ei tehta, et see info on nagu kättesaadav selles mõttes?

M: Ja, aga noh, jah, ongi jällegi, kui me alustame siis mingit uut kampaaniat, eks siis jälle kirjutatakse vilistlaste listi ja jagatakse Facebookis ja tehakse nagu sihukest asja ka. Kuigi jah, minu ajal seda ei ole rohkem olnud kui see Vietnami asi, et rahvariite see kogumiskampaania on juba nii kaua kestnud, et ma ei mäletagi, kuidas see algas ja kes seda tegi.

K: Kuidas koor ise muidu tulu teenib?

M: Noh, teoreetiliselt ju nagu esinemistega või kontsertidega, aga noh, see on ikkagi väga nagu marginaalne, mis sealt õnnestub nii-öelda teenida, et üldiselt ikkagi heal juhul tuleb nulli. Sest et noh, see piletitulu ei kata nagu iial ära kulutusi nii, et sealt midagi üle jääks, et see sõltub – et kui on nagu head, nagu hästi saadud toetusi kuskilt kultuurkapitalist või kuskilt, et siis nagu võib midagi üle jääda, aga üldiselt pigem mitte. Siis meil on ikkagi mõned olnud siin viimastel aastatel sellised nagu konkreetsed tellitud nii-öelda esinemised, millest me saame raha. Et näiteks ju siis küll tagantjärele, aga siiski me saime selle Europa Cantati „Estonian Highlights“ kontserdi eest, võisime esitada esinemisarve. Siis mõned aastad tagasi, kui me Musta Kasti teatriga tegime „Võõrana Põhjala kõrbes“ koos, siis need olid tasustatud, need etendused kõik, et me seal laulsime. Et mõned sellised variandid ikkagi on. Meid on kutsutud ka nagu mingitele eraettevõtete kuskile

Lisa 1 järg

kohtadesse esinema ja seal on ka ikkagi honorar ette nähtud, aga tavaliselt on need kas siis nagu jõuluajal olnud, mis on nagu hästi keeruline aeg lihtsalt, ja tulevad ka nagu mitte piisava etteteatamisega, et noh, meil on ikkagi noh, see koorihooaeg on ikkagi väga pikalt ette paigas, et noh, isegi paar-kolm kuud nagu on liiga vähe, et lihtsalt ei jõua – muud plaanid on juba tehtud. Siis me müüme meeneid, et noh, sealt tuleb nagu mingi väikene rahakene.

K: Milliseid meeneid?

M: Vihmavarje, kruuse, sepisnagisid, märkmike, mõned särgid on veel vanast ajast alles, noh siis niivõrd-kuivõrd võib pidada meeneteks ajakirja U-duur, ja plaate. Et kõige uuem plaat „Võrsed“ on siis aastast 2015, mis on põhiline, mida me praegu müüme, aga tegelikult on neid vanemaid ka ja need on ka ikkagi kontsertidel müügis olnud. Et sealt tuleb ka ikkagi mingi väike tulu.

K: Kui suur on koori liikmemaks? Kui suure osa see moodustab koori rahastuse seisukohast?

M: Koori liikmemaks on 4 eurot kuus laulja kohta. Aga ma ausalt öeldes selle suurusjärgu jään nüüd võlgu – see on eelmises U-duuris, kirjutas toonane laekur Elis sellest, nendest tulude struktuurist ja et kui suure, kui suur see osakaal nagu hooaja nii-öelda eelarves on siis nagu liikmemaksudest. Seda peab sealt vaatama, ma ei hakka seda arvu pakkuma, sest et ma ajan mingit kägu.

K: Ja nüüd viimased küsimused – kas TÜAN on teinud koostööd ka mingite ettevõtetega?

M: (*Vaikus*)

K: Ei tea?

M: Oota, ma mõtlen. (*paus*) Kindlasti on, aga mitte nüüd jällegi sellel ajal, mida mina nagu täpsemalt tean. Ja mis on siis ikkagi nagu koostöö – need samad on ju mingid esinemispakkumised, neid me ei ole nagu viimastel aastatel võtnud vastu, noh, mingeid sponsorluslepinguid, sihukeseid suuremaid meil ei ole olnud. Jah, on mõned nagu

Lisa 1 järg

juriidilised isikud, kes on teinud annetusi, aga noh, see on ikkagi nagu üsna nagu väikeses mahus. Noh, ma ei tea, kas koostööks võib pidada seda, et noh, me ikka nagu trükime mingeid asju ja meil töötavad või osutavad teenust mingid kujundajad ja me rendime busse ja umbes mingid sellised asjad. Noh, need on loomulikult eraettevõtted, kellelt me ostame midagi. Aga noh, see ei ole nagu koostööprojekt selles mõttes sihuke vastastikune, et see on ikkagi see, et noh, me oleme nende kliendid mingitel hetkedel. Sihuke ebaklas vastus, nii ja naa vist ikkagi. Aga varem, ma arvan, et näiteks, mis puudutab nagu juubelit äkki, seal vist olid ikkagi mingid sponsorluse asjad ka sees. Äkki. Anne¹² teab sellest kindlasti midagi.

K: Äkki sa tead, kas on sul kokkupuudet ka sihukeste üksikisikutest suurtoetajatega, kes nagu noh, oleks nagu ärimaailmas siis äriinglid?

M: Ei, ei, sihukest asja küll mitte. Et noh, meie suurtoetajad nii-öelda on ikkagi meie vilistlased ja need suurtoetused, millest me räägime, jäävad äkki sadadesse eurodesse, mitte nagu suurematesse summadesse. Et sihukest ingelinvestorlusasja – no see oleks muidugi superäge, vist noh, nad ikkagi toetavad nagu innovatsiooni põhiliselt – me peaksime siis rohkem uuenduslikumad olema.

K: Aga aitäh!

---

¹² I aldi laulja, hetkel koori laekur

Lisa 2. Intervjuu Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakonna kultuuriteenistuse peaspetsialisti Kristiina Avikuga.

Läbi viidud e-maili teel, 16. ja 22. aprillil 2019.

Kiri 1 (saadetud 16. aprill 2019):

Tere!

Olen Kertu, Tartu Ülikooli tudeng, kes Teile päeval helistas seoses oma lõputööga. Töö eesmärgiks on uurida Tartu linna täiskasvanute harrastuskooride rahastust ja seetõttu soovin Teilt saada rohkem teavet linna vaatepunktide kohta. Nagu lubasin, siis saadan küsimused - mõne teemapunkti all on neid ka mitu.

- 1) Tartus oli 2017. aastal 54 täiskasvanute harrastuskoori. Kuidas seda näitajat võiks iseloomustada?
- 2) Millised on Tartu linna prioriteetid üleüldiselt harrastuskooride (sh laste- ja noortekooride) toetamisel? Milliseid toetusi linn kooridele pakub? Millises ulatuses võiks või peaks linn olema seotud täiskasvanute harrastuskooride tegutsemise ja elujõulisusega?
- 3) Milline on Tiigi Seltsimaja roll Tartu koorimuusikamaastiku edendamisel? (Kas seltsimaja on seotud ka ühingute rahastamisega?)
- 4) 2017. a linna eelarves on seatud üheks eesmärgiks koorimuusika valdkonna esiletõstmine. Kuidas on õnnestunud selle eesmärgi saavutamine või selle täitmise suunas töötamine? Milline on tõenäosus, et Tartu omandab positsiooni Eesti koorimuusikalinnana, ning millest see sõltuda võib?
- 5) Milliste tingimuste põhjal valib linnavalitsus nn esinduskoore, kes pälvivad rahvakultuuriühingutest koorimuusika valdkonnas kõrgeima saavutustoetuse? Kui palju jälgitakse erinevate kooride ja kooriliikide esindatust selles valikus?
- 6) Kas ja kuidas soodustab linn siinsete ettevõtete panustamist kultuurivaldkonda?
- 7) Tartus toimub iga viie aasta tagant laulupidu, lisaks iga-aastased laulupeod ja rahvusvahelised festivalid, näiteks üliõpilasfestivalid Gaudeamus (viimati 2018. a) ja NSSS (2014. a). Kuidas on Tartu linna meelestatus selliste suursündmuste suhtes? Kas ja millisel viisil toetatakse? Kuidas kohalikud elanikud nende üritustega kaasatud on?

Lisa 2 järg

8) Mida ootab Tartu linn siin tegutsevatelt kooridelt?

Olen väga tänulik Teie vastuste eest!

Kui jätsin midagi küsimata ja oskate täiendada, siis on kõik kommentaarid teretulnud.

Kõike head

Kertu Süld

TÜ majandusteaduse tudeng

56 642 870

Lisa 2 järg

Kiri 2 (saadud 22. aprillil 2019):

Tere, Kertu!

Alustan ehk sellest, et tutvustan huvitegevuse toetamise põhimõtteid Tartu linnas.

Huvitegevuse toetamine rahvakultuuri valdkonnas hõlmab koorimuusikat, rahvatantsu, harrastusteatri, rahvuslikku käsitööd, folklooriringe ja puhkpillimuusikat. Linn toetab koore, kus on vähemalt 16 lauljat ja toetust antakse koorile huvitegevuse korraldamiseks iga 7-26-aastase ning 60-aastase ja vanema harrastaja kohta, kes on Tartu elanik ja märkinud vastava ühingu tegevuses osalemise eelistus. Toetus antakse 7-26-aastastele koefitsiendiga 1, 60+ aastastele koef 0.5 ja saavutustoetuse kõrgeimat astet saava ühingu iga kvalifitseeruva liikme kohta koef 1.5. Alates sellest aastast on toetuse suurus osaleja kohta vastavalt 100. 50 ja 150 eurot.

Lisandub ka saavutustoetus, mida antakse Tartu linnas välja kolmes astmes rahvakultuuri valdkondade lõikes.

Saavutustoetuse määramisel lähtutakse järgmistest kriteeriumitest:

- 1) esimene aste – toetust antakse Tartu linnas tegutsevale ühingule huviringi kohta, mis on eelneva kalendriaasta kestel aktiivselt osalenud kultuurivaldkonna suurüritustel, on esinenud iseseisvalt regionaalsel kultuuriüritusel, on aktiivse avalikkusele suunatud tegevusega tutvustanud ning edendanud oma tegevusvaldkonda ning mille juhendajatest vähemalt 50 protsendil on erialane haridus, juhendaja on atesteeritud valdkonna katusorganisatsiooni poolt või on juhendajal valdkonnas piisav ettevalmistus, mis on saadud nii vastavate valdkondlike koolituste läbimisel kui ka praktiliste kogemuste omandamisel;
- 2) teine aste – toetust antakse Tartu linnas tegutsevale ühingule huviringi kohta, mis lisaks esimese astme toetuse andmise kriteeriumitele on eelneva kalendriaasta kestel osalenud valdkondlikel üleriigilistel või rahvusvahelistel konkurssidel, võistlustel või festivalidel;
- 3) kolmas aste - toetust antakse Tartu linnas tegutsevale ühingule huviringi kohta, mis lisaks esimese ja teise astme saavutustoetuse kriteeriumide täitmisele on eelneva kalendriaasta kestel saavutanud silmapaistvaid tulemusi valdkondlikel

Lisa 2 järg

üleriigilistel või rahvusvahelistel konkurssidel, võistlustel või festivalidel või on muul moel pälvinud valdkonna autoriteetide tunnustuse.

Saavutustoetuse jagamiseks moodustame komisjoni, kuhu kuulub valdkonna eksperte ja katusorganisatsioonide esindajaid.

Nüüd aga Sinu küsimuste juurde. Kui midagi jäi vastamata, siis palun täpsusta neid küsimusi veel eraldi, teen lihtsalt otsa lahti:

1. Kultuuriosakond ei jälgi aktiivselt Tartu linnas tegutsevate kooride arvu, sest me keskendume oma töös vanusegruppidele 7-26 ja 60+. Meie ülesanne on tagada kvaliteetne huvitegevus nendele vanusegruppidele ja rahvakultuuri puhul on kindlasti oluline ka pärimuse hoidmise aspekt. 2017.aastal said linnalt toetust huvitegevuse korraldamiseks 24 koori.

2. Milliseid toetuseid pakume huvitegevuse korraldamiseks võid ülalt lugeda. Lisaks on kõikidel ühingutel võimalik taotleda toetust ka kultuuriprojektidele, mida nad korraldavad sh mobiilsusprojektid, et käia välismaal esinemas/konkurssidel. Lisaks investeerib linn ka rahvakultuuri iga-aastaselt 20 000 eurot - eelmine aasta toetasime saavutustoetust saanud koore, kes võtavad aktiivselt osa laulupeoliikumisest. Et rohkem toetada ka nende kooride tegevust, kelle lauljad on vanuses 27-59, on meil plaan lahutada saavutustoetus huvitegevuse toetusest, et kriteeriumide alusel saaksid ka need edukad koorid saavutustoetusele kandideerida.

3. Tiigi Seltsimaja ei ole seotud ühingute rahastamisega. Tiigi Seltsimaja töötajad on valdkonna eksperdid, keda kultuuriosakond kaasab toetusmeetmete arendamisse ja ka teavitustöösse. Koori- ja puhkpillimuusika peaspetsialist on Riho Leppoja - riho.leppoja@raad.tartu.ee

4. Kultuurivaldkonnal on Tartu linnas päris oma arengustrateegia KU30, mille leiad siit: https://www.tartu.ee/sites/default/files/uploads/Kontaktid%20ja%20linnajuhtimine/Arengukavad/KU30_strateegia.pdf

5. Saavutustoetuse kriteeriumid tõin eespool välja. Esinduskooride mõistet me enam kasutada ei soovi ja eelmisel kevadel uuendatud õigusaktis "Kultuuriühingutele ja noorte huvitegevuse ühingutele toetuse andmise kord", mis saavutustoetuse andmist sätestab,

Lisa 2 järg

seda mõistet ka enam ei ole. Saavutustoetuse saajate mitmekesisus oleneb aastast - milline on kooride enda aktiivsus olnud, sest saajate määramisel lähtub komisjon siiski kriteeriumidest.

6. Kultuurivaldkonnas toimub iga-aastaselt meie korraldatud tunnustusüritus valdkonna parimatele. Kultuurikandja nimelisi preemiaid antakse välja üheksas kategoorias, üheks nendeks "Aasta kultuurisõbralik ettevõtte". 2018.aasta eest pälvis selle tunnustuse hotell London.

7. Kindlasti on linna jaoks oluline, et sääraseid suursündmused siin toimuksid. Kultuuriprojektide toetuste kord läbis hiljuti täieliku uuenduse, kuid ka edaspidi on suurprojektidel võimalik kultuuriosakonnalt toetust taotleda - edaspidi hindab taotluseid valdkonnaekspertidest koosnev komisjon õigusaktis seatud kriteeriumide alusel.
<https://info.raad.tartu.ee/dhs.nsf/web/viited/gpunid/G28ADC593316BDE14C22583BC002177FA>

8. Kooridel, kes saavad huvitegevuse korraldamise toetust, on kindlad kohustused:
<https://www.riigiteataja.ee/akt/406072017034?leiaKehtiv> Üleüldiseid ootuseid Tartu linna kooridele me sõnastanud ei ole.

Anna teada, mida veel teada sooviksid!

Parimate soovidega!

Kristiina Avik

Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakond

Kultuuriteenistuse peaspetsialist

tel 736 1359

mob 5282761

Lisa 3. Tartu linnas tegutsevad koorid hooajal 2017/2018

Järgnevalt on ära toodud kahes tabelis Tiigi Seltsimaja laulukooride registris (2019) kirjas olnud koorid. Esimeses tabelis (tabel 4) on peamiselt koolides tegutsevad mudilas-, laste- ja noortekoorid, mida kokku oli 62. Teises tabelis (tabel 5) on kirjas täiskasvanute kollektiivid, mida kokku oli 55.

Lisa 3 järg

Tabel 4. Tartu linna laste- ja noortekoorid 2017/2018 hooaja seisuga

Mudilaskoorid	Poistekoorid	Lastekoorid	Neidudekoorid	Koolide segakoorid
1 Ilmatsalu Põhikooli mudilaskoor	1 Miina Härma Gümnaasiumi poistekoor	1 Miina Härma Gümnaasiumi lastekoor	1 Heino Elleri nimelise Tartu Muusikakooli tütarlastekoor	1 Hugo Treffneri Gümnaasiumi segakoor Anima
2 Laulupesa mudilaskoor	2 Tartu Descartes'i Kooli poistekoor	2 Tartu Descartes'i Kooli lastekoor	2 Miina Härma Gümnaasiumi neidudekoor	2 Miina Härma Gümnaasiumi segakoor
3 Miina Härma Gümnaasiumi 2. kl mudilaskoor	3 Tartu Forseliuse Kooli poistekoor	3 Tartu Forseliuse Kooli lastekoor	3 Tartu neidudekoor Kurekell	3 Tartu Jaan Poska Gümnaasiumi segakoor
4 Miina Härma Gümnaasiumi mudilaskoor	4 Tartu Hansa Kooli poistekoor	4 Tartu Hansa Kooli lastekoor		4 Tartu Kristjan Jaak Petersoni Gümnaasiumi segakoor
5 Tartu Aleksander Puškini kooli mudilaskoor	5 Tartu Katoliku Kooli poistekoor	5 Tartu Karlova Kooli lastekoor		5 Tartu Tamme Gümnaasiumi segakoor
6 Tartu Annelinna Gümnaasiumi mudilaskoor	6 Tartu Kivilinna Kooli poistekoor	6 Tartu Katoliku Kooli lastekoor		6 Tartu Tamme Kooli noortekoor
7 Tartu Descartes'i Kool mudilaskoor	7 Tartu Mart Reiniku Kooli poistekoor	7 Tartu Kesklinna Kooli lastekoor		7 Tartu Waldorf-gümnaasiumi segakoor
8 Tartu Erakooli mudilaskoor	8 Tartu Poistekoor	8 Tartu Kivilinna Kooli lastekoor		
9 Tartu Forseliuse Kooli mudilaskoor	9 Tartu Tamme Kooli poistekoor	9 Tartu Mart Reiniku Kooli lastekoor		
10 Tartu Hansa Kooli mudilaskoor	10 Tartu Variku Kooli poistekoor	10 Tartu Raatuse Kooli lastekoor		
11 Tartu Karlova Kooli poiste mudilaskoor	11 Tartu Veeriku kooli poistekoor			
12 Tartu Karlova Kooli tütarlaste mudilaskoor				
13 Tartu Karlova Kooli üldklasside mudilaskoor				

14 Tartu Katoliku Kooli mudilaskoor		11 Tartu Tamme Kooli lastekoor		
15 Tartu Kesklinna Kooli mudilaskoor		12 Tartu Variku Kooli lastekoor		
16 Tartu Kivilinna Kooli mudilaskoor		13 Tartu Veeriku Kooli lastekoor		
17 Tartu Kristliku Põhikooli mudilaskoor		14 Tartu Waldorfgümnaasiumi lastekoor		
18 Tartu Luterliku Peetri Kooli mudilaskoor		15 Tartu Erakooli lastekoor		
19 Tartu Mart Reiniku Kooli mudilaskoor				
20 Tartu Mart Reiniku Kooli mudilaskoor SIISIKE				
21 Tartu Raatuse Kooli mudilaskoor				
22 Tartu Tamme Kooli mudilaskoor				
23 Tartu Variku Kooli mudilaskoor				
24 Tartu Veeriku Kooli mudilaskoor				
25 Tartu Veeriku Kooli 1. klassi mudilaskoor				
26 Tartu Waldorfgümnaasiumi mudilaskoor				

Allikas: autori koostatud Tiigi Seltsimaja laulukooride registri (2019) põhjal

Lisa 3 järg

Tabel 5. Tartu linna täiskasvanute koorid 2017/2018 hooaja seisuga

Naiskoorid	Meeskoorid	Segakoorid
1 Akadeemiliste organisatsioonide koor Causa Amoris 2 Kammernaiskoor Liivitar 3 Kliinikumi naiskoor 4 Korporatsioon Filiae Patriae naiskoor 5 Korporatsioon Indla naiskoor 6 Naiskoor Cantare 7 Naiskoor Domina 8 Naiskoor Emajõe Laulikud 9 Naiskoor Leitud Hääled 10 Tartu Haridustöötajate naiskoor 11 Tartu Postimaja naiskoor Linda 12 Tartu Ülikooli akadeemiline naiskoor 13 Tartu Ülikooli akadeemilise naiskoori vilistlaskoor	1 Eesti Maaülikooli Meeskoor Gaudeamus 2 Eesti Meestelaulu Seltsi Tartu meeskoor 3 Eesti Metsatöötajate Meeskoor Forestalia 4 Korporatsioon Rotalia meeskoor 5 Korporatsioon Sakala meeskoor 6 Tartu Akadeemiline Meeskoor 7 Tartu meeskoor Akadeemiline Emajõgi 8 Vanemuise Seltsi meeskoor 9 Ärkamisaeg Tartu noorte meeskoor	1 Biomedikumi segakoor 2 Eesti Maaülikooli kammerkoor Camerata Universitatis 3 Elleri Kontsertkoor 4 E Stuudio noortekoor 5 Kaitseliidu majakoor 6 Kammerkoor A. Le Coq 7 Kammerkoor Helü 8 Kammerkoor Kolm Lindu 8 Kammerkoor SoLeMiJo 10 Laulukoor Tarbatu 11 Luuska Lauluühing 12 Miina Härma Lauluseltsi segakoor 13 Mäluasutuste segakoor MASK 14 Politseikoor Chorus Menticum 15 PRIA segakoor Solanum 16 Segakoor Rõõmusõõm 17 Segakoor Vanemuine (Vanemuise Seltsi segakoor) 18 Tarmeko kammerkoor

		19 Tartu Hansa segakoor 20 Tartu Jazzkoor 21 Tartu Kolgata koguduse segakoor 22 Tartu Laulupeomuuseumi segakoor 23 Tartu Maarja Kirikukoor 24 Tartu Noortekoor 25 Tartu Pauluse kammerkoor 26 Tartu Peetri koguduse segakoor 27 Tartu Rahvaülikooli segakoor 28 Tartu Tamme Gümnaasiumi vilistlaskoor Meie 29 Tartu Ülikooli arvutiteaduste instituudi segakoor TÜMIT 30 Tartu Ülikooli kammerkoor 31 Tartu Üliõpilaste looduskaitseringi segakoor 32 Tartu Üliõpilassegakoor 33 Vanemuise teatri segakoor (ooperikoor)
--	--	---

Allikas: autori koostatud Tiigi Seltsimaja laulukooride registri (2019) põhjal

SUMMARY

FUNDING MODELS OF ADULT AMATEUR CHOIRS IN THE CITY OF TARTU

Kertu Sld

Amateur choirs are an important part of Estonian choir movement. In 2017, more than 40 000 people were associated with choirs in Estonia while 6165 of them were from Tartu county (KU61: Rahvakultuuri ...). Thanks to active singers, Estonians have a long history of song celebrations which celebrates this year its 150th anniversary. Singing in the choirs is considered to be a serious free time activity as it takes place regularly and systematically (Fridolin 2017) but which also contributes to individual and social well-being. As the choir music industry is wide yet fragmented, it is difficult for conductors and choir leaders to find information about various sponsorships (Arak 2015).

The city of Tartu has had an important part in Estonian history as it has been a beginning point for many choir-related movements. In 1836, one of the oldest Estonian choirs started rehearsing there (Püttsep 2009: 22) and in 1869, the first Song Celebration took place in Tartu (Rahvakultuur 2019). Thanks to the university, it has strong community of choirs that consist of students. This has resulted in the Baltic student festival named Gaudeamus, where Estonian, Latvian and Lithuanian choirs, orchestras and dance groups meet. In June 2019, the anniversary of Song Celebration will be celebrated in Tartu with grand events.

The aim of this thesis is to give an overview about how the adult amateur choirs in Tartu are financed. In order to achieve this goal, following research tasks were established:

- 1) to give an overview about creative industries and amateur choirs based on the literature,
- 2) to give an overview about possible funding models for choirs based on the literature,
- 3) to analyse the financial reports of the adult amateur choirs in Tartu,
- 4) to recommend how to develop the funding models of amateur choirs.

In the first chapter of the thesis, theoretical overview is given on amateur choirs as a part of creative industry and their funding models and options in Estonia. In the second chapter of the thesis, the current financial models of amateur choirs working in Tartu were analysed. Therefore, 19 financial reports presented by amateur choirs were studied and two interviews were conducted, one with the representative of one of the choirs in Tartu and another one with the representative of the cultural service of the government of Tartu. Most of those 19 choirs were non-profits and three types of choirs were represented: women, male and mixed choirs.

Creative economy is combined field of culture and economy where the main goal of organisations may be preserving and developing local culture instead of financial gains (Josing *et al.* 2018). For amateur choirs, it means that they work for artistic goals and contribute to participants' education, social relationships and entertainment. Organisations that operate in creative economy may be more dependent on various governmental funds and endowments. It is caused by market failure where demand and supply do not meet with each other.

Usually, the choirs in Estonia are non-profit organisations. For non-profits, most important incomes are governmental and local fundings, sponsorships with companies, donations by civilians, crowdfunding, self-conducted entrepreneurship and membership fees (Preece 2015; Schatterman, Bingle 2017; Brabham 2017; Tjarve *et al.* 2018). The way these options are combined varies as it depends on the organisations mission and artistic goals as well as on the age of participants and operating area (Laius, Kübar 2007). Although having many different sources of income raises the cost of applying and reporting, it also helps to disperse risks that are caused by depending only on one or few.

In season 2017/2018, there were 54 amateur choirs that consist of adults operating in Tartu. This amount may vary throughout different years a little bit due to the regularity of the Song Celebration, but it is rather stable. Nowadays, the amateur choir movement in Tartu is overviewed and supported by Tiigi Community Centre (Tiigi Seltsimaja).

Firstly, most choirs depend on various public funds as their financing. Both, local and national options were presented. Among others, the most popular options were the city of Tartu, the Cultural Endowment of Estonia and the Cultural Endowment of Tartu, and Estonian Choral Association. Mainly the organisations support choirs with regular

operating aid, for example, the Cultural Ministry divides every year money for choirs participating in song celebration movement through Estonian Choral Association. In addition, the city of Tartu and the cultural endowments support choirs or other cultural organisations and active civilians based on their achievements. All in all, the dependability on public funds is rather important for choirs but as the funds are dispersed, they are less risky sources.

Secondly, membership fees and participants own contributions form an important part for many choirs. However, choirs have different amounts of membership fees established. Less than half of the studied choirs earn a little amount of their income through entrepreneurship as they sell CD-s or merchandise. This should be more important, especially to integrate amateur choirs with creative industry. But as the amateur choirs tend to work as non-profits that depend on voluntary work done by participants, then the lack of cultural management education may be the reason. If every choir had their own manager who could develop their business model and brand, then choirs could be more active as entrepreneurs.

Thirdly, choirs mostly do not collaborate with companies or entrepreneurs, but throughout past five years, crowdfunding has been gaining popularity among choirs in Tartu. They tend to use Hooandja as their platform for crowdfunding to collect money with the aim to publish records, to organise grander events or to travel abroad. Right now, it is used rarely for one-time occasions, but crowdfunding has a lot of potential and it could be used more often and efficiently.

All in all, the finances of amateur choirs that are active in Tartu vary a lot depending on their artistic goals for the season. Yet the field of choir movement and amateur choirs is poorly studied, especially from the economical point of view. As there are many institutions regarding to the public funds, then there are various systems and requirements for applying and reporting, but no general overview that would make the field transparent and easier to everybody involved in choir movement and its financing. To understand what different organisations value when deciding distribution of funds would be beneficial to choirs and their managers as well as to the organisations themselves.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kertu Süld,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Tartu linna täiskasvanute harrastuskooride rahastusmodelid“, mille juhendaja on Mervi Raudsaar, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Kertu Süld

08.05.2019